

DARS

LETNO POROČILO 2009

Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji
DARS d.d.

LETNO POROČILO 2009

Ljubljana, april 2010

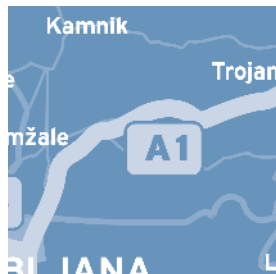
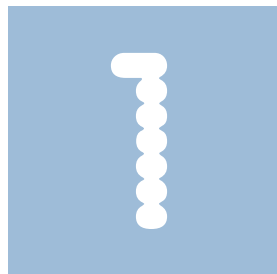

KAZALO

2	Pismo uprave	5
	Poročilo o delu nadzornega sveta za leto 2009	9
	Uvod	15
	Podatki o družbi	16
	Ključni poslovni podatki	17
	Makroekonomsko okolje	20
	Avtoceste in hitre ceste v upravljanju DARS d.d.	22
	Prometne obremenitve	27
	Poslovno poročilo	29
	Poslanstvo, vizija, strateški cilji in politika kakovosti družbe	30
	Pomembni poslovni dogodki v poslovnem letu 2009	31
	Poslovna tveganja	32
	Finančno poslovanje in upravljanje s finančnimi tveganji	34
	Analiza poslovanja	36
	Vlaganja v razvoj in obnavljanje avtocest	38
	Poslovne aktivnosti družbe	40
	Organizacija gradenj in obnov	40
	Vzdrževanje in upravljanje avtocest	45
	Cestninjenje	49
	Aktivnosti družbe na področju raziskav in razvoja	50
	Pričakovani razvoj družbe	51
	Sistem vodenja kakovosti	51
	Družbena odgovornost	53
	Ravnanje z okoljem	54
	Prometna varnost	55
	Upravljanje s človeškimi viri	56
	Komuniciranje	60
	Zadovoljstvo uporabnikov	61
	Izjava o upravljanju Družbe za avtoceste v Republiki Sloveniji d.d., Celje	63
	Računovodsko poročilo	69

KRATICE

ACB	Avtocestna baza
BDP	Bruto domači proizvod
DARS d.d.	Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji d.d.
dTIMS_CT	Deighton Total Infrastructure Management System, Concurrent Transformation
DWDM	Dense Wavelength Division Multiplexing
ECS	Elektronski cestninski sistem
EK	Evropska komisija
EU	Evropska unija
ITS	Inteligentni transportni sistem
IT	Informacijska tehnologija
Koncesijska pogodba	Koncesijska pogodba za upravljanje in vzdrževanje avtocest v Republiki Sloveniji
LPRO AC	Letni plan razvoja in obnavljanja avtocest
NPIA	Nacionalni program izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji
PGD	Projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja
PIC	Prometno-informacijski center za državne ceste
Pogodba o izvajanju naročila	Pogodba o izvajanju naročila za opravljanje nalog v zvezi z izgradnjo in obnavljanjem avtocest ter finančnim inženiringom in drugih povezanih nalog po Nacionalnem programu izgradnje avtocest
PPT	Prosti prometni tok
PZI	Projekt za izvedbo
R3	3. cestninski razred (motorna vozila z dvema ali tremi osmi, katerih največja dovoljena masa presega 3,5 t)
R4	4. cestninski razred (motorna vozila z več kakor tremi osmi, katerih največja dovoljena masa presega 3,5 t)
ReNPIA	Resolucija o Nacionalnem programu izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji
RNC	Regionalni nacionalni center
RS	Republika Slovenija
SRS 2006	Slovenski računovodski standardi 2006
SNVP	Sistemi za nadzor in vodenje prometa
UMAR	Urad RS za makroekonomske analize in razvoj
ZDARS	Zakon o Družbi za avtoceste v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 20/04 - UPB1)
ZGD	Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/2009-UPB3 s spremembami)
ZVRS	Zakon o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/2005-UPB1 s spremembami)

PISMO UPRAVE

PISMO UPRAVE

6 **P**rihodki družbe DARS d.d. so v letu 2009 znašali 272,4 mio €, kar je 13 % več glede na leto 2008. Na rast prihodkov je vplivalo predvsem povečanje prihodkov od cestnin, ki so znašali 238,0 mio € in so bili za 18 % višji v primerjavi z letom 2008.

Družba je v letu 2009 ustvarila odhodke v višini 259,4 mio €, ki so bili glede na leto 2008 višji za 14 %. Na rast odhodkov je vplivalo povečanje koncesijske dajatve, ki je predstavljala 65 % delež v odhodkih družbe.

Družba je poslovno leto 2009 zaključila uspešno, z dobičkom v višini 12,9 mio €. Izkazani dobiček je bil za 13 % nižji v primerjavi s preteklim letom, in sicer predvsem zaradi manjših agentskih prihodkov iz naslova gradenj in obnov avtocest.

V letu 2009 se je avtocestno omrežje razširilo za dodatnih 19,8 km avtoceste med razcepom Slivnica in Draženci pri Ptuj. Dokončana je bila vzhodna mariborska obvoznica od Pesnice do Ptujске ceste v dolžini 9,5 km, ki je Maribor razbremenila tranzitnega prometa. Prometu je bila predana dolgo pričakovana hitra cesta med Razdrtim in Vipavo v dolžini 10,3 km, tik pred koncem leta pa smo odprli tudi priključni cevi šentviškega predora.

Poleg novih kilometrov avtocest so bila odprta tudi nova počivališča, ki uporabnikom avtocest omogočajo oskrbo z gorivom ter počitek na poti, družbi DARS d.d. pa enega od virov prihodkov. Ponovno se je izkazalo, da najemniki težko sledijo tempu gradnje novih odsekov, zato so bila počivališča praviloma odprta ob odsekih cest, ki so bili prometu predani že v letu 2008 (Lormanje - sever, Grabonoš - sever in jug, Pince - sever in jug). Z delovanjem sta začeli tudi počivališči Dravsko polje - sever in jug ob novem odseku med Slivnico in Draženci. Na izgradnjo pa čakajo še površine za spremljajoče dejavnosti na oskrbnem centru Maribor - vzhod in zahod, Lormanje - jug, obojestransko počivališče Vipava ter obe počivališči v Radovljici. Na vseh so najemniki že začeli z aktivnostmi za izgradnjo.

V letu 2009 se je pospešeno nadaljevala gradnja na odsekih avtoceste mimo Trebnjega, še posebej po uspešnih jesenskih dogovorih, ki so končno omogočili pridobitev manjkajočih zemljišč, zaradi katerih je bil sicer resno ogrožen rok dokončanja dolenske avtoceste v letu 2010. Nadaljevala se je tudi rekonstrukcija desne polovice avtocest Peračica - Podtabor in gradnja ankaranske vpadnice oziroma navezave na Luko Koper.

Decembra 2009 smo po dolgoletnih zapletih in številnih ponovitvah javnih razpisov oddali dela za izgradnjo predora Markovec. Podjetji v skupnem nastopu CPM in avstrijski Alpine Bau

sta tako takoj v prvih dneh januarja začeli s pripravljalnimi deli za izgradnjo še zadnjega predora na slovenskem avtocestnem križu. Gradbena dela so se v letu 2009 pričela na odseku Gorišnica - Ormož, pripravljalna dela pa na glavni cesti Markovci - Gorišnica in na srminski vpadnici navezave na Luko Koper.

DARS d.d. je konec minulega leta upravljal dobrih 591 km avtocest, 158,4 km priključkov nanje, 21,3 km razcepov ter 10,4 km drugih servisnih cest. Glede na to, da so bili prvi odseki zgrajeni že v začetku sedemdesetih let prejšnjega stoletja in da je po letu 2004 obseg tovarnega, v zadnjih dveh letih po uvedbi vinjet pa tudi osebnega prometa, izredno narasel, je na področju vzdrževanja potrebno opravljati vedno več dela. Za učinkovito izvajanje vzdrževalnih del smo v lanskem letu poleg nove avtocestne vzdrževalne baze v Mariboru zgradili tudi dve izpostavi vzdrževalnih baz, in sicer na Ptuj in Logatcu.

Da bi lahko gradili in vzdrževali vse obsežnejši avtocestni križ, je potrebno poskrbeti tudi za financiranje vseh aktivnosti, kar trenutno v pretežnem delu zagotavljamo s cestninjenjem. Vlada RS je v letu 2009 sprejela Akcijski načrt za prehod na elektronski cestninski sistem v prostem prometnem toku, ki predvideva začetek cestninjenja tovornih vozil v prostem prometnem toku 1.1.2012, najkasneje leta 2014 pa tudi tovrstno cestninjenje osebnih vozil. DARS d.d. je začel v lanskem letu z izvajanjem aktivnosti skladno z omenjenim načrtom.

Da bi cestninski sistem čim bolj prilagodili in približali željam uporabnikov tudi do uvedbe cestninjenja v prostem prometnem toku, smo v lanskem letu izvedli dve prilagoditvi obstoječega cestninskega sistema. 1. julija so bile uvedene kratkoročne vinjete za vozila do 3,5 t skupne dovoljene mase. Z letom 2010 je možno plačevati cestnino za tretji in četrti razred z elektronskimi tablicami ABC. Z elektronskimi mediji DARS-a pa bo možno plačevanje tudi diferencirane cestnine glede na EURO-emisijske razrede motorjev. Do konca leta 2009 so bile tako izvedene vse potrebne aktivnosti, ki so omogočile, da smo dogovorjeno začeli izvajati 1.1.2010.

Avtoceste so dokazano bistveno varnejše od vseh ostalih kategorij cest, a dejstvo je, da so posledice nesreč na avtocestah zaradi večjih hitrosti pogosto usodne. Zato je naša prioriteta naloga izvajanje ukrepov, ki bodo varnost uporabnikov avtocest povečali v največji možni meri. S tem namenom je bila ustanovljena skupina za prometno varnost, katere naloga je proučitev potrebnih in možnih ukrepov, ki bodo preprečevali vožnjo po avtocesti v nasprotni smeri.

Bistveno lahko na varnost in pretočnost prometa vplivamo tudi z dobrim nadzorovanjem in vodenjem prometa, zato smo

v lanskem letu nadaljevali s postavljanjem sistemov t.i. pametne ceste. Na novi lokaciji v Dragomlju je začel delovati tudi regionalni nadzorni center Ljubljana, v katerem nadzorujemo in vodimo promet na pretežnem delu X. avtocestnega koridorja in na ljubljanskem obroču. Center je zasnovan tako, da ga bo v naslednjih fazah možno nadgraditi v državni center za upravljanje s prometom. V Dragomelju se je v ustrežnejše prostore preselil tudi PIC, ki uporabnike dnevno informira o razmerah na naših cestah. Da bi te informacije še bolj približali uporabnikom, smo prenovili tudi internetni portal PIC ter v sodelovanju z Ministrstvom za promet in RTV Slovenija podpisali pogodbo o ustanovitvi nacionalnega prometnega radia.

Ena glavnih aktivnosti družbe je upravljanje z dolgom, ki se je akumuliral ob intenzivni gradnji in obnovah v preteklih letih in vse manjših sredstvih, ki so bila za gradnjo rezervirana v vsakoletnem proračunu RS. DARS d.d. se je zadolževal z državnimi poroštvi, tako je skupna zadolženost DARS d.d. na dan 31.12.2009 znašala 2,95 mlrd €.

Vlada RS je v letu 2010 sprejela sklep, po katerem postane DARS d.d. imetnik stavbne pravice na omrežju avtocest in hitrih cest, medtem ko zemljišča ostanejo v lasti RS. DARS d.d.

NAŠA PRIORITETNA NALOGA JE IZVAJANJE UKREPOV, KI BODO VARNOST UPORABNIKOV AVTOCEST POVEČALI V NAJVEČJI MOŽNI MERI.

s tem pridobi navedeno infrastrukturo, hkrati pa tudi pravico pobiranja cestnine in obveznost upravljanja te infrastrukture ter obveznost servisiranja dolgov.

Predvidene statusne spremembe bodo omogočile, da bo družba lahko kakovostno upravljala in vzdrževala infrastrukturo, da bo na omrežju cestninskih cest uveden učinkovit sistem cestninjenja v prostem prometnem toku za vse cestninske razrede ter da bo družba v največji možni meri samostojno servisirala dolgove. Nadaljnji razvoj omrežja cestninskih cest bo možen v okviru razpoložljivih virov.

Zavedamo se, da je vsak zaposleni pomemben člen pri uresničevanju skupnih ciljev družbe, zato si bomo tudi v prihodnje prizadevali graditi delovno okolje, v katerem bodo zaposleni zadovoljni, saj bomo le tako lahko dobro opravljali naše poslanstvo in uresničevali vizijo naše družbe.

Leto 2009 je bilo leto sprememb, prav gotovo se nam te obetajo tudi v letih, ki so pred nami - od statusnega preoblikovanja, uvedbe cestninjenja v prostem prometnem toku in dokončanja še zadnjih manjkajočih odsekov osnovnega avtocestnega križa, do povečanega obsega vzdrževanja in zagotavljanja še večje prometne varnosti. Prepričani smo, da bomo na podlagi prehojenih poti znali ubrati nove.

Gordana Bošković

članica uprave

Mateja Duhovnik

predsednica uprave

mag. Lojze Ratajc

član uprave (delavski direktor)

POROČILO O DELU NADZORNEGA SVETA ZA LETO 2009

POROČILO O DELU NADZORNEGA SVETA ZA LETO 2009

10 SESTAVA NADZORNEGA SVETA DARS D.D.

Do sprememb Statuta DARS d.d. v mesecu maju 2009 je bil nadzorni svet devetčlanski. V skladu s 25. členom Statuta DARS d.d. z dne 26.5.2009, pa nadzorni svet DARS d.d. sestavlja šest članov, od katerih skupščina družbe imenuje dva člana na predlog Ministrstva za finance, dva člana na predlog Ministrstva za promet, dva člana - predstavnika delavcev pa izvoli svet delavcev.

V začetku leta 2009 je bil nadzorni svet brez predsednika, saj je Francu Slaku konec leta 2008 potekel mandat. Tako je od meseca januarja 2009 do 20.3.2009 nadzorni svet vodil namestnik predsednika dr. Tomaž Vidic, ki pa je z dnem 20.3.2009 podal odstopno izjavo. V začetku meseca aprila 2009 sta odstopno izjavo podala še Robert Sever in mag. Franc Capuder. V mesecu maju 2009 je Vlada RS razrešila še preostala člana, to je mag. Uroša Rožiča in Simona Oša ter imenovala nove člane, in sicer: Iztoka Klančnika na predlog Ministrstva za promet, Matejo Duhovnik in mag. Tomaža Mencingerja na predlog Ministrstva za finance. Predstavnika delavcev Vito Meško in Darko Kodrič sta po sklepu sveta delavcev v maju 2009 nadaljevala z mandatom, tretjemu predstavniku delavcev Mateju Jelušiču pa je mandat prenehal z dnem vpisa novega statuta v register, to je 26.5.2009. V mesecu juliju je Vlada RS imenovala še zadnjega manjkajočega člana, in sicer Darijo Barrilo.

Za predsednico nadzornega sveta DARS d.d. je bila izvoljena Mateja Duhovnik, ki je to funkcijo opravljala vse do imenovanja za začasno predsednico uprave DARS d.d., dne 10.9.2009. Vodenje nadzornega sveta je prevzel njen namestnik Iztok Klančnik. Oktobra 2009 je bila Mateja Duhovnik imenovana za predsednico uprave DARS d.d. in zato podala odstopno izjavo kot članica nadzornega sveta. Vlada RS do konca leta 2009 v nadzorni svet namesto nje ni imenovala nikogar.

Sestava nadzornega sveta DARS d.d. in pogoji za članstvo v njem so že opredeljeni v Statutu DARS d.d. in omogočajo enakovredno zastopanje posameznih področij, tako iz vrst lastnika kot iz vrst zaposlenih.

DELOVANJE NADZORNEGA SVETA

Nadzorni svet DARS d.d. se je v letu 2009 sestal na štirinajstih rednih sejah in opravil tri dopisne seje.

V letu 2009 je nadzorni svet DARS d.d. v skladu s 30. členom Statuta DARS d.d. dal soglasje na 23 poslov v posamezni vrednosti nad 2,5 mio € in za 13 projektov imenoval posamezne člane nadzornega sveta, da sodelujejo pri delu strokovne komisije za oddajo del.

V enem primeru nadzorni svet ni dal soglasja na predlog uprave družbe za izbor izvajalca, in sicer za vzpostavitev sistema za varovanje tehnoloških prostorov s stabilnimi gasilnimi sistemi. Upravo je pozval, naj preveri možnost racionalizacije obsega potrebnih sistemov za navedeno varovanje, hkrati pa je v skladu s 30. členom Statuta DARS d.d. o neizdaji soglasja obvestil skupščino družbe. Na septembrski seji je bil nadzorni svet seznanjen s sklepom uprave z dne 30.6.2009, da se projekt izvedbe sistema za varovanje tehnoloških prostorov s stabilnimi gasilnimi sistemi zaustavi. Nadzorni svet DARS d.d. je zadalžil upravo družbe, naj v skladu z usmeritvami izpelje nov razpis za tiste infrastrukturne objekte in sisteme, ki prispevajo k večji varnosti v prometu.

Pred oblikovanjem dokončne odločitve o izdaji soglasja na izbor izvajalca za gradnjo predora Markovec je nadzorni svet pozval upravo, da naroči neodvisno strokovno revizijo ponudbenega predračuna predlaganega izbranega ponudnika. Izvajalcu neodvisne strokovne revizije mora biti dostopna vsa strokovno-tehnična dokumentacija (npr. poročilo komisije za oddajo javnega naročila s prilogami, zapisnik posvetovanja komisije s ponudnikom, primerjalne analize cen ipd.), ki je bila podlaga za sklep uprave DARS d.d. Nadzorni svet je zaprosil upravo družbe

še za dodatna gradiva v zvezi s potekom javnega razpisa in na podlagi zahtevane dokumentacije na junijski seji podal soglasje na predlagan izbor izvajalca za gradnjo predora Markovec. Na septembrski seji je upravi naročil, naj pred podpisom pogodbe preveri, ali so izpolnjeni vsi potrebni pogoji za podpis pogodbe.

Predlog Poslovnega načrta DARS d.d. za leto 2009 je nadzorni svet obravnaval na februarški seji, kjer je upravo pozval, da na osnovi njegovih usmeritev in pripomb pripravi nov predlog. Na tako pripravljen poslovni načrt je marca dal soglasje.

Na februarški seji se je seznanil s sklepom Vlade RS o stališčih do izplačevanja sejin in nagrad v zvezi z omejevanjem učinkov finančne krize.

Na isti seji je upravi družbe naročil, da pripravi osnutke aneksov k pogodbam o zaposlitvi članov uprave, ki morajo striktno upoštevati priporočila Vlade RS z dne 22.1.2009 glede sklepanja pogodb o zaposlitvi za poslovodne osebe. Prav tako je upravi naložil, da prične postopek uskladitve individualnih pogodb ostalih zaposlenih oseb v skladu z 10. členom sklepa Vlade RS o priporočilih predstavnikom RS v nadzornih organih gospodarskih družb, katerih večinska lastnica je RS, pri sklepanju pogodb o zaposlitvi za poslovodne osebe z dne 22.1.2009. Seznanil se je z analizo poslovanja za leto 2008 in poročilom o izvrševanju LPRO AC za leto 2008.

Maja je nadzorni svet pozval upravo družbe, naj v okviru obstoječih pravil javnega naročanja praviloma uporablja postopke s pogajanji.

Junija je obravnaval Letno poročilo DARS d.d. in revizorjevo poročilo za leto 2008 ter se seznanil z razvojem cestninskega sistema in e-cestninjenjem na cestninskih cestah v RS ter s poročilom o uvedbi vinjet za krajše časovno obdobje.

Julija se je seznanil z analizo deležev aneksov v pogodbah za gradnjo v obdobju 2004 - 2009 in s kadrovskim poročilom za obdobje 1 - 6 2009.

Septembra se je seznanil z Akcijskim načrtom za izvedbo obnovitvenih del in z Akcijskim in finančnim načrtom prilagoditve sistema cestninjenja za obračunavanje cestnin glede na EURO-emisijske razrede za tovorna vozila R3 in R4. Na isti seji se je seznanil s sporazumi o razvezi pogodbe o zaposlitvi za predsednika uprave mag. Tomislava Nemca, namestnika predsednika uprave prof. dr. Žana Jana Oplotnika ter člana uprave Boštjana Riglerja in Aleša Hojsa ter zato Vladi RS predlagal, da jih razreši. Vladi RS je predlagal, naj funkcijo predsednika uprave DARS d.d. v skladu z 2. odstavkom 273. člena ZGD-1 začasno prevzame predsednica nadzornega sveta DARS d.d. Mateja Duhovnik. Določil je tudi besedilo javnega razpisa za predsednika uprave DARS d.d. Po končanem razpisu je Vladi RS podal predlog za imenovanje predsednika uprave družbe, na novembrski seji pa podal predlog za imenovanje dveh članov uprave.

Na zadnji seji v letu se je seznanil z informacijo o uvedbi obračunavanja cestnine glede na EURO-emisijske razrede za vozila cestninskih razredov R3 in R4 (vozila nad 3,5 t največje dovoljene mase).

- 12 Nadzorni svet DARS d.d. se je tekoče seznanjal s poročili o obsegu del na posameznih odsekih, ločeno po osnovnih pogodbah in aneksih ter s poročili o obnavljanju in vzdrževanju, prav tako se je tekoče seznanjal z zahtevki za revizijo postopkov javnega naročanja in s poročili o sklenjenih finančnih poslih nad 2,5 mio €, za sklepanje katerih je nadzorni svet februarja 2007 pooblastil upravo družbe. Tekoče se je seznanjal tudi s poročili o izvajanju LPRO AC za leto 2009 ter analizo poslovanja DARS d.d. po posameznih obdobjih tega leta.

KOMISIJE NADZORNEGA SVETA DARS D.D.

Ob začetku delovanja novega nadzornega sveta je bila imenovana tričlanska komisija za pripravo predloga novega poslovnika nadzornega sveta.

Za izvedbo selekcijskega postopka po končanem razpisu za predsednika uprave družbe je bila izbrana kadrovska agencija, ki je naredila izbor določenega števila kandidatov, s katerimi je opravila razgovor. V nadaljevanju je razgovore s kandidati, ki so ustrezali vsem kriterijem za imenovanje predsednika uprave, opravil celotni nadzorni svet.

S spremembami Statuta DARS d.d. se je povečala pristojnost nadzornega sveta v smislu dajanja soglasij na vse posle v vrednosti nad 2,5 mio €, zato nadzorni svet DARS d.d. sproti imenuje posameznega člana nadzornega sveta, ki sodeluje pri delu strokovne komisije za oddajo del za določen projekt.

ORGANIZACIJA DELA

Nadzorni svet DARS d.d. je v skladu s svojim poslovníkom že konec leta 2005 imenoval sekretarko nadzornega sveta, ki je iz vrst zaposlenih in je za delo, ki ga opravlja za nadzorni svet, odgovorna izključno predsedniku nadzornega sveta. Sekretarka nadzornega sveta koordinira delo nadzornega sveta in skrbi, da strokovne službe družbe pravočasno pripravijo gradiva za seje nadzornega sveta ter opravlja ostale naloge, določene v pogodbi o zaposlitvi, ki se nanašajo na nadzorni svet.

Predlog dnevnega reda za sejo nadzornega sveta pripravi sekretarka nadzornega sveta, pri čemer upošteva tako zahteve nadzornega sveta za pripravo določenih gradiv kakor tudi uprave za obravnavo določenih gradiv na nadzornem svetu. Pri oblikovanju končnega dnevnega reda sodelujeta tako predsednik nadzornega sveta kot predsednica uprave družbe.

Na osnovi tako usklajenega dnevnega reda strokovne službe družbe pripravijo ustrezna gradiva za obravnavo na seji nadzornega sveta.

Nadzorni svet se večinoma sestaja na izpostavi DARS d.d. v Ljubljani. Kadar je zaradi obravnave določene tematike potreben ogled na terenu, se nadzorni svet sestane na terenu. Takšen način dela zagotavlja optimalno učinkovitost delovanja nadzornega sveta.

V skladu s Kodeksom upravljanja javnih delniških družb, ki so ga sporazumno oblikovali in sprejeli Ljubljanska borza, d.d. Ljubljana, Združenje nadzornikov Slovenije in Združenje Manager, dne 18.3.2004, ter spremenili in dopolnili dne 14.12.2005 in 5.2.2007, v zdajšnji prenovljeni obliki pa je bil sprejet dne 8.12.2009 in se uporablja od 1.1.2010 (točka 9), nadzorni svet enkrat letno oceni svojo sestavo, poslovanje, morebitna nasprotja interesov posameznih članov ter delovanje posameznih članov in nadzornega sveta kot celote in tudi sodelovanje z upravo družbe.

UKREPI ZA IZBOLJŠANJE UČINKOVITOSTI

Z namenom izboljšanja učinkovitosti dela nadzornega sveta se člani redno udeležujejo seminarjev, ki jih prireja Združenje nadzornikov Slovenije, s katerimi si pridobivajo dodatna strokovna znanja za aktivno delovanje v nadzornem svetu.

OCENA DELOVANJA POSAMEZNIH ČLANOV NADZORNEGA SVETA IN NADZORNEGA SVETA KOT CELOTE TER SODELOVANJE Z UPRAVO DRUŽBE

Člani so se redno udeleževali sej, kar dokazuje podatek, da so bili na dvanajstih sejah prisotni vsi člani, na dveh sejah je manjkal po en član.

Člani so na sejah aktivni in sodelujejo v razpravah s ciljem, da se morebitna različna stališča pojasnijo in uskladijo do take mere, da je možno v večini primerov sklepe soglasno sprejeti. Iz razprav je razvidno, da se člani predhodno pripravijo na posamezno sejo, saj v nasprotnem primeru ne bi mogli aktivno in strokovno sodelovati pri obravnavi posameznih točk dnevnega reda.

Komuniciranje in sodelovanje med upravo in nadzornim svetom je ustrezno. Uprava družbe je prisotna skoraj na vseh se-

jah nadzornega sveta in tekoče obvešča nadzorni svet o vseh pomembnih zadevah, ki se nanašajo na poslovanje družbe, vsako zahtevo nadzornega sveta po poročilu ali predstavitvi dokumentacije pa izpolni takoj, ko je mogoče.

POTRDITEV LETNEGA POROČILA IN PREDLOG UPORABE BILANČNEGA DOBIČKA ZA LETO 2009

Nadzorni svet DARS d.d. je Letno poročilo DARS d.d. za leto 2009 preveril v okviru zakonskega roka. Seznanil se je z revizijskim poročilom in podanim mnenjem pooblaščenega revizorja o pregledu računovodskih izkazov za poslovno leto 2009 in ugotovil, da pooblaščen revizor ni ugotovil nobenih napačnih navedb oz. nepravilnosti, ki bi lahko vplivale na računovodske izkaze družbe. V revizijskem poročilu tudi ni nobenih pripomb in zadržkov upravi družbe in nadzornemu svetu.

Nadzorni svet DARS d.d. je na podlagi določil 230. člena ZGD in v kontekstu celovite obravnave Letnega poročila ter predloga

uprave, ugotovil na podlagi revidiranih računovodskih izkazov družbe, da je:

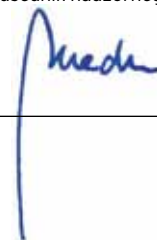
- ugotovljeni čisti dobiček družbe za obdobje od 1.1. do 31.12.2009 znašal 10,2 mio € in
- ugotovljeni bilančni dobiček poslovnega leta 2009 znašal 11,6 mio €.

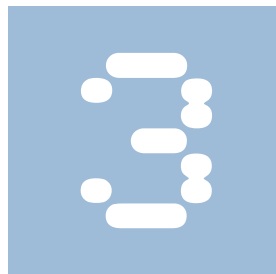
O bilančnem dobičku bo odločala skupščina družbe.

Nadzorni svet DARS d.d. je na seji dne 29.4.2010 sprejel sklep o potrditvi revidiranega Letnega poročila DARS d.d. za leto 2009, kar na osnovi 282. člena ZGD pomeni, da nadzorni svet DARS d.d. soglaša z revidiranim poročilom in s tem tudi sprejema Letno poročilo DARS d.d. za leto 2009.

Nadzorni svet DARS d.d. ocenjuje, da sta uprava DARS d.d. in nadzorni svet DARS d.d. v letu 2009 delovala dobro in v korist družbe, kar je razvidno iz doseženih poslovnih rezultatov in predlaga skupščini, da skladno z določili ZGD (293. čl.) podeli razrešnico.

dr. Milan Medved
predsednik nadzornega sveta

uvod

PODATKI O DRUŽBI

16

NAZIV	Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji d.d. oz. krajše DARS d.d.
SEDEŽ	Ulica XIV. divizije 4, 3000 Celje
tel.:	(03) 426-40-71
faks:	(03) 426-40-71
IZPOSTAVA	Dunajska 7, 1000 Ljubljana
tel.:	(01) 300-99-00
faks:	(01) 300-99-01
SPLETNA STRAN	www.dars.si
E-POŠTA	info@dars.si
LETO USTANOVITVE	1993
REGISTRSKI VLOŽEK	1/06158/00, Okrožno sodišče v Celju
USTANOVITELJ	Republika Slovenija
DELNIČAR	Republika Slovenija
MATIČNA ŠTEVILKA	5814251000
DAVČNA ŠTEVILKA	92473717
OSNOVNI KAPITAL	212.823,00 €
ŠT. IZDANIH DELNIC	5.100 kosovnih delnic

DARS d.d. je delniška družba v 100 % lasti RS. Ustanovljena je bila z ZDARS leta 1993, s poslovanjem pa je začela 1.1.1994. Družba je konec leta 2009 zaposlovala 1250 oseb. Upravo družbe, na podlagi določil ZDARS, imenuje in razrešuje Vlada RS. Člani posloводства nimajo pooblastil za izdajo ali nakup lastnih delnic.

Poslovanje DARS d.d. temelji na pogodbi o izvajanju naročila in koncesijski pogodbi, sklenjenima z RS. DARS d.d. v skladu s pogodbo o izvajanju naročila v vlogi agenta RS organizira in vodi graditev ter obnovo avtocestnega omrežja skladno z ReNPIA ter izvaja finančni inženiring sredstev za graditev in obnavljanje avtocest ter odplačilo najetih posojil. V skladu s koncesijsko pogodbo DARS d.d. vzdržuje, upravlja in cestnini sistem avtocest in hitrih cest.

Glede na dejavnost in naravo dela je družba decentralizirano organizirana, njene službe se nahajajo na območju celotnega avtocestnega križa, v skupno devetih avtocestnih vzdrževalnih bazah in sedmih izpostavah baz (Kozina, Postojna, Vipava, Logatec, Ljubljana, Log, Dob, Vranksko, Slovenske Konjice, Maribor, Hrušica, Podtabor, Novo mesto, Drnovo, Ptuj in Murska Sobota) ter 27 cestninskih postajah, kjer DARS d.d. še vedno cestnini vozila, katerih največja dovoljena masa presega 3,5 t. Sedež družbe se nahaja v Celju, vendar je posloводство družbe v prostorih ljubljanske izpostave družbe DARS d.d., kjer se opravlja večina poslovnih funkcij družbe.

KJUČNI POSLOVNI PODATKI

17

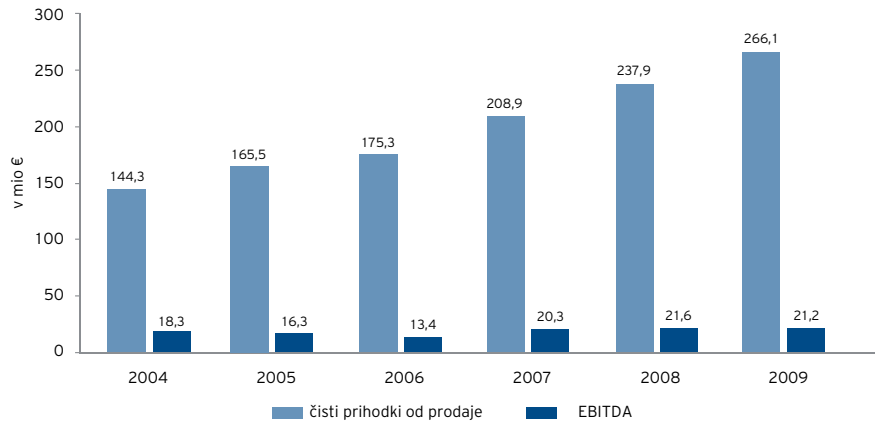
Ključni poslovni podatki v €	Leto 2004	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2007	Leto 2008	Leto 2009
Skupaj prihodki	146.557.880	167.974.476	180.437.720	212.591.309	241.837.168	272.329.357
Skupaj odhodki	140.586.890	160.336.212	174.316.659	198.884.469	227.052.630	259.421.061
Čisti prihodki od prodaje	144.320.752	165.516.763	175.320.633	208.879.897	237.907.159	266.050.392
Poslovni stroški	140.529.004	160.181.201	174.222.083	198.855.297	226.984.620	259.366.619
Dajatev po koncesijski pogodbi	72.000.744	89.742.826	103.105.148	122.637.201	142.385.612	169.447.153
Poslovni izid iz poslovanja	4.574.193	6.134.230	4.113.354	12.268.914	13.289.015	11.687.109
EBITDA	18.277.445	16.325.325	13.428.335	20.343.174	21.575.090	21.189.454
Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	4.495.905	5.160.300	4.158.963	10.504.137	11.499.906	10.161.585
Osnovni kapital	212.819	212.819	212.819	212.823	212.823	212.823
Vrednost aktive DARS d.d. na dan 31.12.	60.197.919	77.403.053	79.754.459	78.734.484	116.087.440	98.739.533
Kapital na dan 31.12.	36.411.392	39.323.739	40.295.545	49.023.704	55.271.542	55.413.862
Skupna vrednost aktive na dan 31.12.*	3.969.222.052	4.258.405.875	4.645.562.033	5.127.370.135	5.664.712.555	5.935.788.392
Stanje dolga na dan 31.12.	1.279.132.659	1.515.130.289	1.767.992.555	2.260.844.842	2.685.098.254	2.947.416.960
Odplačilo dolga - glavnica	23.899.354	43.428.295	46.070.156	58.764.151	62.172.986	62.614.691
Plačilo obresti	37.909.188	50.177.753	62.579.991	81.174.046	108.472.971	91.263.756

* Sredstva DARS d.d. in sredstva RS prejeta v upravljanje.

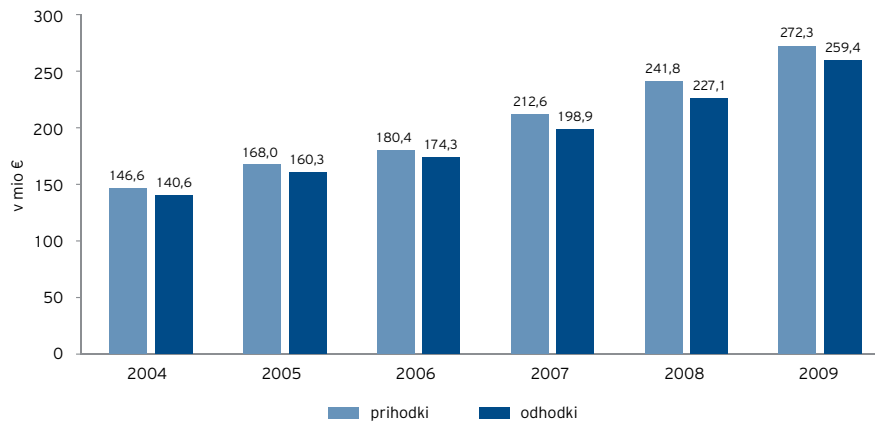
Kazalniki	Leto 2004	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2007	Leto 2008	Leto 2009
Marža iz poslovanja	3,2 %	3,7 %	2,3 %	5,9 %	5,6 %	4,4 %
EBITDA marža	12,7 %	9,9 %	7,7 %	9,7 %	9,1 %	8,0 %
Neto marža	3,1 %	3,1 %	2,4 %	5,0 %	4,8 %	3,8 %
Donosnost na kapital	12,3 %	13,1 %	10,3 %	21,4 %	20,8 %	18,3 %

Število zaposlenih	Leto 2004	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2007	Leto 2008	Leto 2009
Konec leta	1.095	1.118	1.106	1.128	1.209	1.250

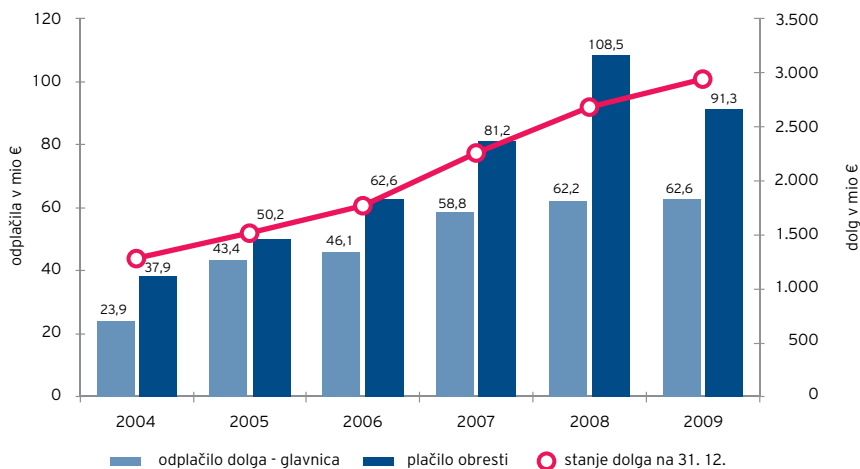
Graf 1: Prikaz gibanja čistega prihodka od prodaje ter dobička iz poslovanja pred amortizacijo v obdobju 2004 - 2009

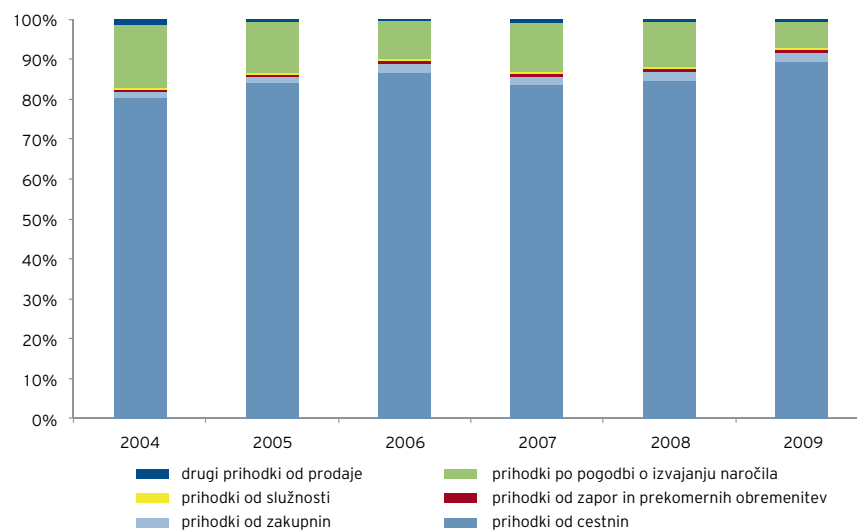
Graf 2: Prikaz gibanja prihodkov in odhodkov v obdobju 2004 - 2009

Graf 3: Stanje dolga (31.12.), odplačilo glavnin in plačilo obresti v obdobju 2004 - 2009

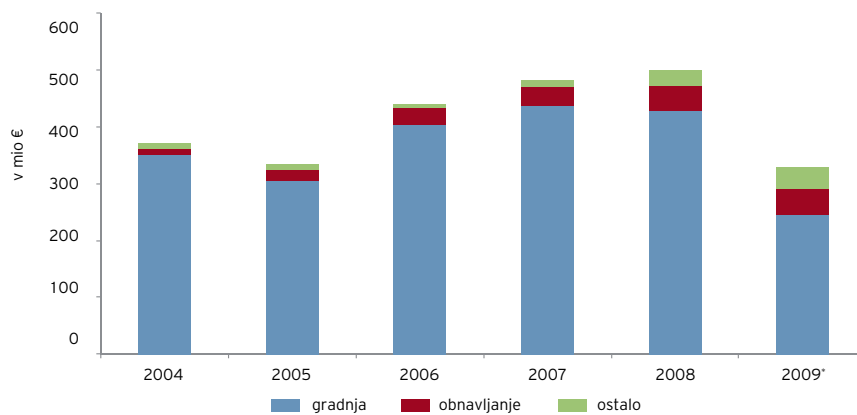

Graf 4: Struktura prihodkov DARS d.d.

19

Graf 5: Investicije v NPJA (neto, brez DDV)

* Bolj podrobno je realizacija gradnje in obnov prikazana v tabeli 6.

MAKROEKONOMSKO OKOLJE*

20 Gospodarska aktivnost in trgovski tokovi se bodo po najdaljši in najširši recesiji v zgodovini EU v naslednjih dveh letih po pričakovanju makroekonomistov postopoma krepili. Oživljanje gospodarstva bo še vedno neenotno in počasno, vendar ob predpostavkah mednarodnega okolja in napovedih mednarodnih institucij v letu 2010, pozitivno.

Močno upadanje gospodarske aktivnosti je vladam in centralnim bankam uspelo zajeziti z obsežnimi fiskalnimi in monetarnimi ukrepi. Vendar je kljub temu BDP v evrskem območju lani padel za 4,1 % in v EU za 4,2 %, medtem ko se je v Sloveniji realno zmanjšal za 7,8 %. Kriza je zajela celotno evropsko gospodarstvo, ki pa se je različno odzivalo glede na obseg ukrepov ter različno stanje gospodarskih razmer ob nastopu krize.

Leto 2009 - Slovenija

- V letu največje gospodarske krize po osamosvojitvi se je BDP znižal za 7,8 %.
- Obseg prodaje blaga in storitev v tujino se je realno zmanjšal za 15,6 %.
- Obseg bruto investicij v osnovna sredstva se je znižal za 21,6 %.
- Zasebna potrošnja je realno upadla za 1,4 %.
- Uvoz blaga in storitev se je realno znižal za 17,9 %.
- Povprečna inflacija je znašala 0,9 %.

Inflacija v Sloveniji se je v letu 2009 nadalje umirjala, vendar je bila kljub relativno nizki ravni (0,9 %) še vedno med najvišjimi v evrskem območju.

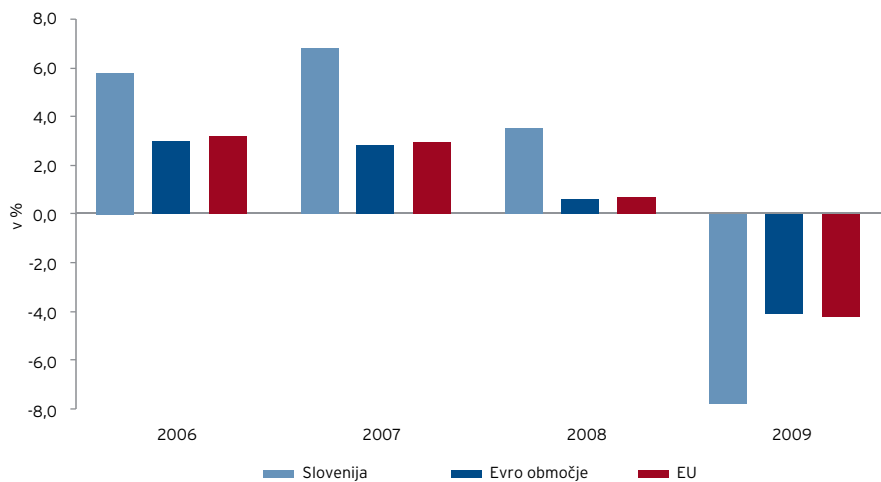
Upadanje gospodarske aktivnosti se je odrazilo tudi v zmanjšanju potreb po delavcih in večanju brezposelnosti. Tako se je število formalno delovno aktivnih leta 2009 v Sloveniji zmanjšalo za 2,4 %, medtem ko se je stopnja registrirane brezposelnosti v Sloveniji povišala na 9,1 % (glede na 7,0 % konec leta 2008). Izboljšanja na trgu dela v letu 2010 in tudi 2011 še ni pričakovati.

Leto 2010 - Slovenija

- V pomladanski napovedi UMAR predvideva gospodarsko rast v višini 0,6 %.
- Pričakujemo 1,3 % povprečno inflacijo.
- Slovenski izvoz naj bi se realno povečal za 4,3 %.
- Bruto investicije v osnovna sredstva se bodo povečale za 0,5 %.
- Zaradi nadaljnega zaostrovanja razmer na trgu dela in previdnostnega obnašanja potrošnikov, UMAR predvideva, da se bo zasebna potrošnja znižala, in sicer za 0,5 %.
- Rast državne potrošnje se bo še upočasnila.
- Uvoz se bo ob višjem obsegu izvoza in investicijske dejavnosti realno povečal za 4,1 %.
- Saldo menjave blaga in storitev s tujino, ki je lani pomembno prispeval k rasti BDP, bo letos minimalen.

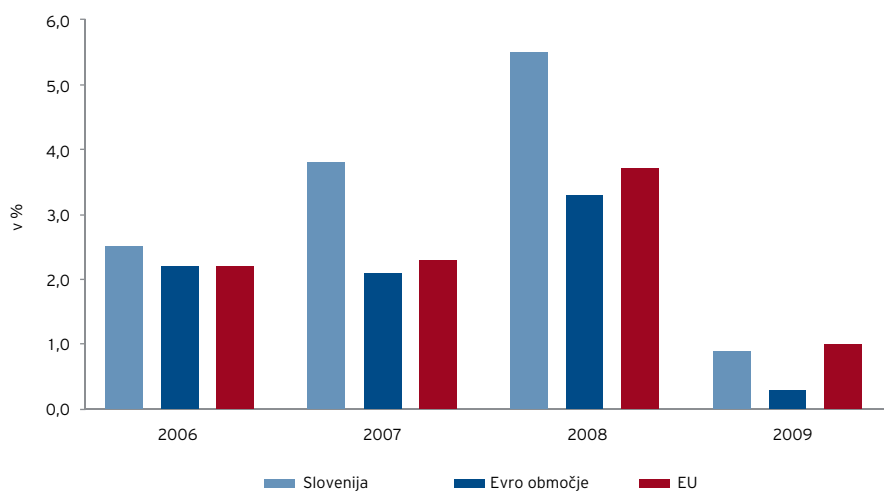
* Povzeto po Pomladanski napovedi gospodarskih gibanj, UMAR, Marec 2010.

Graf 6: Primerjava odstotka spremembe BDP-ja v Sloveniji z evro-območjem in EU

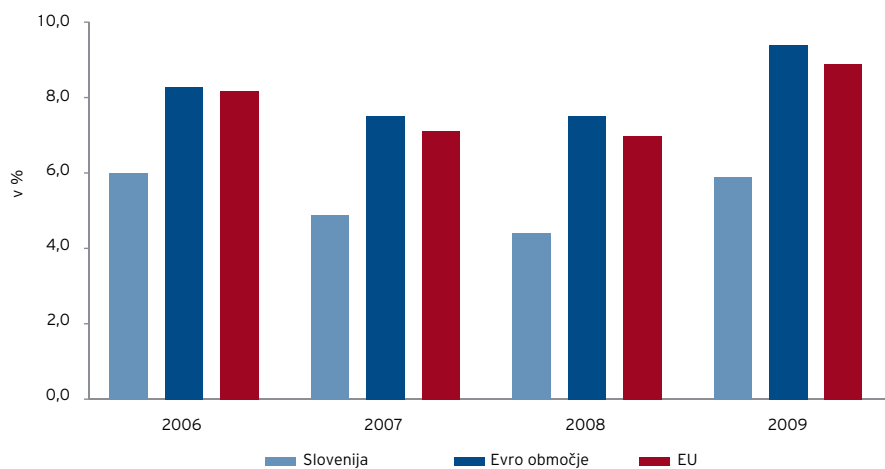

21

Graf 7: Primerjava stopnje rasti inflacije v Sloveniji z evro-območjem in EU

Graf 8: Primerjava stopnje anketne brezposelnosti (ILO) v Sloveniji z evro-območjem in EU

AVTOCESTE IN HITRE CESTE V UPRAVLJANJU DARS D.D.

22 RS je v letu 1994 s posebno pogodbo prenesla na DARS d.d. upravljanje in vzdrževanje vseh zgrajenih avtocest in infrastrukturnih objektov ter naprav na njih. RS je tako prenesla na DARS d.d. do takrat zgrajenih 198,8 km dvopasovnih in štiripasovnih avtocest in hitrih cest ter 67,5 km priključkov. S to pogodbo je DARS d.d. prevzel tudi obveznost pobiranja cestnine. S koncesijsko dajatvijo, ki jo DARS d.d. plačuje RS skladno s koncesijsko pogodbo iz leta 2004, DARS d.d. zagotavlja celovi-

to servisiranje zapadlih obveznosti iz najetega dolga za financiranje graditve in obnavljanja avtocest in hitrih cest.

Z izvajanjem Nacionalnega programa avtocest v RS se je večalo tudi omrežje v upravljanju in vzdrževanju. DARS d.d. je konec leta 2009 upravljal 591,2 km avtocest, 158,4 km priključkov nanje, 21,3 km razcepov ter 10,4 km drugih servisnih cest.

Tabela 1: Dolžina omrežja v vzdrževanju in upravljanju na dan 31.12.

Dolžina omrežja v vzdrževanju in upravljanju na dan 31.12. (v km)	Leto 2004	Leto 2005	Leto 2006	Leto 2007	Leto 2008	Leto 2009
Avtoceste (brez dolžine predorov)	421,991	429,397	436,922	438,245	527,728	567,129
Razcepi	13,635	12,616	13,351	13,351	16,763	21,345
Druge servisne ceste	10,294	8,550	8,550	9,297	9,829	10,416
Priključki	116,138	122,733	127,019	128,592	149,616	158,435
Predori	13,674	17,200	17,200	17,958	20,435	24,110
Skupna obračunska dolžina avtocest	497,508	512,462	521,783	525,398	628,455	651,450

V Sloveniji imamo dva cestninska sistema, in sicer vinjetni cestninski sistem ter odprti in zaprti cestninski sistem.

Vinjetni cestninski sistem je namenjen vozilom, katerih največja dovoljena masa ne presega 3,5 t, ne glede na največjo maso priklopnega vozila. Za uporabo avtocest in hitrih cest v upravljanju DARS d.d. je obvezen nakup vinjete.

Odprt in zaprt cestninski sistem sta namenjena vozilom, katerih največja dovoljena masa presega 3,5 t. Cestnina na 521,8 km se plačuje neposredno - klasično (s plačilnimi karticami, gotovinsko) ali elektronsko (DARS kartico/DARS kartico Transporter ter ABC tablico).

Tabela 2: Avtoceste in hitre ceste v upravljanju DARS d.d.

Stanje 31.12.2009 (v km)	Dolžina AC in HC (A)	Dolžina razcepov	Dolžina priključkov	Dolžina drugih cest	Zaprta sistem za vozila nad 3,5 t	Odprta sistem za vozila nad 3,5 t	Cestninske ceste za vozila nad 3,5 t	Necestninske ceste
A1 Šentilj - Dragučova - Maribor (Ptujška cesta) - Slivnica - Celje - Trojane - Ljubljana (Zadobrova-Malence-Kozarje) - Postojna - Razdrto - Divača - Črni Kal - Srmin	245,270	11,583	70,916		94,890	142,663	237,553	7,718
A2 Predor Karavanke - Lesce - Podtabor - Kranj - Ljubljana (Kozarje) - po A1 - Malence - Ivančna Gorica - Bič - Pluska [- Trebnje*] - Hrastje - Novo mesto - Kronovo - Drnovo - Obrežje	161,035	4,222	41,372	4,866	5,361	122,184	127,545	33,490
A3 Divača (Gabrk) - Sežana V - Fernetiči	12,246		5,131	2,724	12,246		12,246	
A4 Slivnica - Hajdina - Draženci [- Gruškovje*]	21,660	4,440	5,520	1,110		20,070	20,070	1,590
A5 Maribor (Dragučova) - Lenart - Senarska - Vučja vas - Murska Sobota - Dolga vas - Lendava - Pince	79,588	1,100	15,673			79,588	79,588	
H2 Pesnica - Maribor (Tezno)	7,200		3,590					7,200
H3 Ljubljana (Zadobrova - Tomačevo - Koseze)	10,222		6,850			2,735	2,735	7,487
H4 Razdrto - Vipava - Ajdovščina - Selo - Šempeter - Vrtojba	42,125		4,837	1,716		42,125	42,125	
H5 Škofije - Koper (Škocjan) [- Dragonja*]	7,833		2,756					7,833
H7 Dolga vas - meja Madžarska	4,060		1,790					4,060
S k u p a j AC in HC	591,239	21,345	158,435	10,416	112,497	409,365	521,862	69,378

* Odseki, ki se gradijo ali se bodo gradili in bodo predani v upravljanje DARS d.d.

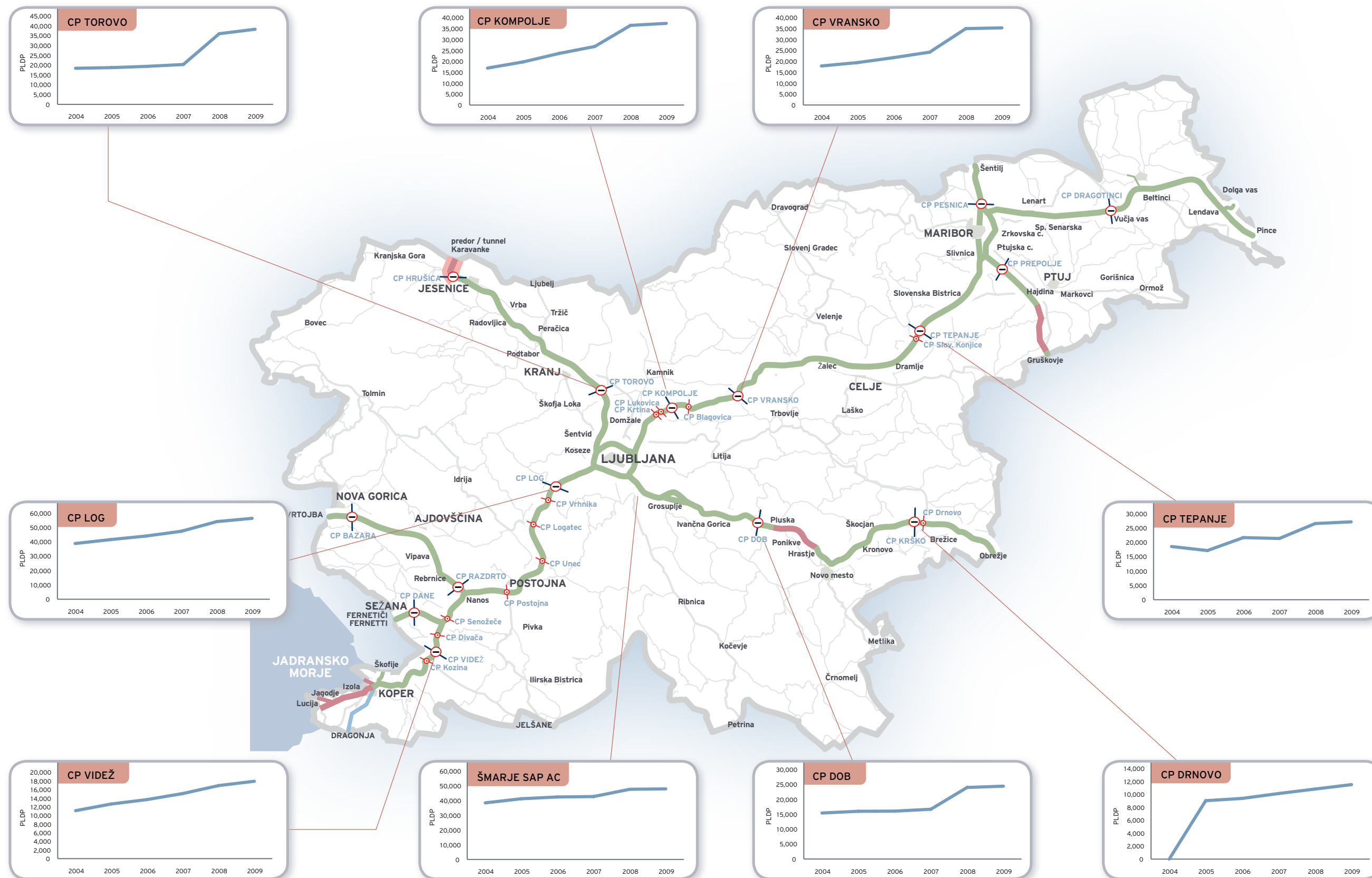

Slika 1: Avtocestni sistem v RS, marec 2010

Slika 2: Povprečne letne prometne obremenitve po števnih mestih

PROMETNE OBREMENITVE

Prometne obremenitve pomenijo za DARS d.d. več prihodkov iz naslova cestnine, hkrati pa obremenjujejo poslovanje družbe iz naslova vzdrževanja avtocest.

Od leta 2004 do leta 2008 je promet v Sloveniji intenzivno naraščal. Hitra rast prometa je značilna predvsem za peti in deseti prometni koridor. Skupen obseg prometa se je najhitreje povečeval na avtocestah in hitrih cestah okrog Ljubljane (povprečna letna stopnja rasti cca. 7 %). Zelo hitra rast obsega vozil je bila tudi na primorskem kraku, kjer je bila povprečna letna stopnja rasti cca. 6 %. Podobno velja tudi za štajerski krak. Manj intenzivna rast skupnega obsega prometa je bila na avtocestnem kraku proti Gorenjski in Dolenjski, Vipavski dolini in Prekmurju.

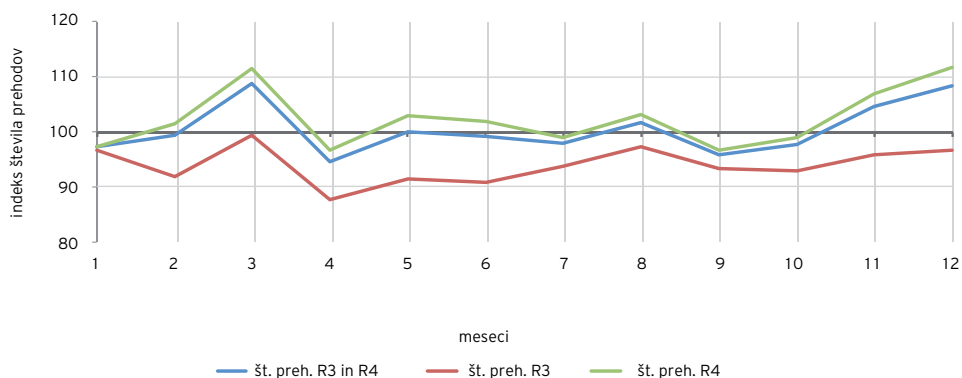
V preteklem obdobju je še posebej značilna velika rast predvsem težkega tovornega prometa. Povprečne letne stopnje ra-

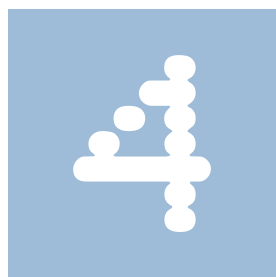
sti obsega težkega tovornega prometa so, razen na vipavskem kraku hitre ceste, več kot 10 % letno. Še posebej velike rasti so bile na področju Ljubljane, na primorski avtocesti in na štajerskem kraku ter v Pomurju. Dosežene stopnje rasti prometa težkih tovornih vozil so znatno presegale pričakovanja v času priprave projektov avtocest in hitrih cest v preteklih letih.

V letu 2009 se je intenzivna rast prometa glede na leto 2008 nekoliko umirila, predvsem kot posledica gospodarske krize. Prehodi na cestninskih postajah za cestninski razred R3 so upadli in so predstavljali 93,8 % števila prehodov iz leta 2008. Število prehodov na cestninskih postajah za cestninski razred R4 pa je v letu 2009 naraslo za 2,1 %. Skupno število prehodov za R3 in R4 je bilo skoraj na enaki ravni, kot v letu 2008 (povečalo se je za 0,2 %), kljub temu, da smo konec leta 2008 odprli cestninsko postajo Dragotinci in v letu 2009 cestninsko postajo Prepolje.

27

Graf 9: Indeks števila prehodov 2009/2008 za R3 in R4 na vseh cestninskih postajah

POSLOVNO POROČILO

POSLANSTVO, VIZIJA, STRATEŠKI CILJI IN POLITIKA KAKOVOSTI DRUŽBE

30 POSLANSTVO

Doseganje ciljev lastnice - RS - z gradnjo, obnavljanjem, vzdrževanjem in upravljanjem avtocest. Omogočati varno in učinkovito (čezmejno) mobilnost ljudi in blaga, na način, ki spoštuje okolje in kvaliteto življenja lokalnega prebivalstva, ter služi javnemu interesu s prispevkom k razvoju slovenskega gospodarstva.

VIZIJA

Vizija DARS d.d. je postati poslovno odprta, uspešna in tržno naravnana gospodarska družba za upravljanje sodobnih infrastrukturnih omrežij v skladu s pričakovanji uporabnikov.

OSNOVNE VREDNOTE

Osnovne vrednote, h katerim teži DARS d.d., so:

- strokovnost,
- transparentnost,
- učinkovitost,
- inovativnost,
- odzivnost,
- prijaznost do uporabnika,
- spoštovanje zaposlenih.

POLITIKA SISTEMA VODENJA

Vodstvo in vsi zaposleni v družbi bomo s strokovnim in odgovornim opravljanjem svojega dela naredili vse, da bomo izpolnili zahteve in pričakovanja naših strank, lastnika, zaposlenih, okolja in družbe. Naš poslovni uspeh ni prepuščen naključju,

pač pa je skrbno načrtovan, voden in nadzorovan. Naš cilj je kakovostna in celovita storitev. Ta cilj dosegamo:

- z odgovornim odločanjem na podlagi dejstev,
- z vzpostavljanjem dobrih pogojev in odnosov znotraj in izven družbe,
- s spodbujanjem inovativnosti zaposlenih,
- z doslednim spoštovanjem zakonodaje in razvojnih usmeritev,
- s skrbnim izbiranjem usposobljenih partnerjev,
- s podpiranjem razvoja stroke in pridobivanjem novih znanj ter
- z zavezanostjo k varovanju okolja in prijaznosti do soljudi.

STRATEŠKI CILJI

Strateški cilji družbe DARS d.d. so:

- ohraniti in razvijati vodilno pozicijo pri upravljanju avtocest v Sloveniji;
- postati referenčno podjetje v državni lasti za organizacijo gradnje avtocest;
- z racionalnim in ekonomsko upravičenim razvojem cestninskega sistema zagotoviti največji možni delež sredstev cestnine, potrebnih predvsem za odplačilo obveznosti iz kreditov, najetih v zvezi z gradnjo avtocest;
- okrepiti finančni inženiring upravljanja z dolgom;
- zagotavljati vedno večjo prometno varnost in pretočnost na avtocestah in hitrih cestah;
- trajnostno razvijati in izboljševati standarde in postopke upravljanja avtocest;
- v središče svojega poslovanja postaviti uporabnike avtocest, njihove želje in potrebe ter skrb za okolje;
- optimizirati poslovne procese in s sistemom vodenja zagotoviti ustvarjalno delovno okolje za doseg odličnih poslovnih rezultatov.

POMEMBNI POSLOVNI DOGODKI V POSLOVNEM LETU 2009

MAREC

Nadzorni svet DARS d.d. je sprejel **Poslovni načrt družbe za leto 2009**.

MAJ

Vlada RS je sprejela **LPRO AC za leto 2009**, ki obsega izvedbo del za razvoj in obnavljanje avtocest v skupni vrednosti 508,2 mio €.

JUNIJ

Uspešno smo prestali zunanjo certifikacijsko presojo sistema vodenja kakovosti in s tem **pridobili certifikat sistema vodenja kakovosti** v skladu z zahtevami standarda SIST EN ISO 9001.

JULIJ

V promet smo predali 19,85 km dolg **štiripasovni odsek avtoceste med Slivnico in Draženci (Ptujem)**, ki ga je delno financirala Evropska unija iz sredstev Kohezijskega sklada. Hkrati je z odprtjem novega avtocestnega odseka začela delovati tudi **novozgrajena cestninska postaja Prepolje**.

Odprli smo **ново avtocestno vzdrževalno bazo Maribor**, predvideno za vzdrževanje 73 km avtoceste s priključki, predorov, viaduktov in mostov.

V veljavo so stopile **nove, kratkoročne vinjete** za vozila, katerih največja dovoljena masa ne presega 3,5 t, in sicer tedenske in mesečne vinjete za dvosledna vozila ter tedenske za motorje.

Za financiranje avtocestnih odsekov iz NPIA smo sklenili **kreditno pogodbo** z SKB banko d.d. in banko BIIS - Banca Infrastrutture Innovazione e Sviluppo S.p.A. v višini 72,0 mio € ter kreditno pogodbo s KFW, Frankfurt v višini 55,0 mio €.

AVGUST

V promet smo predali 10 km dolg **odsek štiripasovne hitre ceste Razdrto - Vipava (pododsek Razdrto - Podnanos)** v investicijski vrednosti 221,0 mio €.

V promet smo predali **avtocestni odsek med Pesnico in Slivnico** in tako povezali nekaj več kot 240 km dolg krak avtoceste A1 med Šentiljem in Koprno.

SEPTEMBER

Predčasno je bila razrešena uprava DARS d.d. in kot začasna predsednica uprave DARS d.d. imenovana **Mateja Duhovnik**.

Vlada RS je podala soglasje k spremembam in dopolnitvam **Cenika cestnine za uporabo cestninskih cest**, ki uvaja dnevno in nočno tarifo za vožnjo vozil cestninskih razredov R3 in R4 po cestninskih cestah.

Vlada RS je v sprejela **Uredbo o državnem lokacijskem načrtu za avtocesto na odseku Koseze-Kozarje**.

OKTOBER

Sklenili smo **kreditne pogodbe** s KFW, Frankfurt v višini 50,0 mio €, z banko BIIS - Banca Infrastrutture Innovazione e Sviluppo S.p.A. v višini 50,0 mio € ter z Unicredit banko Slovenija d.d. v višini 47,0 mio €.

NOVEMBER

Evropska komisija je izdala **odločbo o velikem projektu za izgradnjo avtocestnega odseka Slivnica - Draženci**. Celotna vrednost projekta je ocenjena na 278,2 mio €, od tega jih 88,3 mio € sofinancira kohezijski sklad Evropske Unije.

Vlada RS je sprejela **Akcijski načrt za prehod na elektronski cestninski sistem v prostem prometnem toku**, ki predvideva prehod na nov sistem za tovorna vozila 1.1.2012 in za osebna vozila 1.1.2014.

DECEMBER

V promet smo predali avtocestni odsek med **mednarodnim mejnim prehodom Gruškovje in mejo z Republiko Hrvaško**.

Vzpostavili smo nov **RNC Ljubljana**, ki ga bo možno nadgraditi v nacionalni nadzorni center za upravljanje prometa.

Vlada RS je ustanovila **Medresorsko delovno skupino za izbiro modela sprememb statusa in organiziranosti družbe DARS d.d.**

POSLOVNA TVEGANJA

32 Zaostrene gospodarske razmere so prinesle potrebo po ponovni preveritvi ustreznosti in učinkovitosti vzpostavljenega sistema upravljanja s tveganji v družbi DARS d.d., z namenom zaznati njegove morebitne pomanjkljivosti ter sprejeti ukrepe za njegovo izboljšanje.

S tem namenom smo proti koncu leta 2009 pričeli z aktivnostmi za identificiranje in ocenjevanje pomembnejših poslovnih tveganj. Z izvedenimi aktivnostmi smo tako zaznali naslednja pomembnejša poslovna tveganja:

- nedorečenost prihodnje statusno-pravne ureditve družbe DARS d.d.,
- načrtovane spremembe cestninskega sistema,
- obseg in struktura financiranja NPIA,
- nepravočasnost sprejetih planskih dokumentov,
- izpolnjevanja določil pogodbe o izvajanju naročila in koncesijske pogodbe,
- informacijske podpore poslovnih procesov,
- opredeljenost poslovnih procesov,
- zaposleni,
- varovanje okolja,
- varovanje premoženja,
- varnost in zdravje pri delu.

Nedorečenost prihodnje statusno-pravne ureditve družbe DARS d.d.

Družba v okviru pogodbe o izvajanju naročila in koncesijske pogodbe zadovoljuje osnovne cilje lastnika, ki izhajajo iz navedenih pogodb. K nadaljnjemu razvoju družbe, v smislu iskanja možnosti za izvajanje dodatnih dejavnosti, drugačne prožnejše organizacijske strukture, boljše urejenosti, možnosti širitve, bodo pripomogle statusne in organizacijske spremembe, ki se izvajajo v okviru Načrta aktivnosti za izvedbo le-teh.

Načrtovane spremembe cestninskega sistema

Vlada RS je sprejela Akcijski načrt za uvedbo elektronskega cestninskega sistema v prostem prometnem toku, ki predvideva vzpostavitev novega sistema za tovorna vozila do 1.1.2012 in za osebna vozila do 1.1.2014. Glede na izkušnje iz preteklosti ocenjujemo, da so tveganja, ki spremljajo uresničitev načrtovanih aktivnosti, zelo velika in posledično vplivajo tudi na tveganja pri samem poslovanju družbe DARS d.d.

Obseg in struktura financiranja NPIA

Z ReNPIA je bila določena dinamika in obseg finančnih in investicijskih tokov gradnje avtocestnega omrežja v RS. Zaradi odločitev Vlade RS in Državnega zbora je bila spremenjena finančna konstrukcija ter pospešena gradnja. S tem je družba izpostavljena tveganjem, da prihodki iz naslova cestnin ne bodo zadosten vir za pokrivanje obveznosti iz naslova financiranja NPIA.

Nepravočasnost sprejetja planskih dokumentov

Sprejem planskih dokumentov s strani za to pristojnih organov družbe (uprave, nadzornega sveta) oz. v primeru LPRO AC vlade in parlamenta, se vsako leto zavleče v tekoče leto, iz navedenega pa izhajajo določena tveganja kot npr. nezmožnost najema kreditov, pridobitev poročstva za najem kreditov itd., ki seveda pomembno vplivajo na poslovanje družbe DARS d.d. Družba DARS d.d. sicer z ukrepi, ki zagotavljajo pravočasno pripravo planskih dokumentov skuša ta tveganja obvladovati, vendar pa so tu prisotni tudi zunanji dejavniki tveganja, na katere pa ima družba DARS d.d. le malo vpliva.

Izpolnjevanje določil pogodbe o izvajanju naročila in koncesijske pogodbe

Družba DARS d.d. na podlagi pogodbe o izvajanju naročila izvaja naloge v zvezi z gradnjo avtocest, obnavljanjem in finančnim inženiringom ter druge s tem povezane naloge. Na podlagi sklenjene koncesijske pogodbe izvaja naloge upravljanja, rednega vzdrževanja avtocest ter naloge pobiranja cestnine. Tveganja neizpolnjevanja določil pogodbe o izvajanju naročila in koncesijske pogodbe družba DARS d.d. obvladuje z različnimi mehanizmi, kot npr. ustrezno vzpostavljenimi poslovnimi procesi ter z drugimi že vgrajenimi kontrolami. S spremljanjem in analiziranjem obstoječega sistema upravljanja s tveganji ter sprejemom ukrepov za odpravo morebitno ugotovljenih pomanjkljivosti le-tega, si bo uprava s svojim delovanjem tudi v prihodnosti prizadevala k izboljšanju obstoječega sistema in še boljšemu izpolnjevanju nalog, podanih na podlagi sklenjenih pogodb.

Informacijska podpora poslovnih procesov

Informacijska podpora poslovnih procesov v družbi DARS d.d. obstaja, vendar jo je na nekaterih področjih potrebno nadgraditi. Proces skladiščnega poslovanja, proces nabave, procesi

načrtovanja del za letno, izvedbeno ali dolgoročno načrtovanje del rednega in investicijskega vzdrževanja še niso ustrezno informacijsko podprti, trenutno vzpostavljeni informacijski sistem pa ne omogoča ustreznih in pravočasnih informacij, ki bi podpirale odločitve uprave ter s tem posledično zmanjševale tudi tveganja, ki nastanejo pri poslovanju družbe.

Opredeljenost poslovnih procesov

Tveganja, ki izhajajo iz neopredeljenosti poslovnih procesov smo v preteklem letu uspešno obvladovali. Družba DARS d.d. je v preteklem letu popisala vse svoje procese in na podlagi uspešno prestane zunanje presoje pridobila certifikat ISO 9001. S tem smo postavili temelje za vzpostavitev preglednega in uspešnega sistema notranjih kontrol.

Zaposleni

Zaposleni so eden ključnih dejavnikov uspešnega poslovanja družbe. V preteklem letu smo številčno zapolnili službo za organizacijo in kadre z ustreznim kadrom, ki skrbi za vse aktivnosti v okviru procesa upravljanja s človeškimi viri. Navedeno predstavlja ustrezno podlago za ureditev sistematičnega načrtovanja in spremljanja kariere posameznega zaposlenega v okviru družbe DARS d.d., sistematično načrtovanje izobraževanja ter usposabljanje delavcev za pridobitev certifikata nacionalne poklicne kvalifikacije, za ustrezno podporo pri prestrukturiranju zaposlenih zaradi sprememb cestninskega sis-

tema ter za izvajanje vseh drugih aktivnosti v okviru procesa upravljanja s človeškimi viri.

33

Varovanje okolja

S postavitvijo protihrupnih ograj, z ustreznimi aktivnostmi v okviru vzdrževanja avtocest (čiščenje zadrževalnih bazenov...), z zbiranjem in sortiranjem zbranih odpadkov ter s stalnim nadzorovanjem prisotnosti ogljikovega monoksida in vidljivosti v predorih, smo prispevali k zmanjševanju negativnih vplivov na okolje in obvladovali tveganja, ki se na področju okolja pojavljajo.

Varovanje premoženja

Premoženje družbe DARS d.d. je varovano s fizičnimi kontrolami, sklenjene pa imamo tudi različne zavarovalne pogodbe (kot npr. avtomobilsko zavarovanje, zavarovanje za primere požara, zavarovanje potresnih nevarnosti).

Varnost in zdravje pri delu

Služba za varnost in zdravje pri delu je tveganja nevarnosti nezgod in poškodb na delovnem mestu v preteklem letu obvladovala na različne načine, in sicer z različnimi aktivnostmi, kot npr. izvedbo splošnih izobraževanj s področja varnosti in zdravja pri delu ter požarne varnosti, s pregledi delovne opreme na različnih lokacijah družbe ter drugimi aktivnostmi za zmanjševanje tveganj na tem področju.

FINANČNO POSLOVANJE IN UPRAVLJANJE S FINANČNIMI TVEGANJI

34 Finančna tveganja so tveganja, ki lahko negativno vplivajo na sposobnost ustvarjanja finančnih prihodkov, obvladovanja finančnih odhodkov, ohranjanja vrednosti finančnih sredstev ter obvladovanja finančnih obveznosti.

Z upravljanjem finančnih tveganj v družbi DARS d.d. poskušamo doseči čim večjo stabilnost poslovanja in zmanjšati izpostavljenost posameznim tveganjem do sprejemljive ravni. Najpomembnejše je doseči čim bolj stabilen denarni tok za poravnavo obveznosti iz naslova zadolževanja za izgradnjo avtocest.

Tabela 3: Finančna tveganja

Področje tveganja	Opis tveganja	Način obvladovanja	Izpostavljenost*
Tveganje sprememb deviznih tečajev	Nevarnost izgube zaradi neugodnega gibanja deviznih tečajev	Uporaba naravne zaščite izenačevanja denarnih tokov, redno spremljanje deviznih trgov, varovanje z uporabo ustreznih finančnih instrumentov	Zelo majhna
Tveganje sprememb obrestnih mer	Nevarnost zaradi neugodnega gibanja obrestnih mer ali sprememb pogojev financiranja ter najemanja kreditov	Spremljanje gibanj obrestnih mer, pogajanja s kreditnimi institucijami, varovanje z uporabo ustreznih finančnih instrumentov	Velika
Tveganje sprememb obrestnih marž	Nevarnost povečevanja obrestnih marž pri najemanju kreditov	Spremljanje razmer na finančnih trgih, prilagajanje ročnosti zadolževanja, refinanciranje kreditov z visoko maržo	Zmerna
Kreditno tveganje DARS d.d.	Nevarnost nezmožnosti odplačevanja obveznosti iz naslova zadolževanja	Spremljanje kreditnega portfelja družbe, zagotavljanje zadostne višine koncesijske dajatve	Zmerna
Kreditno tveganje poslovnih partnerjev	Tveganje neplačil s strani poslovnih partnerjev	Spremljanje izpostavljenosti do posameznega partnerja	Majhna
Likvidnostno tveganje	Nevarnost pomanjkanja likvidnih sredstev za servisiranje poslovnih in finančnih obveznosti	Načrtovanje potreb po likvidnih sredstvih, vnaprej dogovorjeni okvirni krediti in limiti	Majhna

* Izpostavljenost odraža možnost uresničitve tveganja in velikost morebitne škode.

TVEGANJE SPREMEMB DEVIZNIH TEČAJEV

Tveganja sprememb deviznih tečajev so bila v letu 2009 zavarovana predvsem z uporabo naravne zaščite izenačevanja denarnih tokov. Tovrstno zaščito omogoča majhno število valut, s katerimi posluje DARS d.d. ter dejstvo, da je velika večina transakcij izvedena v valuti €.

TVEGANJE SPREMEMB OBRESTNIH MER

Družba je imela konec leta 2009 najetih 27 dolgoročnih posojil, ki so delno ali v celoti vezana na referenčno obrestno mero EURIBOR (6-mesečni ali 3-mesečni). V letu 2009 je DARS d.d. sklenil 5 novih kreditnih pogodb v skupni višini 274,0 mio € in posledično povečal svojo izpostavljenost tveganju spremembe obrestne mere.

Del variabilnih obrestnih mer dolgoročnih kreditov je zaščiten z uporabo ustreznih izvedenih finančnih instrumentov, s pomočjo katerih je bila variabilna obrestna mera spremenjena v fiksno. Družba je imela po stanju 31.12.2009 36,0 % dolga, najetega po fiksni obrestni meri, 62,4 % dolga po spremenljivi obrestni meri, 1,6 % dolga pa je predstavljal brezobrestni dolg. Skupaj z uporabo izvedenih finančnih instrumentov je družba pred obrestnimi tveganji ščitila 40,7 % svojega kreditnega portfelja.

Evropska centralna banka je v letu 2009 znižala ključno obrestno mero na 1 %. Ker se je vrednost referenčne obrestne mere EURIBOR nižala skozi celotno leto, napovedi in naše interne analize pa niso predvidevale njenega zviševanja pred drugo polovico leta 2010, v letu 2009 nismo sklepali novih poslov zavarovanj obrestnih tveganj.

TVEGANJE SPREMENB OBRESTNIH MARŽ

V letu 2009 so se obrestne marže bank še nadalje zviševale kot posledica gospodarske in finančne krize, še posebej pa se je to odražalo na dolgoročnih virih. Zato je DARS d.d. v nasprotju s prejšnjimi leti najemal kredite s petletno ročnostjo. V primeru, da bi se razmere na finančnih trgih izboljševale tudi v prihodnje, bo DARS d.d. te kredite refinanciral z novimi, ugodnejšimi krediti. V skladu s kreditnimi pogodbami se predčasno odplačilo lahko izvede brez dodatnih stroškov ob pogoju, da plačilo sovпада s plačilom obresti.

KREDITNO TVEGANJE DARS D.D.

Kreditno tveganje DARS d.d. predstavlja možnost, da družba obveznosti iz naslova zadolževanja ne bi mogla poravnati. Temeljni vir za odplačilo obveznosti iz zadolževanja je koncesijska dajatev. Ker pa je kreditni portfelj družbe iz leta v leto višji, je višina koncesijske dajatve vsako leto bolj pomembna. Koncesijska dajatev je trenutno dovolj velika, da so obveznosti iz naslova zadolževanja pokrite. Vendar kreditni portfelj spremljamo čedalje bolj pozorno, saj negativne spremembe na finančnih trgih lahko hitro povsem spremenijo letno višino obveznosti iz naslova zadolževanja. Zato je pomembno, da bo v prihodnje v Sloveniji veljal takšen cestninski sistem, ki bo maksimiziral prihodke od pobrane cestnine, na drugi strani pa bo upravljalec avtocest le-te upravljal s čim nižjimi stroški. Tako bo koncesijska dajatev maksimizirana. Tveganje obvladujemo v povezavi z upravljanjem obrestnega tveganja.

KREDITNO TVEGANJE POSLOVNIH PARTNERJEV

Kreditno tveganje poslovnih partnerjev predstavlja možnost, da bodo terjatve poplačane delno ali sploh ne bodo poplačane. Družba DARS d.d. sproti nadzira odprte terjatve do posameznih poslovnih partnerjev in v primeru potrebe ustrezno ukrepa. To tveganje obstaja pri prodaji vinjet prek zastopnikov za prodajo ter pri plačilu cestnine za vozila nad 3,5 t z elektronskimi mediji, za katera se plačilo izvede za pretekli mesec na podlagi izstavljenega zbirnega računa. Višina tega tveganja ter narava poslovanja družbe trenutno ne zahteva omejevanja maksimalne izpostavljenosti do posameznih partnerjev, aktivnega upravljanja s terjatvami in izračunavanja bonitetnih ocen, so pa za določen segment strank zahtevani instrumenti zavarovanj.

LIKVIDNOSTNO TVEGANJE

Tveganja, povezana s plačilno sposobnostjo, smo v letu 2009 zmanjševali prek kvalitetnega upravljanja z likvidnostjo in oblikovanjem hitro likvidnega naložbenega portfelja, v skladu z naložbeno politiko kot jo opredeljuje ZDARS.

Naložbena politika DARS d.d. je bila v letu 2009, skladno z ZDARS, usmerjena v hitro likvidne instrumente poslovnih bank, prav tako je družba v sklopu upravljanja z likvidnostjo optimizirala denarne tokove tako imenovanega računa izgradnje in računa DARS d.d.

Ocenjujemo, da ostaja likvidnostno tveganje družbe DARS d.d. nizko. Banke so na splošno sicer zaostriale pogoje financiranja, vendar se DARS d.d. na račun zadolževanja s porštvom države z bankami dogovarja za financiranje gradnje avtocest brez težav.

ANALIZA POSLOVANJA

36 PRIHODKI DARS D.D.

Tabela 4: Pregled prihodkov DARS d.d.

Vrsta prihodkov	2009 v €	2008 v €	Indeks 2009/2008	Strukturni deleži za leto 2009
Prihodki iz pogodbe o izvajanju naročila po NPIA	18.050.273	27.401.614	66	11 %
Prihodki od pobrane cestnine, zakupnin, zapor in prekomernih obremenitev ter drugi prihodki	253.003.455	212.872.021	119	88 %
Prihodki od cestnin	237.967.352	201.619.791	118	83 %
Prihodki od zakupnin	5.665.390	4.883.678	116	2 %
Prihodki od zapor in prekomernih obremenitev	2.628.577	1.989.330	132	1 %
Prihodki od služnosti	335.415	551.226	61	0 %
Prihodki od zakupa optičnih vlaken/ telekomunikacije	1.012.196	796.193	127	0 %
Drugi prihodki od prodaje	391.189	665.328	59	0 %
Drugi poslovni prihodki	5.003.336	2.366.476	211	1 %
Finančni prihodki	796.066	1.467.801	54	1 %
Drugi prihodki	479.563	95.733	501	0 %
SKUPAJ	272.329.357	241.837.168	113	100 %

V poslovnem letu 2009 so prihodki družbe DARS d.d. znašali 272,3 mio €, kar je 13 % več glede na leto 2008. Na rast prihodkov je najbolj vplivalo povečanje prihodkov od cestnin, ki so znašali 237,9 mio € in so bili za 18 % višji v primerjavi z letom 2008. Povečanje prihodkov od cestnin je predvsem posledica sprememb višine cestnine v drugi polovici leta 2009,

medtem ko je bil obseg prometa primerljiv s predhodnim letom. Prihodki iz pogodbe o izvajanju naročila so znašali 18,1 mio € in so bili v primerjavi z letom 2008 nižji za 34 %, kar je posledica manjšega obsega LPRO AC za leto 2009 glede na realizacijo v letu 2008.

ODHODKI DARS D.D.

37

Tabela 5: Pregled odhodkov DARS d.d.

Vrsta odhodkov	2009 v €	2008 v €	Indeks 2009/2008	Strukturni deleži za leto 2009
Stroški dela	32.268.135	29.736.245	109	13 %
Stroški materiala in nabavna vrednost prodanega blaga	10.581.142	10.322.996	103	4 %
Stroški storitev	36.665.335	35.450.168	103	14 %
Koncesijska dajatev	169.447.153	142.385.612	119	65 %
Odpisi vrednosti	9.502.345	8.286.076	115	4 %
Drugi poslovni odhodki	902.509	803.524	112	0 %
Finančni odhodki	18.394	41.116	45	0 %
Drugi odhodki	36.048	26.894	134	0 %
SKUPAJ	259.421.061	227.052.630	114	100 %

Odhodki družbe DARS d.d. so v letu 2009 znašali 259,4 mio € in so bili glede na leto 2008 višji za 14 %. Na dvig odhodkov je najbolj vplivala rast koncesijske dajatve, ki je predstavljala 65 % delež v odhodkih družbe. Ta je bila v primerjavi z letom 2008 višja za 19 %, predvsem zaradi višjih prihodkov od cestnin in ostalih prihodkov, ki so vplivali na obračun koncesijske dajatve. Koncesijska dajatev je vir za poplačilo obveznosti, nastalih iz naslova zadolževanja za financiranje izgradnje AC-omrežja.

POSLOVNI IZID

Celotni poslovni izid družbe DARS d.d. je za obdobje od 1.1. do 31.12.2009 znašal 12,9 mio € in je bil v primerjavi s celotnim poslovnim izidom za leto 2008 manjši za 13 %. Na nižji poslovni izid je predvsem vplivalo zmanjšanje prihodkov iz Pogodbe o izvajanju naročila.

VLAGANJA V RAZVOJ IN OBNAVLJANJE AVTOCEST

38 V letu 2009 je znašala realizacija gradenj in obnov avtocestnih odsekov 369,7 mio € brez DDV oz. 428,4 mio € z DDV, kar je 18,5 % manj od predvidene vrednosti iz LPRO AC 2009.

V spodnji tabeli je prikazana realizirana vrednost gradenj in obnov avtocest v letu 2009.

Tabela 6: Realizirana vrednost gradenj in obnov avtocest v letu 2009 (v €)

RAZVOJ AVTOCEST	Realizacija brez stroškov financiranja	Stroški financiranja	Agentsko nadomestilo*	Skupaj realizacija
PRIPRAVA PROJEKTNE IN DRUGE DOKUMENTACIJE ZA ODSEKE PO LETU 2009	3.052.809,77	8.022,81	190.964,25	3.251.796,83
ODKUPI ZEMLJIŠČ IN DRUGIH NEPREMIČNIN ZA ODSEKE PO LETU 2009	24.796,27	0,00	160,61	24.956,88
PRIPRAVA PROJEKTNE IN DRUGE DOKUMENTACIJE TER ODKUPI ZEMLJIŠČ IN DRUGIH NEPREMIČNIN	3.077.606,04	8.022,81	191.124,86	3.276.753,71
SKUPAJ PROJEKT 1	89.865.262,28	5.593.073,44	7.514.429,12	102.972.764,84
AC PESNICA - SLIVNICA: Zrkovska cesta - Ptujška cesta	11.999.638,90	326.305,57	1.007.654,51	13.333.598,98
PESNICA - SLIVNICA: Pesnica - Zrkovska cesta	17.712.632,90	828.232,65	1.487.006,19	20.027.871,74
AC PESNICA - SLIVNICA: Nova Zrkovska c. od km 0,87 do km 3,8	3.818.846,38	375.179,45	314.284,69	4.508.310,52
SLIVNICA - GRUŠKOVJE: Slivnica - Draženci	54.431.599,42	4.063.036,57	4.554.327,02	63.048.963,01
SLIVNICA - GRUŠKOVJE: Draženci - Gruškovje, pododsek MMP Gruškovje - državna meja (dodatni program)	1.428.317,22	249,12	117.970,12	1.546.536,46
HAJDINA - ORMOŽ: Gorišnica - Ormož	474.227,46	70,08	33.186,59	507.484,13
SKUPAJ PROJEKT 4	46.263.943,79	5.938.891,26	3.846.189,00	56.049.024,05
RAZDRTO - VIPAVA: Rebernice	23.325.398,62	2.504.970,15	1.959.453,23	27.789.822,00
AC KLANEC - ANKARAN: Navezava na Luko Koper I. faza	6.291.892,86	1.585,92	519.653,22	6.813.132,00
AC KLANEC - ANKARAN: Navezava na Luko Koper II. faza	8.630,06	1,53	724,74	9.356,33
AC KOPER - IZOLA	16.638.022,25	3.432.333,66	1.366.357,81	21.436.713,72
SKUPAJ PROJEKT 6	87.545.999,18	3.767.029,52	7.396.979,90	98.710.008,60
ŠENTVID - KOSEZE	14.063.009,56	394.816,41	1.267.120,63	15.724.946,60
ŠMARJE SAP - VIŠNJA GORA: Ploščad za bencinski servis Cikava	72.531,95	10,72	5.077,34	77.620,01
PERAČICA - PODTABOR	4.154.653,16	795,57	348.894,37	4.504.343,10
BIČ - HRASTJE: Pluska - Ponikve	39.818.620,39	1.836.373,65	3.317.577,59	44.972.571,63
BIČ - HRASTJE: Ponikve - Hrastje	29.437.184,12	1.535.033,17	2.458.309,97	33.430.527,26

RAZVOJ AVTOCEST	Realizacija brez stroškov financiranja	Stroški financiranja	Agentsko nadomestilo*	Skupaj realizacija
SKUPAJ GRADNJA AVTOCEST IN HITRIH CEST	223.675.205,25	15.298.994,22	18.757.598,02	257.731.797,49
MARIBOR - LENART	3.970.131,81	101,50	328.591,85	4.298.825,16
LENART - BELTINCI: Lenart - Spodnja Senarska	541.743,07	1.785,92	44.683,60	588.212,59
LENART - BELTINCI: Spodnja Senarska - Cogetinci	3.083.752,54	4.199,51	258.816,80	3.346.768,85
LENART - BELTINCI: Cogetinci - Vučja vas	1.718.167,71	3.807,95	144.073,96	1.866.049,62
BELTINCI - PINCE: Beltinci - Lendava	1.414.255,03	0,00	111.326,00	1.525.581,03
BELTINCI - PINCE: Lendava - Pince	1.394.764,17	3.752,90	116.439,28	1.514.956,35
AC VRBA - PERAČICA	3.270.718,05	2.314,48	273.824,21	3.546.856,74
AC HRASTJE - KRONOVO: Lešnica - Kronovo	1.090.582,98	4.221,93	90.210,34	1.185.015,25
ZAKLJUČNA DELA NA AC ZGRAJENIH V LETU 2008	16.484.115,36	20.184,19	1.367.966,04	17.872.265,59
ZAKLJUČNA DELA NA AC ZGRAJENIH PRED LETOM 2008	2.093.510,32	176.947,55	3.695.578,27	5.966.036,14
SKUPAJ ZAKLJUČNA DELA NA AC	18.577.625,68	197.131,74	5.063.544,31	23.838.301,73
Šmarje - Dragonja: izgradnja obvozne ceste mimo naselja Dragonja na območju MMP Dragonja	1.618.429,61	239,18	113.259,69	1.731.928,48
NOV CESTNINSKI SISTEM (preureditev cestninskih postaj zaradi uvedbe vinjet)	523.031,65	4.655,05	0,00	527.686,70
SISTEM ZA NADZOR IN VODENJE PROMETA (ITS)	7.061.628,41	706.048,64	0,00	7.767.677,05
Državni center za nadzor in vodenje prometa s cestninskim centrom Dragomelj	4.443.958,34	5.454,59	0,00	4.449.412,93
OSTALE POSTAVKE	17.483.433,55	35.506,89	23.536,11	17.542.476,55
RAZVOJ NAVEZOVALNIH CEST V OKVIRU AVTOCESTNEGA PROGRAMA	7.175.547,46	871,60	520.169,23	7.696.588,29
OBNAVLJANJE AVTOCEST (gradbena dela)	38.761.719,71	11.073,16	0,00	38.772.792,87
OBNAVLJANJE AVTOCEST (elektrostrojna dela)	6.386.384,77	0,00	0,00	6.386.384,77
SKUPAJ (brez DDV)	328.784.570,47	16.267.997,88	24.669.232,22	369.721.800,57

* V tabeli pri postavki Nadomestilo za opravljanje naročila je vključen poračun za leto 2008 v znesku 1.778.659,30 €.

POSLOVNE AKTIVNOSTI DRUŽBE

Organizacija gradenj in obnov

40

PROSTORSKO NAČRTOVANJE

Na področju načrtovanja so v letu 2009 tekli postopki priprave 15 državnih prostorskih načrtov, pri čemer so bile opravljene različne faze postopka:

- izdelane so bile optimizirane trase za severni del tretje razvojne osi (med avtocesto A1 Šentilj - Koper in mejo z Republiko Avstrijo), za odseke državne ceste med priključkom Šentrupert in priključkom Velenje - jug, med priključkom Velenje - jug in priključkom Slovenj Gradec - jug in med priključkom Slovenj Gradec - jug do Dravograda z obvoznicami;
- izdelan je bil dopolnjen osnutek državnega prostorskega načrta za dograditev avtocestnega priključka Šmarje-Sap v polni avtocestni priključek;
- izvedena je bila javna razgrnitev z javno obravnavo in javna seznanitev s spremenjenimi rešitvami za dopolnjen osnutek državnega prostorskega načrta za avtocesto na odseku Draženci - MMP Gruškovje. Za povezovalno cesto Jeprca - Stanežiče - Brod je bila izvedena javna seznanitev s spremenjenimi rešitvami;
- sprejeta so bila stališča do pripomb iz javne razgrnitve predloga državnega lokacijskega načrta za povezovalno cesto Jeprca - Stanežiče - Brod, za avtocesto Draženci - MMP Gruškovje ter za priključek Brezovica na avtocestnem odseku Ljubljana - Vrhnika;
- izdelana sta bila dva predloga državnega lokacijskega načrta, in sicer za priključek Brezovica na avtocestnem odseku Ljubljana - Vrhnika ter za povezovalno cesto Jeprca - Stanežiče - Brod;
- Vlada RS je sprejela Uredbo o državnem lokacijskem načrtu za avtocesto na odseku Koseze - Kozarje;
- izdelana je bila študija širitve ljubljanskega cestnega obroča in avtocestnih priključnih krakov, v pripravi je bila študija zagotavljanja parkirnih površin za tovorna vozila.

V postopkih umeščanja avtocest in hitrih cest v prostor smo v okviru svojih pristojnosti sodelovali tudi z javnostjo in uporabniki ter s tem prispevali k rešitvam, ki so družbeno sprejemljive.

PROJEKTIRANJE IN INVESTICIJSKA DOKUMENTACIJA

V letu 2009 so bili izdelani projekti za:

- hitro cesto Koper - Izola (PZI predora Markovec),

- avtocesto Pluska - Ponikve ter avtocesto Ponikve - Hrastje (PZI za objekte na trasi in elektrostrojno opremo predora),
- avtocesto Šentvid - Koseze (študije požarne varnosti, načrt zaščite in reševanja, analiza tveganja in ostalo),
- avtocesto Podtabor - Peračica (PZI za viadukte Lešnica, Ljubno, Peračica in predor Ljubno na stari polovici avtoceste),
- glavno cesto Gorišnica - Ormož (novelacija projekta mostu čez kanal hidroelektrarne Formin),
- glavno cesto Želodnik - Mengeš (PGD za del trase),
- glavno cesto Mengeš - Žeje (PGD za del trase),
- glavno cesto Žeje - Vodice (PGD za del trase),
- ACB Podtabor,
- ureditev dodatnih parkirnih mest za tovorna vozila na območju Grabonoš,
- projekt za rekonstrukcijo rondoja Tomačevo.

Izdelana je bila tudi ekonomska študija o upravičenosti gradnje odstavnih pasov na avtocestah in hitrih cesta v RS.

Družba DARS d.d. daje poseben poudarek potrjevanju izdelane projektne dokumentacije, ki jo izvaja recenzijska komisija. V letu 2009 sta bili skupaj 102 seji recenzijske komisije za vse navedene projekte.

V letu 2009 so bili potrjeni investicijski programi za sistem nadzora in vodenja prometa na ljubljanskem avtocestnem obroču, ureditev parkirišč tovornih vozil na območju Grabonoš ter 9 programov za področje obnov.

Za potrditev Ministrstva za promet so bile pripravljene predinvesticijske zasnove za glavno cesto Ptuj - Markovci, avtocesto Draženci - MMP Gruškovje (potrjena s sklepom ministra), za navezovalno cesto Jeprca - Stanežiče, avtocesto Koseze - Kozarje (razširitev v 6 pasov), avtocestni priključek Brezovica, za 3. razvojno os - sever (potrjena s sklepom ministra). Izdelanih je bilo 25 dokumentov identifikacije investicijskih projektov ter dve poročili o izvajanju investicije.

NADZOR IN ORGANIZACIJA GRADENJ

DARS d.d. je v letu 2009 organiziral vodenje projektov izgradnje avtocestnih odsekov, navezovalnih cest in ostalih cest v okviru avtocestnega programa ter skladno z sprejetim LPRO AC za leto 2009 predal v promet:

- štiripasovno avtocesto Slivnica - Draženci, dolžine 19,8 km,
- štiripasovno avtocesto Zrkovska cesta - priključek Pesnica, dolžine 5,3 km,
- štiripasovno avtocesto Zrkovska cesta - Ptujška cesta, dolžine 4,2 km,
- štiripasovno avtocesto Draženci - Gruškovje (od mednarodnega mejnega prehoda Gruškovje do meje z Republiko Hrvaško), dolžine 0,6 km,
- hitro cesto Razdrto - Vipava: Rebernice, dolžine 10,3 km,
- dvopasovno cesto Nova zrkovska cesta, dolžine 1,9 km,
- cesto na zahodni obvoznici Maribor (IV. etapa), dolžine 1,0 km,
- priključne cevi v Šentviškem predoru (skupne dolžine 0,6 km), vključno z ureditvijo križišča na Celovski cesti, II. faza.

Nadaljevala se je tudi gradnja:

- navezave na Luko Koper (ankaranska vpadnica), dolžine 1,5 km,
- hitre ceste Koper - Izola s predorom Markovec, dolžine 5,2 km,
- avtoceste Peračica - Podtabor - rekonstrukcija desne polovice, dolžine 2,4 km,
- avtoceste Pluska - Ponikve s predorom Leščevje, dolžine 7,6 km,
- avtoceste Ponikve - Hrastje, dolžine 7,2 km,
- obvozne ceste mimo naselja Dragonja, dolžine 0,5 km,
- avtocestnega priključka Naklo,
- avtocestnega priključka na razcepu Podtabor.

Gradnja se je v letu 2009 začela na navezavi na Luko Koper (srminska vpadnica), dolžine 1,4 km in glavni cesti Gorišnica - Ormož, dolžine 10,4 km. Pripravljalna dela pred začetkom gradnje so se v letu 2009 izvajala na glavni cesti Markovci - Gorišnica, v dolžini 5,6 km.

ORGANIZACIJA OBNOV

Investicijsko obnavljanje avtocest in hitrih cest se je izvajalo na osnovi sprejetega LPRO AC za leto 2009, ki je bil izdelan na podlagi sezonskih pregledov, ocene stanja vozišč po metodi modificiranega švicarskega indeksa (MSI), spremljanja stanja infrastrukture in inženirske presoje o nujnosti obnove ter že izdelane projektne dokumentacije. Izbrani odseki so bili dodatno potrjeni z uporabo ekspertnega sistema za gospodarjenje

z vozišči (dTIMS_CT), ki se uporablja za optimalno planiranje obnove vozišč.

Obnovitvena dela so zajemala:

Obnove vozišč, ki zajemajo ojačitve voziščnih konstrukcij, zamenjavo varnostnih ograj z ograjami višjega nivoja varovanja, izdelavo debeloslojnih talnih označb ipd.:

- na območju ACB Hrušica (deli odsekov: meja Avstrija - Hrušica, Brnik - Vodice),
- na območju ACB Ljubljana (deli odsekov: Vodice - Ljubljana Šmartno, Šmarje-Sap - Grosuplje, avtocestni obroč Ljubljana),
- na območju ACB Postojna (deli odsekov: Šempeter - Vrtojba, Vrhnika - Logatec, Unec - Postojna, Razdrto - Senožeče) in
- na območju ACB Slovenske Konjice (deli odsekov: Slovenske Konjice - Dramlje, Dramlje - Celje, Slivnica - Fram).

Obnovo objektov, ki zajemajo zamenjavo dilatacij, hidroizolacij in asfaltov, obnova stebrov ipd.:

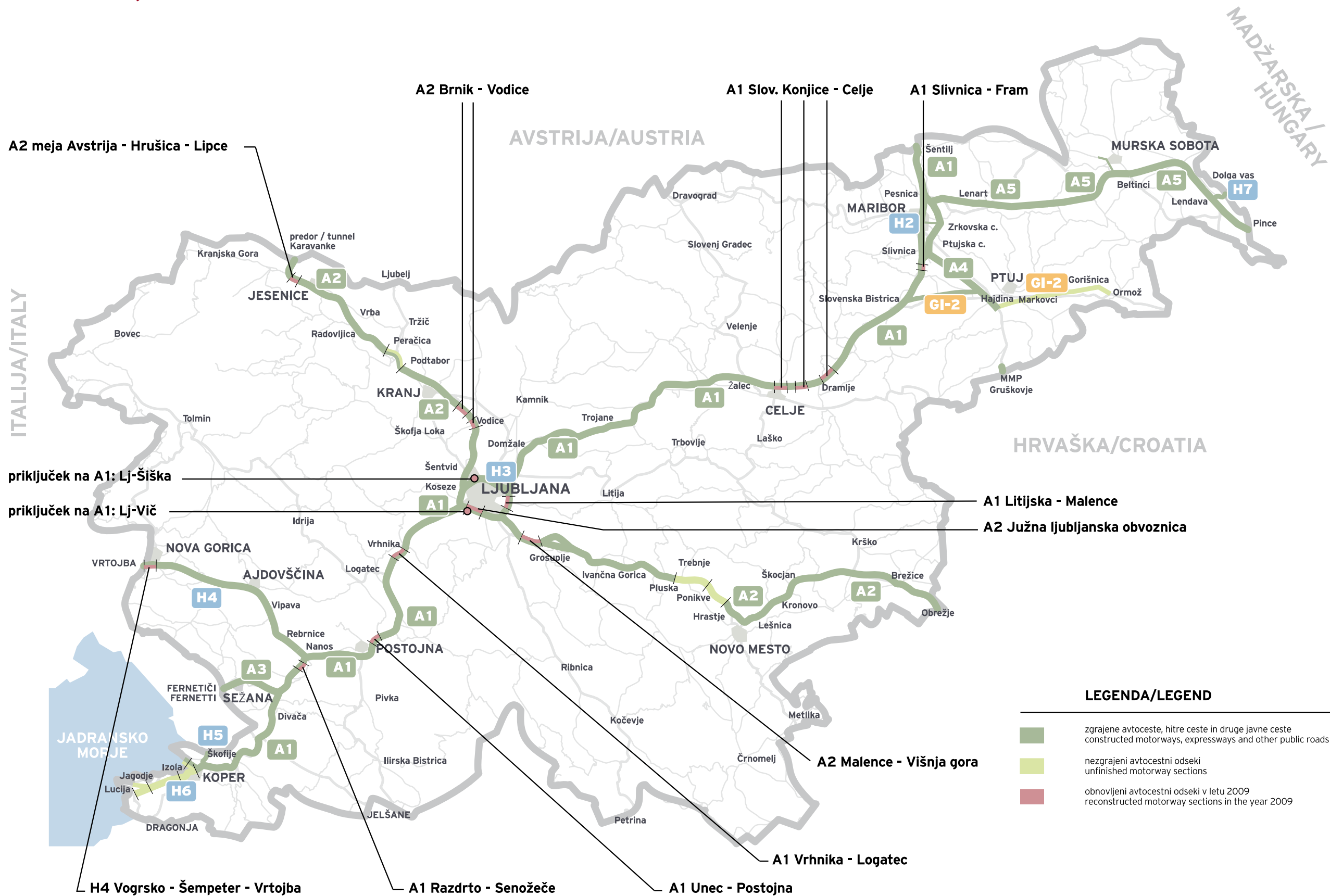
- na območju ACB Hrušica (viadukt Podmežakla 2D, viadukt Moste),
- na območju ACB Postojna (most čez Ljubljanico na priključku Vrhnika, podvoz Unec, podvoz Dilce, podvoz Postojna, podvoz Razdrto, nadvoz Studenec, nadvoz Derviše, nadvoz Ivanje selo),
- na območju ACB Slovenske Konjice (most Grapa, most Drameljščica),
- na območju ACB Maribor (viadukt Kresnica),
- na območju ACB Ljubljana (most Mali graben, podvoz Vič).

Izvedena je bila sanacija priključnih ramp stare galerije Šentvid in ukrepi za povečanje drsnega trenja betonskih vozišč na cestninskih postajah in v predorih.

Investicijsko obnavljanje drugih objektov in naprav je zajemalo zamenjavo dotrajanih varovalnih ograj, sanacijo plazov in brežin, zaključevanje del na RNC Ljubljana, prenovo upravne stavbe ACB Slovenske Konjice, obnovo počivališča Zima, naložbo v ACB Logatec. Obnove in naložbe v varovanje okolja so zajemale izdelavo študij obremenitev s hrupom in elaboratov pasivne protihrupne zaščite.

- 42 Za posodobitev opreme obstoječega avtocestnega omrežja, povečanje prometne varnosti in opremljanje avtocest v skladu z novimi predpisi in zakonodajo so bili v letu 2009 vodeni postopki **obnovitvenih del elektrostrojne opreme**. V tem sklopu je bila izvršena sanacija naprav za klic v sili in ozvočenja v predoru Karavanke, nadgradnja elektrostrojnih varnostnih naprav s hidrantnim omrežjem predorov Pletovarje in Golo Rebro, nadgradnja varnostnih naprav v galeriji Moste, ureditev javne razsvetljave na priključku Slovenska Bistrica in delno na razcepu Zadobrova, delna posodobitev video-nadzora na cestninskih postajah in avtocestni trasi ter delna sanacija kabelske kanalizacije in prenova podpornega nadzornega centra Hrušica.

Slika 3: Izvedena večja obnovitvena dela v letu 2009

LEGENDA/LEGEND

- zgrajene avtoceste, hitre ceste in druge javne ceste
constructed motorways, expressways and other public roads
- nezgrajeni avtocestni odseki
unfinished motorway sections
- obnovljeni avtocestni odseki v letu 2009
reconstructed motorway sections in the year 2009

Vzdrževanje in upravljanje avtocest

VZDRŽEVANJE AVTOCEST

Z uvedbo vinjetnega sistema se je pomembno povečal osebni promet na avtocestah, že nekaj let pa se povečuje tudi tranzit s tovornimi vozili. Delo vzdrževalcev postaja tako vse večja ovira za uporabnike. Predvsem na avtocesti A1 vzdrževalnih del ni mogoče izvesti brez zastojev, saj je promet gost skoraj skozi ves dan, izvajanje večine vzdrževalnih del ponoči pa zaradi varnosti delavcev in udeležencev v prometu ni možno. Večji promet pa predstavlja tudi vzrok za obsežnejša vzdrževalna dela in obnove. V lanskem letu so bila ta dela še posebej obsežna zaradi dolge in mrzle zime, ki je pustila svoje posledice tudi na cesti. Potrebna so bila obsežna krpanja, zalili smo preko 102 km razpok v asfaltu.

Za večjo pretočnost prometa in zmanjševanje zastojev, do katerih je prihajalo predvsem ob gradbiščih obnov avtoceste, smo nabavili dodatne jeklene mobilne ograje in promet ob gradbiščih z njihovo pomočjo vodili tudi po nasprotnosmernem vozišču. Postavljanje teh zapor smo izvajali v času, ko je bil promet manjši - ponoči, v večini primerov v noči s sobote na nedeljo.

Vzdrževalci so v času turistične sezone in ob praznikih sodelovali tudi pri urejanju prometa na začasnih prodajnih mestih vinjet, ki so bila urejena ob vstopih v državo. Postavljali so tudi zapore vinjetnih stez za potrebe izvajanja nadzora nad uporabo vinjet ter urejali zapore avtoceste s preusmeritvijo prometa na počivališča ob koordiniranih akcijah policije in inšpekcijskih organov.

Za preprečitev vožnje po avtocestah v nasprotni smeri in z namenom poenotenja prometne signalizacije in opreme cest so bili ponovno sistematično pregledani vsi avtocestni priključki. Dodatno predlagani ukrepi so v fazi realizacije.

Na področju organizacije dela smo pristopili k več projektom. Prvič do sedaj smo pripravili plan rednega vzdrževanja ter izvedbeni program letnega vzdrževanja. Na operativnem nivoju planiranje izvajamo na tedenskem nivoju, seveda pa se izvedba del redno sproti prilagaja novim okoliščinam. V okviru projekta za pridobitev certifikata vodenja kakovosti po standardu ISO 9001 je bilo opravljeno obsežno delo. Popisali smo delovne postopke in izdelali navodila za delo, katera po potrebi dopolnjujemo in ažuriramo. Opravili smo analizo izkoriščenosti delovne opreme in na tej osnovi sprejeli ukrepe za boljšo izkoriščenost, zmanjšali smo načrtovani obseg nabav nove opreme, prerazporedili nekaj opreme v baze z več delavci ter formirali poseb-

ne ekipe za izvajanje specialnih del. Tako smo dosegli več kot 20 % boljšo izkoriščenost delovne opreme in izvedli tudi nekatere dela, katera so do lani izvajali zgolj kooperanti.

Na področju električnega vzdrževanja cestnih naprav so se naloge prilagajale potrebam izvajanja rednega vzdrževanja in obnovitvenih del. Preventivno vzdrževanje opreme in naprav je bilo na takem nivoju, da zaradi nedelovanja opreme in posledično zmanjšanja prometne varnosti ni bilo potrebno zapirati predorov in cestninskih postaj. Izvedeno je bilo šolanje in urjenje osebja, ki deluje v nadzornih centrih. Kakovostno delo v nadzornih centrih bo prispevalo k večji prometni varnosti v predorih.

Pri vključevanju novih odjemnih mestih električne energije smo od dobaviteljev zahtevali umestitev odjemnih mest v tarifno skupino, ki zagotavlja optimalen obračun omrežnine.

UPRAVLJANJE AVTOCEST

Na področju upravljanja smo izvajali naloge kot izhaja iz javnih pooblastil po zakonu in koncesijski pogodbi. Pripravljali smo mnenja za izvajanje prevozov izrednih dimenzij in mas (skupaj 577) ter izdajali dovoljenja za zapore cest ob gradbiščih (176). Vse več je tudi zahtev za posege v varovalnem pasu avtoceste, zato se povečuje število izdanih projektnih pogojev in soglasij k projektni dokumentaciji. Vsakodnevno se srečujemo tudi z vse večjim številom nedovoljenih oglaševanj na reklamnih panojih postavljenih v varovalnem pasu avtoceste. Ker le ti neugodno vplivajo na prometno varnost in so prepovedani, v takšnih primerih lastnika panoja opozorimo, v primeru neupoštevanja pa tudi prijavimo inšpekciji.

Na osnovi izkušenj in ugotovljenih pomanjkljivosti v regulativi smo v letu 2009 podali več pobud za spremembe posameznih predpisov, aktivno pa sodelujemo tudi pri spremembah in pripravi nove zakonodaje s področja javnih cest in prometne varnosti.

Skupaj z Upravo za zaščito in reševanje je bilo v letu 2009 ponovno pregledano celotno avtocestno omrežje in predlagani ukrepi za izboljšanje dostopa interventnim vozilom na kraje nesreč. Ureditev prehodov in dostopov je predvidena v letu 2010 in prihodnjih letih. Nadaljevali smo z izdelavami načrtov zaščite in reševanja ob množičnih nesrečah na avtocesti, kateri bodo dokončani v prvi polovici leta 2010.

NADZOR IN VODENJE PROMETA

Ob funkcionalnih SNVP na odsekih Klanec - Ankaran, Vransko - Blagovica, zahodna ljubljanska obvoznica in na avtocesti Ljubljana Brod - Koseze, je bil vzpostavljen sistem na odseku hitre ceste H4 Razdrto - Vipava in na odseku avtoceste A2 pred predorom Karavanke. S tem smo zagotovili večjo prometno varnost in boljšo pretočnost prometa na navedenih odsekih. Kot posledica vzpostavitve SNVP na H4 je bila izvedena nadgradnja RNC Kozina, vključno z vzpostavitvijo aplikacije DATEX za koordinirano vodenje prometa med Slovenijo in Italijo (Furlanijo - Julijsko krajino).

Za potrebe vodenje prometa v predorih (Ljubno, Šentvid, Golovec, Debeli hrib, Mali vrh) in na trasi X. evropskega koridorja je bil vzpostavljen nov RNC Ljubljana, ki je zasnovan tako, da ga bo v naslednjih fazah možno nadgraditi v nacionalni nadzorni center za upravljanje cestnega prometa. Poleg izgradnje objekta in namestitve tehnološke opreme za nadzor in vodenje prometa je bila izvršena tudi celovita logistična prestavitve osebja in funkcionalnosti s prejšnje lokacije na Griču, prav tako je bil v celoti preseljen tudi PIC.

Začelo se je projektiranje prestavitve podpornega nadzornega centra Slovenske Konjice v nov RNC Maribor, ki je predvidena do konca leta 2010.

V prihodnje bodo za potrebe vodenja in nadzora prometa na avtocestah delovali štirje RNC, in sicer Kozina, Ljubljana, Vransko in Maribor ter podporni nadzorni center Hrušica (predor Karavanke). Nadzorni centri skrbijo za 24-urno vodenje in nadzor prometa na avtocestah in hitrih cestah ter upravljajo vse sisteme v predorih in na trasi.

Za izboljšanje kakovosti podatkov o vremenu in stanju cestišča je bila izvršena optimizacija delovanja cestno vremenskega informacijskega sistema in v sistem vključenih dodatnih novih 7 cestno vremenskih postaj.

SNVP zahtevajo nenehno posodabljanje in kakovostno vzdrževanje, s čimer se zagotavlja funkcionalnost delovanja. Ti siste-

mi, nameščeni na avtocestni trasi in v predorih, bodo v naslednjih letih prevzemali tudi vedno večjo funkcijo zagotavljanja prometne varnosti in prometne pretočnosti na avtocestah in hitrih cestah v upravljanju DARS d.d.

MEDNARODNI PROJEKTI IN PROGRAMI

Na področju mednarodne dejavnosti so potekale aktivnosti v okviru projektov PROMET in EasyWay.

Naloga projekta za vodenje čezmejnega prometa med Italijo in Slovenijo (PROMET) je »taktično vodenje« čezmejnih povezav in koordinacija ITS sistemov dveh sosednjih regij oz. avtocestnega omrežja, s ciljem povečati kakovost spremljanja in vodenja prometa ter vplivati na varnost za uporabnike cest s pomočjo interoperabilnosti in celovitosti storitev.

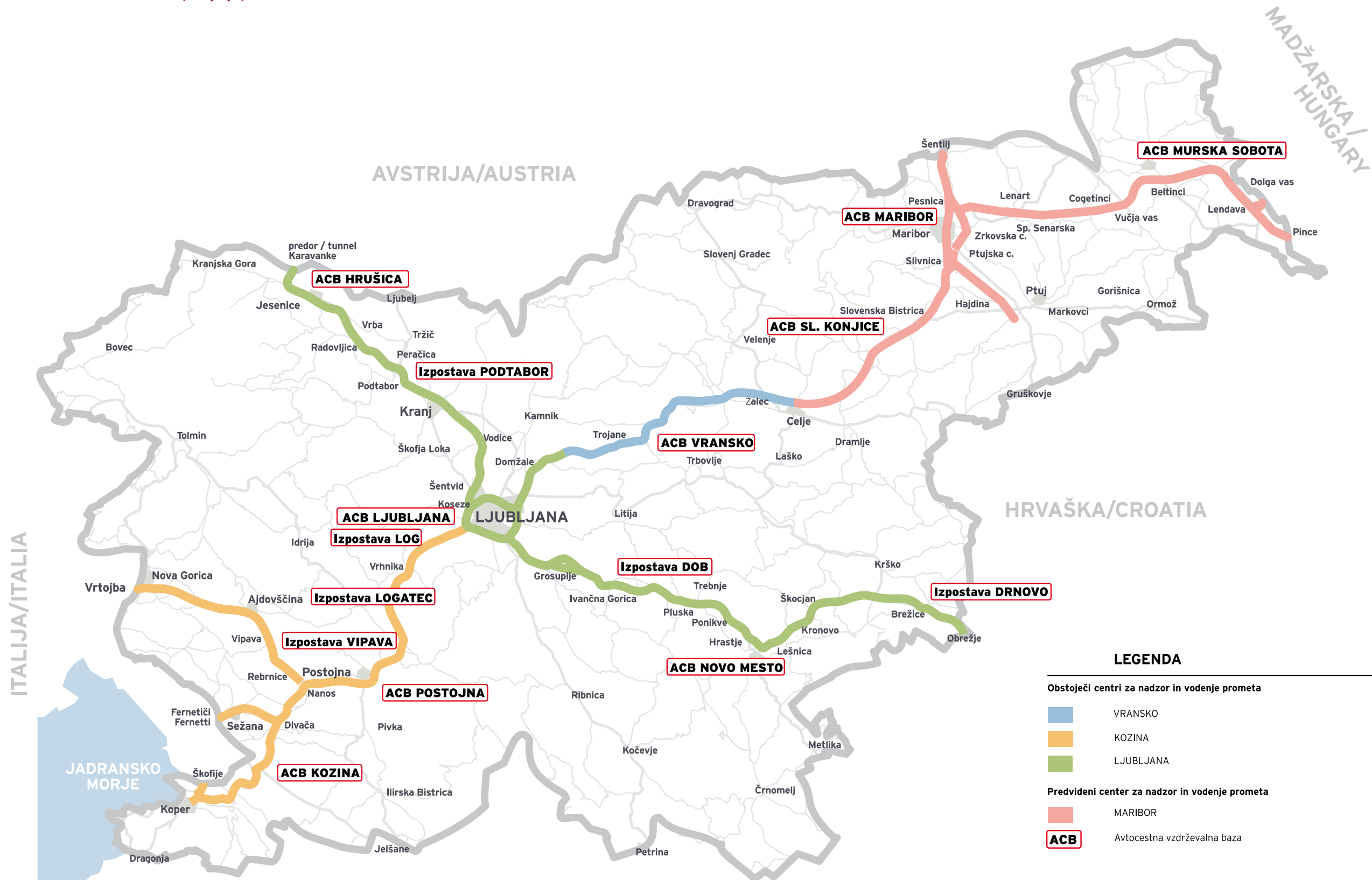
Cilji projekta so zmanjšati prometne konice in povečati uporabnost čezmejnega cestnega omrežja s strani evropskih voznikov, ki prihajajo iz Slovenije v Italijo in podobno, s pomočjo uporabe homogenih in brezšivnih mednarodnih sistemov izmenjave podatkov.

Uvajanje ITS v državah EU je do sedaj potekalo pod skupnim imenom programa TEMPO, kjer je bil DARS d.d. aktivno prisoten. Nadaljevanje evropskih regijskih programov na področju uvajanja ITS pa poteka v letih 2007 - 2013 pod imenom EASYWAY. Ti programi potekajo v okviru delovnih skupin, kjer se izdelujejo strokovne podlage na nadaljnje evropske smernice oz. navodila na različnih področjih ITS. Ena izmed teh skupin je ES 4: Mare Nostrum, katere člani smo.

TELEKOMUNIKACIJE

Na telekomunikacijskem segmentu so bili izdelani in recenzirani projekti za vzpostavitev DWDM sistema za potrebe trženja telekomunikacij, kot tudi za poslovne potrebe družbe DARS d.d. Na logičnem nivoju se je izvajala segmentacija z namenom večje varnosti in lažjega upravljanja omrežne infrastrukture.

Slika 4: Centri za nadzor in upravljanje prometa

LEGENDA

- Obstoječi centri za nadzor in vodenje prometa
- VRANSKO
  - KOZINA
  - LJUBLJANA
- Predvideni center za nadzor in vodenje prometa
- MARIBOR
  - ACB** Avtocestna vzdrževalna baza

Cestninjenje

UVEDBA KRATKOROČNIH VINJET

Po uvedbi vinjetnega cestninskega sistema v letu 2008 je leta v letu 2009 doživel delno spremembo. 1.7.2009 je Vlada RS sprejela sklep, s katerim so bile ukinjene polletne vinjete za dvosledna vozila in namesto njih uvedene mesečne in tedenske vinjete, obenem so bile uvedene tudi tedenske vinjete za enosledna vozila.

Uvedba kratkoročnih vinjet je zahtevala tudi prilagoditev izvajanja cestninskega nadzora. Glede na prihajajočo turistično sezono in uvedbo »kratkoročnih vinjet« smo okrepili kontrolo nad uporabo vinjet in s tem pospeševali njihovo prodajo.

Hkrati s spremembo vinjetnega sistema je bila s sklepom Vlade RS 1.7.2009 za 40 % povišana cestnina za tovorna vozila - vozila nad 3,5 t največje dovoljene mase. Pričakovano so takemu znatnemu povišanju cestnine avtoprevozniki v pogojanjih z Ministrstvom za promet dosegli, da se je cestnina 26.9.2009 znižala za 12,5 % v dnevnem času in za 11,1 % v nočnem času.

UVEDBA CESTNINJENJA GLEDE NA EURO-EMISIJSKE RAZREDE

V pogojanjih med Ministrstvom za promet in slovenskimi avtoprevozniki zbornicami je bilo dogovorjeno, da mora biti s 1.1.2010 avtoprevoznikom omogočeno diferencirano cestninjenje glede na EURO-emisijske razrede motorjev z elektronskimi mediji DARS d.d. - Dars kartico, Dars kartico Transporter in elektronskimi tablicami sistema ABC. Ker nobeden od teh medijev v osnovi ni bil namenjen tovrstnemu cestninjenju in pomeni le začasno rešitev do uvedbe elektronskega cestninjenja v PPT, je prilagoditev sistema terjala vrsto sprememb tako v tehničnem kot v izvedbenem delu.

Za omenjeno razširitev sistema cestninjenja je potrebno izvesti prilagoditev cestninjenja na hitrih ABC in kombiniranih stezah. Popolnoma na novo pa je bila potrebna vzpostavitev sistema za razpoznavanje registrskih tablic in slikanje vozil na hitrih stezah ter vzpostavitev sistema za kaznovanje oziroma pregledovanje slik s podatki o prehodih potencialnih kršiteljev na centralni lokaciji.

VZPOSTAVITEV OPERATIVNEGA CENTRA CESTNINSKEGA NADZORA

V zvezi s prehodom na cestninjenje tovornih vozil po emisijskih razredih smo še dodatno okrepili cestninski nadzor in vzpostavili Operativni center cestninskega nadzora, katerega naloga je odkrivanje in sankcioniranje tistih uporabnikov cestninskih cest (voznikov tovornih vozil), ki ne plačujejo cestnine v skladu z uredbo o cestninskih cestah in cestnini. Operativni center cestninskega nadzora predstavlja operativno pomoč cestninskim nadzornikom na terenu in je vezni člen med cestninskimi nadzorniki, prekrškovnim organom, sodišči, policijo in carino.

Poleg vseh navedenih sprememb v cestninskem sistemu, smo z odprtjem novih odsekov avtocest začeli cestniniti 36 km novoodprtih odsekov avtocest in hitrih cest ter 14,7 km ljubljanske obvoznice, z delovanjem pa je začela tudi nova cestninska postaja Prepolje.

AKCIJSKI NAČRT ECS

Vlada RS je 26.11.2009 sprejela Akcijski načrt za prehod na elektronski cestninski sistem v prostem prometnem toku. Temu ustrezno smo v DARS d.d. oblikovali delovno skupino, ki bo koordinirala izvajanje vseh aktivnosti, ki jih ta akt predvideva za prehod na ECS v PPT za tovorna vozila 1.1.2012 in za osebna vozila 1.1.2014.

AKTIVNOSTI DRUŽBE NA PODROČJU RAZISKAV IN RAZVOJA

50 Razvojno-raziskovalne naloge in študije so tudi v preteklosti predstavljale kakovostno osnovo za izdelavo različnih smernic za projektiranje, za izdelavo dopolnil splošnih in posebnih tehničnih pogojev iz razpisne dokumentacije družbe DARS d.d. ter tudi tehnične regulative, ki neposredno zadeva področje aktivnosti družbe. Na njihovi osnovi so bile uveljavljene tudi kakovostnejše in racionalnejše projektne rešitve ter v prakso uvedeni novi materiali in tehnološki postopki, ki so pomembno pripomogli h kakovosti izvedenih del ter povečanju trajnosti in varnosti zgrajenih avtocest in objektov na njih.

Leta 2009 je bila zaključena izvedba 22 nalog, ki so se nanašale na naslednja vsebinska področja:

- sodobni materiali in tehnologije za gradnjo cest,
- izboljšanje prometne varnosti,
- ureditev in varovanje okolja cest,
- zagotavljanje in potrjevanje kakovosti gradbenih

- materialov in gradbenih proizvodov pri gradnji cest,
- sistemi za gospodarjenje z avtocestami in pripadajočimi objekti ter optimizacija ukrepov pri obnavljanju avtocest,
- geologija, geomehanika in geotehnika,
- ekonomika naložb.

Izveden je bil pilotski projekt geografskega pregleda spremenljive prometne informativne signalizacije na internetu in vzpostavljen kataster ITS opreme in sistemov.

DARS d.d. je leta 2009 zaključil najboljše del postopne vpeljave sistema za gospodarjenje s cestami (Road Management System) v svojem upravljanju. Projekt se je pričel leta 2004 z nakupom programske opreme dTIMS_CT. Prva faza projekta gospodarjenja s cestami je bil razvoj sistema za gospodarjenje z vozišči (Pavement Management System), imenovan PMS-DARS.

PRIČAKOVANI RAZVOJ DRUŽBE

Vlada RS je februarja 2010 sprejela izhodno strategijo 2010 - 2013, v kateri je predvidela tudi statusne in organizacijske spremembe družbe DARS d.d.

Izvedba Osnovnega programa v okviru NPIA je v sklepni fazi. NPIA je bil v veliki meri financiran z zadolževanjem DARS d.d. Za dolgove je RS izdajala poročila. Glede na to, da trenutni dolg DARS d.d. predstavlja skoraj deset odstotkov BDP RS, si je vlada kot osnovni cilj preoblikovanja razmerij med RS in DARS d.d. zadala zmanjšanje potencialnega bremena servisiranja dolgov za izvedbo NPIA na javne finance RS. Konkretno, statusne in organizacijske spremembe družbe DARS d.d. morajo po mnenju Vlade RS omogočiti prenos potencialnega javnega dolga na zasebni sektor.

Poleg tega osnovnega cilja mora preoblikovanje DARS d.d. slediti še doseganju naslednjih treh ciljev:

- kakovostno upravljanje oziroma vzdrževanje in obnavljanje sistema cestninskih cest RS. Ta proces mora temeljiti na indikatorjih, ki opredeljujejo zahtevano raven kakovosti avtocestnega sistema in ne na indikatorjih, ki temeljijo na vložkih, ki so potrebni za upravljanje in vzdrževanje;
- na omrežju cestninskih cest bo upravljal učinkovit

sistem cestninjenja v PPT za vse cestninske razrede, kot investitor in financer;

- nadaljnji razvoj omrežja cestninskih cest v okviru razpoložljivih virov.

Statusne in organizacijske spremembe družbe DARS d.d. bodo predvidoma potekale v več fazah. DARS d.d. bo v prvi fazi preoblikovan v koncesionarja v izključni lasti države, ki bo sposoben samostojno dosegati zgoraj zastavljene cilje na komercialno vzdržan način. Za doseg te ciljev bo potrebno spremeniti pravne akte, ki urejajo razmerje med RS in DARS d.d. in posledično strateške dokumente (načrte) države, ki opredeljujejo cilje in potrebe na tem področju. V nadaljnjih fazah bo potrebno proučiti alternative za redefiniranje kreditnega portfelja družbe DARS d.d., vključno z alternativami, ki vključujejo njegovo delno privatizacijo.

Kot prvi korak na poti statusnega preoblikovanja je odločitev vlade glede ureditve lastništva in računovodskega evidentiranja javne cestne infrastrukture, ki je bila v poslovnih knjigah DARS d.d. do sedaj prikazana med sredstvi v upravljanju. Zemljišča se bodo s tem prenesla v poslovne knjige države, javna cestna infrastruktura pa bo na DARS d.d. prenesena v obliki stavbne pravice.

SISTEM VODENJA KAKOVOSTI

Sistem vodenja kakovosti po zahtevah standarda ISO 9001:2008 temelji na procesnem pristopu in je nastal na osnovi dobrih praks svetovno uspešnih gospodarskih družb po svetu. S tem namenom smo v letu 2008 pričeli s projektom vzpostavitve sistema vodenja kakovosti.

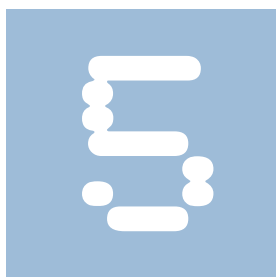
Kot procesno orientirana družba smo prepoznali poleg procesa vodenja še 3 glavne in 14 podpornih procesov, katerih uspešnost in učinkovitost spremljamo na osnovi 126 trenutno prepoznanih Kazalnikov delovanja družbe.

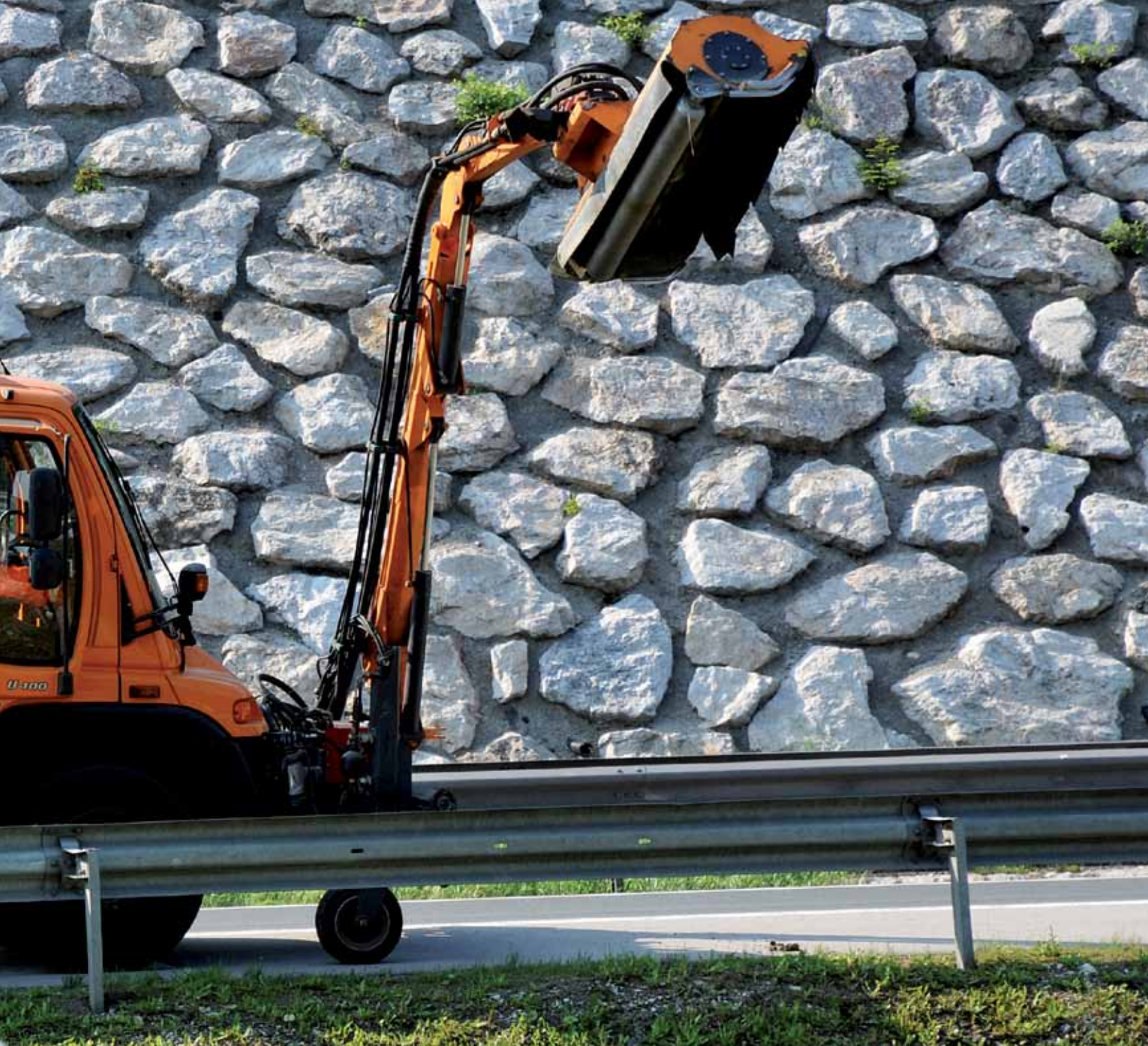
V sistemu vodenja so jasno opredeljene odgovornosti posameznih oseb tako za delovne procese kot za aktivnosti v procesu

in po potrebi navezave na druge procese, delovna področja ali zunanje partnerje.

Junija 2009 nam je neodvisna zunanja institucija v potrditev, da smo na pravi poti, podelila certifikat za sistem vodenja kakovosti po zahtevah ISO 9001:2008.

Na osnovi rednih letnih zunanjih presoj bomo morali zagotavljati neprestano izboljševanje na vseh področjih in ravneh poslovanja družbe in poleg zagotavljanja večjega zadovoljstva zaposlenih delovati v skladu s temeljnim ciljem skupnega dela družbe DARS d.d., to je večje zadovoljstvo in varnost naših uporabnikov avtocest.

DRUŽBENA ODGOVORNOST

RAVNANJE Z OKOLJEM

54 Z investicijami v graditev novih avtocest in hitrih cest stalno izboljšujemo povezanost gospodarskih in regionalnih središč, pri tem pa posebno skrb namenjamo varstvu okolja že v najzgodnejših fazah načrtovanja poteka posameznih avtocest in hitrih cest, med graditvijo in tudi po njihovi predaji prometu. To ne predstavlja le ekonomske in konkurenčne nujnosti, temveč tudi odgovoren odnos do okolja nasploh.

V okviru trajnostnega razvoja ima varstvo okolja poseben pomen. Zato namenjamo kontekstu varstva okolja posebno skrb že v fazah načrtovanja avtocest in hitrih cest ter njihovega umeščanja v prostor, s pripravo vseh potrebnih strokovnih podlag s področja varstva okolja. Odraža se predvsem v poteku tras, kot tudi v posameznih rešitvah, ki zagotavljajo predpisano varstvo pred negativnimi posledicami gradnje in obratovanja cest.

HRUP

Postavitve protihrupnih ograj so se v letu 2009 izvajale sočasno z gradnjo novih avtocestnih odsekov v okviru novogradenj. V okviru obnov in naložb v varovanje okolja so se izdelovale študije obremenitev s hrupom in elaborati pasivne protihrupne zaščite.

ODPADKI

DARS d.d. kot upravljalec in vzdrževalec avtocest in hitrih cest izvaja politiko varovanja okolja na vseh področjih. Izvajamo zbiranje in sortiranje odpadkov, ki nastajajo pri našem delu ali jih odstranimo z območij cest in cestnega sveta. Odpadke odajamo pooblaščenim zbiralcem ali predelovalcem, o tem pa vodimo tudi predpisane evidence. Ob koncu leta je bilo izde-

lano tudi poročilo o ravnanju z odpadki. Med nenevarnimi odpadki smo v letu 2009 zbrali največ odpadnega železa (jeklene varovalne ograje), med nevarnimi odpadki pa največ odpadnih olj in muljev ter odpadnih akumulatorjev.

VAROVANJE VODA

Odvajanje padavinskih voda s cest se izvaja preko zadrževalnih bazenov, ki zadržijo težke delce s ceste. Bazene redno vzdržujemo, usedline iz njih pa odvažamo na čistilne naprave. Urejeno zbiramo in odvažamo tudi odpadne vode, ki nastajajo ob pranju predorov.

EMISIJE PLINOV

V predorih, daljših od 1000 metrov, so nameščeni sistemi za prezračevanje, avtomatsko krmiljenje teh sistemov pa omogoča spremljanje emisij plinov. Z avtomatskim krmiljenjem se nadzoruje prisotnost ogljikovega monoksida in vidljivost. Emisije plinov v letu 2009 niso bile kritične.

VPLIVI NA OKOLJE PRI POSIPANJU VOZIŠČ

V zimskem času se vozišča posipajo z različnimi posipnimi materiali, zaradi preprečevanja poledice in posledično zagotavljanja varnega stanja vozišča v času zime. Posipni materiali minimalno vplivajo na tla, kakovost površinske in podtalne vode, rastlinje, ljudi in živali, na objekte (cestišča, mostove, viadukte in zgradbe) ter tudi na vozila. Z namenom ugotavljanja vplivov na okolje so v preteklosti izdelane študije pokazale, da je vpliv soljenja vozišč na podtalnico majhen, saj pride do redčenja soli s faktorjem 100 do 500-krat.

PROMETNA VARNOST

PROMETNA VARNOSTI V SLOVENIJI

Izboljšanje prometne varnosti in s tem zmanjšanje števila umrlih in poškodovanih v prometnih nesrečah je dolgoročno usmeritev držav članic Evropske unije. 50.000 umrlih ljudi v prometnih nesrečah v članicah unije leta 2001 naj bi zmanjšali na 25.000 do leta 2011. Statistični podatki zadnjih let kažejo, da trend upadanja žrtev prometnih nesreč temu ne sledi niti v članicah unije niti v Sloveniji. Resolucija o nacionalnem programu varnosti cestnega prometa za obdobje 2007 do 2011 - Skupaj za večjo varnost (Uradni list RS, št. 2/2007) predvideva, da se bo v letu 2011 število umrlih na slovenskih cestah zmanjšalo na 124. V Sloveniji smo po začetnih »slabih« letih uspeli v letu 2008 trend števila umrlih korenito obrniti navzdol in se v letu 2009 zelo približali zastavljenemu cilju. Po dokončnih podatkih policije je lani na naših cestah umrlo 171 udeležencev v prometu.

Na izboljšanje prometne varnosti so vplivali:

- spremembe na področju zakonodaje in tehničnih predpisov,
- gradnja in predaja prometu novih odsekov cest in rekonstrukcije obstoječih odsekov in
- ukrepi s področja upravljanja in vzdrževanja obstoječih odsekov cest.

PROMETNA VARNOSTI NA AVTOCESTAH IN HITRIH CESTAH

Omrežje avtocest in hitrih cest v upravljanju DARS d.d. se je v zadnjih letih skokovito povečevalo. Primerjava absolutnih vrednosti števila mrtvih ter hudo in lažje poškodovanih na teh cestah, zato ne daje realne slike prometne varnosti. Primerjava podatkov o prometni varnosti je realna le ob upoštevanju podatkov o dolžini avtocest in hitrih cest, ki so bile v posameznem letu v upravljanju DARS d.d. in prometnih obremenitvah na njih. Iz teh podatkov izhaja, da se je prometna varnost na avtocestah in hitrih cestah v zadnjih dveh letih bistveno izboljšala.

Ker pa je bil med letom 2009 zaznan porast števila prometnih nesreč in njihovih posledic, je bil pred koncem leta sprejet Program aktivnosti za izboljšanje prometne varnosti na cestah v upravljanju DARS d.d. Program obsega:

- pregled uvozov in izvozov v območjih priključkov in počivališč z namenom poenotenja prometne signalizacije in opreme cest ter uskladitev s sedaj veljavnimi predpisi,
- sodelovanje pri pripravi zakonskih in podzakonskih aktov s področja upravljanja cest in prometne varnosti,
- uvajanje aktivnosti, ki jih kot obvezne določa Direktiva o varnosti cestne infrastrukture (2008/96/ES),
- uvajanje sodobne elektronske opreme za nadzor prometa in ugotavljanje kršitev, ki najbolj ogrožajo varnost prometa.

Nekaj manjših ukrepov je bilo že izvedenih, izvajanje večine najpomembnejših pa bo potekalo v letu 2010.

ZAGOTAVLJANJE PROMETNE VARNOSTI V PREDORIH

Sredi leta je izšla Uredba Vlade RS št. 54/2009, ki podrobneje opisuje vsebino t.i. varnostne dokumentacije za predore. S tem so bili dani pogoji, da se po Direktivi EU začne urejati ta dokumentacija za vse avtocestne predore, daljše od 500 m, kar bo urejeno leta 2010. Sestavni del varnostne dokumentacije so tudi analize tveganj ter načrti zaščite in reševanja za nesreče v predorih. Projekt izdelave analiz tveganj za obstoječe predore pred Direktivo se je nadaljeval, njegovo dokončanje pa se je prestavilo zaradi smiselne istočasne obravnave tveganj za razvojne variante predora Karavanke. Načrti zaščite in reševanja za nesreče v predorih so se dopolnili, na njihovi podlagi so se izvedla usposabljanja enot družbe DARS d.d. in vaje reševalnih enot. Nad načrti zaščite in reševanja so bili izvedeni inšpekcijski pregledi, ki so odkrili nekatere neustreznosti, ki jih bo potrebno v odrejenih rokih odpraviti. Izvajalo se je tekoče poročanje o izrednih dogodkih v daljših predorih.

UPRAVLJANJE S ČLOVEŠKIMI VIRI

56

SKRB ZA ZAPOSLENE V DARS D.D.

Tabela 7: Ključni podatki o zaposlenih v DARS d.d. leta 2009

Stanje zaposlenih v DARS d.d.	
Stanje zaposlenih v DARS d.d. na dan 31.12.2009	1.250
Stanje zaposlenih v DARS d.d. na dan 31.12.2008	1.209
Demografski podatki o zaposlenih	
Povprečna starost zaposlenih	41,8 let
Odstotek zaposlenih žensk	25 %
Izobrazbena struktura zaposlenih	
Odstotek zaposlenih z največ IV. stopnjo izobrazbe	47,68 %
Odstotek zaposlenih s V. stopnjo izobrazbe	33,60 %
Odstotek zaposlenih s VI. stopnjo izobrazbe	6,08 %
Odstotek zaposlenih s VII. ali višjo stopnjo izobrazbe	12,64 %
Razvoj sodelavcev - izobraževanje in usposabljanje v letu 2009	
Število dni izvedenih internih izobraževanj in usposabljanj	30
Število napotitev na eksterna izobraževanja in usposabljanja	102
Število sklenjenih pogodb o izobraževanju ob delu	10
Skrb za socialno varnost zaposlenih	
Število dodeljenih solidarnostnih pomoči v letu 2009	38
Število delavcev s priznano invalidnostjo v letu 2009	47
Podpora mladim - Družbena odgovornost	
Število izvedenih delovnih praks na podlagi pogodbe z izobraževalno inštitucijo	10
Število izvedenih pripravništev	3
Število mentorstev dijakom ali študentom kot strokovna pomoč pri pripravi seminarske, diplomske ali magistrske naloge	16

Zavedamo se, da je vsak zaposleni pomemben člen pri ureničenju skupnih ciljev družbe. Zato si prizadevamo graditi delovno okolje, v katerem so zaposleni zadovoljni. Naš cilj v okviru skrbi za zaposlene je vzpostaviti trden most zaupanja v medsebojnih odnosih, ki bo krepil timski duh, spodbujal ustvarjalnost in zavezanost stroki. Ciljem sledimo ob spoštovanju zakonskih predpisov, dogovorjenih norm podjetniške kolektivne pogodbe, dogovorov s socialnimi partnerji in predstavniki delavcev ter upoštevanjem najvišjih etično-moralnih standardov.

Razvit je interni trg dela, ki zaposlenim omogoča prezaposlitev v drugih organizacijskih enotah DARS d.d., kar družbi omogoča izvajanje kadrovskega prestrukturiranja v skladu s potrebami delovnih procesov.

Prepričani smo, da naložbe v znanje in razvoj zaposlenih generirajo največjo dodano vrednost. Poleg tega se struktura trga delovne sile spričo sprememb v gospodarskih razmerah bistveno spreminja, kar zahteva od delavcev tudi nova znanja in usposobljenosti ter hitro odzivnost in prilagodljivost. Zave-

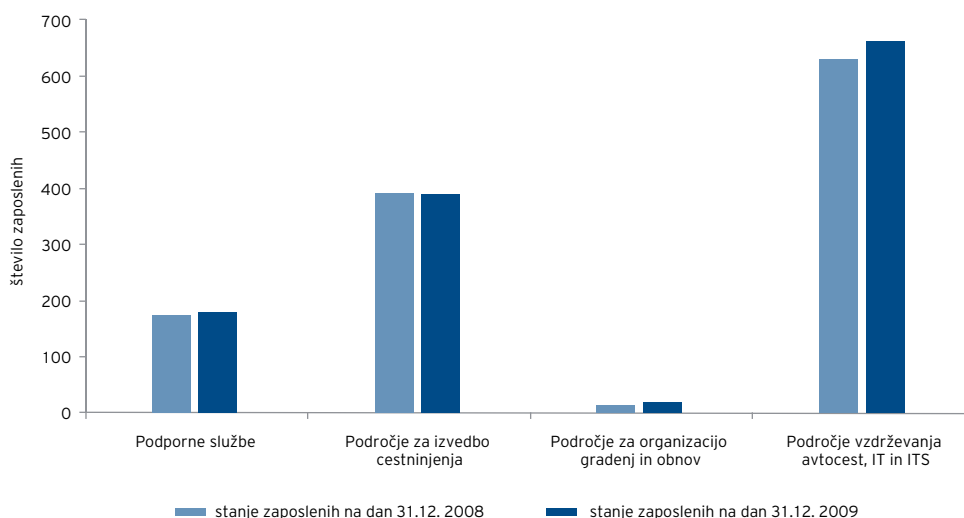
damo pa se, da razvoj zaposlenih ni le stvar posameznika, zato zaposlenim ponujamo možnosti za interna in eksterna izobraževanja ter podpiramo študij ob delu.

Posebno pozornost posvečamo skrbi za socialno varnost zaposlenih v družbi, saj se zavedamo zahtev delovnega okolja in vpliva zunanjih dejavnikov in sprememb, ki vplivajo na delavca kot posameznika. Posebna zavzetost in skrb je namenjena najbolj ranljivim skupinam zaposlenim, t.j. zaposlenim, katerim je ugotovljena spremenjena delovna zmožnost ali invalidnost.

ZAPOSLENI V DARS D.D.

Na dan 31.12.2009 je bilo v DARS d.d. 1250 zaposlenih, od tega je bilo največ zaposlenih v področju vzdrževanja avtocest (559) ter v področju za izvedbo cestninjenja (389). Število zaposlenih je v primerjavi s preteklimi obdobji naraščalo predvsem na ACB in njihovih izpostavah, vendar le v obsegu, ki je nujno potreben za izvajanje vzdrževanja novih odsekov.

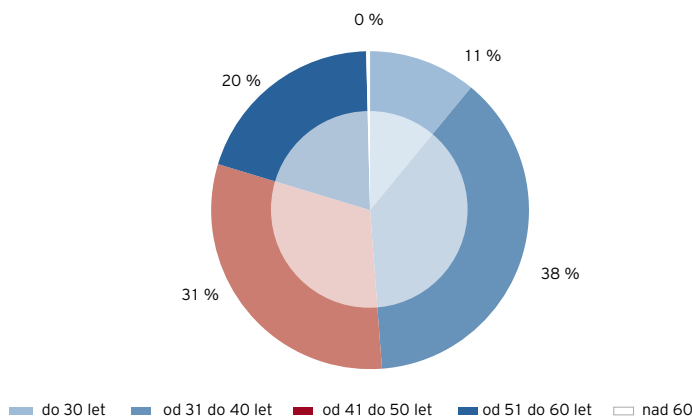
Graf 10: Število zaposlenih v letu 2008 in 2009 po posameznih področjih glede na glavne procese

Iz grafa je razvidno, da se je število zaposlenih v letu 2009 v primerjavi z letom 2008 povečalo predvsem na področju vzdrževanja.

58 **Graf 11: Starostna struktura zaposlenih**

Iz grafa je razvidno, da je največ zaposlenih starih med 31 in 40 let. 31 % zaposlenih je starejših od 41 let, vendar mlajših od 50 let. Delavcev starih od 51 do 60 let je 20 % od vseh zaposlenih. Do 30 let pa je na družbi DARS d.d. zaposlenih 11 % vseh delavcev v DARS d.d.

IZOBRAZBENA STRUKTURA

Obstoječa izobrazbena struktura zaposlenih je spričo dejavnosti DARS d.d. relativno nizka, kar izhaja iz naslova potreb v zvezi z vzdrževanjem avtocestnih odsekov ter izvedbo cestninjenja.

Na dan 31.12.2009 je bilo v družbi največ zaposlenih s IV. stopnjo izobrazbe, in sicer 46,16 %, od tega je največji odstotek zaposlenih s to stopnjo izobrazbe v Področju vzdrževanja avtocest in Področju za izvedbo cestninjenja.

Sledi skupina zaposlenih s V. stopnjo izobrazbe - 33,6 % vseh zaposlenih, pri čemer je največ delavcev iz te skupine zaposlenih v Področju za izvedbo cestninjenja ter prav tako v Področju vzdrževanja avtocest.

Zaposleni s VII. stopnjo izobrazbe predstavljajo tretjo večjo skupino, in sicer gre za 10,96 % zaposlenih. Zaposlenih, ki so konec leta imeli VI. stopnjo izobrazbe je bilo 6,08 % in zaposlenih z VIII. stopnjo izobrazbe 1,44 %.

ZADOVOLJSTVO OB DELU, RAZVOJ IN MOTIVIRANJE ZAPOSLENIH

V letu 2009 smo uspešno implementirali redne letne razgovore in s tem pripravili podlage za še učinkovitejše spremljanje dela in doseženih rezultatov tako zaposlenih kot posameznih delovnih področij. Z letnimi razgovori skušamo vzpostaviti redno obliko izmenjave mnenj in stališč med vodjem in zaposlenim glede dosedanjega dela, delovne uspešnosti in kompetentnosti ter ambicij in poklicnih želja zaposlenih.

Vzpostavili in implementirali smo tudi sistem napredovanj v DARS d.d. Leta 2009 je tako napredovalo 81 zaposlenih. Analiza izvedenega procesa in aktivnosti napredovanja zaposlenih v letu 2009 je podala usmeritve za nadgradnjo in dopolnitev že sprejetih pravil v prihodnje.

Tudi v letu 2009 je bil poudarjen pomen nagrajevanja delovne uspešnosti zaposlenih, ki se dodeljuje vsem zaposlenim na podlagi vnaprej znanih kriterijev po posameznih organizacijskih enotah.

Naše zaposlene skušamo motivirati tudi z nematerialnimi oblikami nagrad. Podeljena je bilo zlata plaketa za življenjsko delo, pet srebrnih priznanj najbolj prizadevnim sodelavcem, enajst pohval za izjemne delovne dosežke ter priznanja za 20 in 30 let delovne dobe v DARS d.d.

IZOBRAŽEVANJE JE VREDNOTA

Vlaganje v znanje pomeni osebno rast zaposlenih in rast družbe. Z namenom spodbujanja povezovanja učenja in dela v smislu »učenje je delo in delo je učenje« je bila v letu 2009 formirana projektna skupina za izvedbo projekta Internega izobraževanja DARS d.d. pod vodstvom Službe za organizacijo in kadre. Prav tako so bile izvedene aktivnosti za pripravo ustreznih podlag za implementacijo izobraževalnih aktivnosti.

Eden od gradnikov v sklopu skrbi za razvoj zaposlenih na DARS d.d. je tudi podpora študiju ob delu. V procesu izobraževanja ob delu, kjer je interes nedvomno velik, gre vzroke iskati tako v zunanjih dejavnikih, to je krizi, kot tudi spodbujanju države k večji izobraženosti aktivne populacije, kot tudi interno glede na izobrazbeno strukturo zaposlenih. DARS d.d. podpira izobraževanje ob delu bodisi s sofinanciranjem študija bodisi s plačanim študijskim dopustom.

SKRIBIMO ZA ZAPOSLENE

Posebno pozornost v DARS d.d. posvečamo skrbi za socialno varnost zaposlenih v družbi. V okviru skrbi za socialno varnost zaposlenih je organizirano in vodeno dopolnilno zdravstveno zavarovanje delavcev, kolektivno nezgodno zavarovanje in prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje.

Zavzeto pristopamo k zaposlenim, katerim je ugotovljena spremenjena delovna zmožnost ali invalidnost. Poglavitni cilj je, da se delavca ustrezno razporedi v skladu s priporočili strokovnih delavcev in potrebami delovnih procesov. V letu 2009 je bilo v DARS d.d. zaposlenih 47 delavcev s priznano invalidnostjo.

V letu 2009 smo začeli z izvajanjem projekta Zdravo-varnejše-boljše, katerega namen je sistematično obvladovanje bolniškega staleža zaposlenih v družbi, v skrbi za boljše zdravje vseh zaposlenih in višji stopnji delovne učinkovitosti. Veliko aktivnosti je posvečenih promociji zdravja pri delu, s poudarkom na zdravju naklonjenem življenjskem slogu.

S projektnimi aktivnostmi usmerjeno vplivamo na:

- obvladovanje oz. zmanjšanje stopnje bolniškega staleža (krepitev zdravja zaposlenih),
- zmanjšanje števila poškodb pri delu,
- vzpostavitev pogojev za izvedbo kontinuiranega procesa preventivnega delovanja na krepitev zdravja zaposlenih in varnost pri delu,
- dvig stopnje samoodgovornosti zaposlenih za zdravje in varnost pri delu v DARS d.d. in
- večje zadovoljstvo in boljše kakovost življenja zaposlenih v DARS d.d.

VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU

Zaposlenim zagotavljamo varno delovno okolje. V vse nove projekte in nove tehnologije vključujemo najnovejša dognanja s področja varnosti in zdravja pri delu ter varstva pred požarom. Za vsa delovna mesta in delovne postopke spremljamo tveganja za nastanek nezgod in zdravstvenih okvar.

Na podlagi analize poškodb pri delu, ki so se delavcem pripetile v predhodnem petletnem obdobju in ugotovljenega stanja, stalno predlagamo izvedbo ukrepov, potrebnih za povečanje varnosti. Pri ugotovljenih zdravstvenih omejitvah poskušamo sodelavcem poiskati primerno delovno mesto glede na njihovo delovno sposobnost.

Na področju zdravstvenega varstva organiziramo zdravstvene preglede, cepljenja proti klopnemu meningoencefalitisu in gripi ter sodelujemo pri pripravi dokumentacije za invalidske komisije.

Redno izvajamo izobraževanja s področja varnosti in zdravja pri delu in požarne varnosti ter obdobjne preglede delovne opreme. V letu 2009 so bila pripravljena oz. revidirana navodila za varno delo.

KOMUNICIRANJE

60

KOMUNICIRANJE Z MEDIJI

V družbi DARS d.d. se zavedamo, kako pomembno je, da medijem omogočimo čim hitrejši dostop do pomembnih informacij. Vsi novinarji in uredniki imajo pravico do informacij pod enakimi pogoji, prav tako imajo predstavniki vseh medijskih hiš dostop do objav o družbi DARS d.d. v Medijskem središču na spletnih straneh (www.dars.si), od koder prek rubrike Sporočila za javnost lahko dostopajo ločeno do splošnih ali finančnih novic. Ker bodo v njem našli zanimive informacije tudi drugi obiskovalci, smo med drugim tudi preuredili foto-galerijo in poglavje publikacij. Tudi v letu 2009 smo organizirali novinarske konference, pripravljali izjave za javnost ter jih obveščali s številnimi sporočili za javnost, ki jih objavljamo na naših spletnih straneh. S predstavniki medijev smo se srečevali tudi na drugih dogodkih, še posebej na slovesnostih ob predaji prometu novozgrajenih odsekov avtocest in hitrih cest. Redno in v najkrajšem možnem času smo medijem odgovarjali na zastavljena vprašanja preko elektronske pošte, telefona ali v obliki izjav za medije. Vprašanja medijev se nanašajo na vsa področja delovanja družbe DARS d.d.

V letu 2009 smo zasledili skupno 8076 načrtovanih in nenačrtovanih objav o družbi DARS d.d. v elektronskih, tiskanih in spletnih medijih. Delež objav, v katerih je DARS d.d. zavzemal osrednjo vlogo, je znašal 46 %. Mediji so o družbi DARS d.d. v povprečju poročali nevtrarno. V primerjavi z letom 2008 se je v letu 2009 skupno število načrtovanih in nenačrtovanih objav zmanjšalo za 7,8 %, delež objav, v katerih je DARS d.d. zavzemal osrednjo vlogo, se je v letu 2009 glede na leto 2008 zvišal za tri odstotne točke. Povprečna ocena naklonjenosti se po izsledkih medijske analize pojavljanja družbe DARS d.d. v medijih v letu 2009 glede na leto 2008 ni spremenila, kar pomeni, da so mediji o DARS d.d. v povprečju poročali nevtrarno.

KOMUNICIRANJE Z UPORABNIKI AVTOCEST IN HITRIH CEST

Uporabniki se najpogosteje obračajo na nas preko elektronske pošte ali telefona s konkretnimi vprašanji, predlogi, pripombami, pritožbami, pa tudi pohvalami, ki so vezane na uporabo avtocest. Najpogosteje se vprašanja nanašajo na obnovitvena in vzdrževalna dela ter posledično na zastoje, ki jih le-ta povzročajo, na prometno varnost in cestninjenje oziroma vinjete. Prebivalce ob avtocestah pa najpogosteje zanimajo ukrepi, ki bi zmanjševali negativne posledice, ki jih

avtocesta in promet prinesejo v določeno okolje. Tukaj v prvi vrsti izstopajo vprašanja glede zagotavljanja protihrupne zaščite, v fazi gradnje pa vprašanja glede dokončanja odsekov in odprave posledic gradnje na lokalni infrastrukturi. Običajno se prebivalci ob avtocesti ali gradbiščih obračajo na nas osebno, občasno pa se na določenih območjih za ta namen organizirajo civilne iniciative.

V Službi za komuniciranje na večino vprašanj, ki jih prejmemo po elektronski pošti, odgovorimo najpozneje v dveh delovnih dneh. Poleg neposredne komunikacije z uporabniki in prebivalci ob trasah avtocest, le-te informiramo tudi z objavami relevantnih informacij na spletnih straneh družbe, ki smo jih v letu 2009 temeljito prenovili prav z namenom večje preglednosti in možnosti celovitejšega informiranja.

INFORMIRANJE O STANJU IN RAZMERAH NA DRŽAVNIH CESTAH

Seveda pa skrbimo tudi za celovito informiranost voznikov glede voznih razmer na avtocestah in hitrih cestah. PIC dnevno zbira informacije o trenutnem stanju na cestah in jih posreduje uporabnikom preko v lanskem letu prenovljenega spletnega portala www.promet.si, od koder informacije povzemajo in jih posredujejo javnosti skoraj vse radijske postaje v Sloveniji, številni spletni portali in televizije. V sodelovanju z Ministrstvom za promet, Direkcijo RS za ceste in RTV Slovenija je bila v letu 2009 podpisana pogodba o ustanovitvi t.i. prometnega radia. Operaterji PIC se več kot tridesetkrat na dan v živo javljajo na različne radijske postaje in poročajo o trenutnih razmerah na cesti. Ravno tako pa so uporabnikom informacije na voljo na brezplačnem telefonskem odzivniku ali v neposrednem telefonskem pogovoru z operaterjem.

KOMUNIKACIJA S STROKOVNIMI IN POSLOVNIMI JAVNOSTMI TER POLITIČNIMI IN UPRAVNIMI JAVNOSTMI

Komuniciranje poteka predvsem z neposrednim komuniciranjem na sestankih, srečanjih in predstavitev, po telefonu ali pisno, pa tudi z organiziranimi ogledi gradbišč avtocest in nadzornih centrov. Med poslovnimi javnostmi je potrebno predvsem izpostaviti avtoprevoznike in njihove zbornice ter podjetja, ki so v svojem poslovnem procesu vezana na prevoze po avtocestah, kar je lahko še posebej pereče tam, kjer avtoceste

še niso dokončane. Na drugi strani pa so del poslovnih javnosti tudi podjetja, ki sodelujejo z DARS d.d. kot izvajalci del, projektanti, inženirji, dobavitelji, banke in borza.

KOMUNICIRANJE Z ZAPOSLENIMI

Eno najpomembnejših javnosti predstavljajo zaposleni naše družbe, saj je od njihovega zadovoljstva in motiviranosti odvisno, kako dobro in kako hitro bo opravljeno delo ter uresničeno poslanstvo naše družbe. Zavedamo se, da je del zadovoljstva in motivacije odvisen od informiranosti zaposlenih o dogajanjih v družbi, zato se trudimo, da iz leta v leto izboljšujemo načine in obseg internega komuniciranja.

Leta 2009 smo prenovili interni časopis »Avtoceste«, v katerem poleg strokovnih člankov in novosti v zvezi z dejavnostjo družbe predstavljamo naše sodelavce, njihovo delo in osebne zgodbe ter skušamo prispevati k aktivnejšemu in bolj zdravemu načinu življenja. V mesečnem biltenu »Preglednik«, ki smo ga začeli izdajati v letu 2009, seznanjamo zaposlene z aktualnimi

dogajanja v družbi in objavljamo odgovore na vprašanja zaposlenih. Leta 2009 so temeljito preново doživele tudi intranetne strani, na katerih so poleg aktualnih dogodkov objavljeni tudi številni uporabni dokumenti, obrazci, akti in fotodokumentacija. Obveščanje zaposlenih poteka tudi s pomočjo elektronske pošte ter objavami na oglasnih deskah. H krepitvi pripadnosti zaposlenih družbi prispevamo tudi z izvedbo vsakoletnega srečanja vseh zaposlenih in prednovoletnim srečanjem.

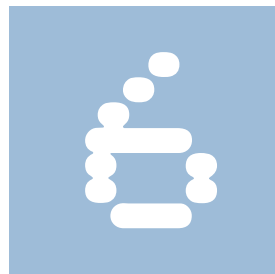
KOMUNICIRANJE Z DRUŽBENIM OKOLJEM

Temeljno poslanstvo družbe DARS d.d. se ne omejuje zgolj na avtocestne povezave, ampak je svojimi dejavnostmi usmerjeno v širše družbeno okolje. Prevezemamo skrb in odgovornost do ljudi in prostora, v katerem delujemo. Z osveščanjem, preventivnimi akcijami na področju prometa in prometne varnosti, sponzorstvi, donacijami ter podpiranjem kulture, umetnosti in športa, humanitarnih dejavnosti, izobraževanja in razvoja znanja se želimo aktivno vključiti v širše družbeno dogajanje in skušati pomagati vsem, s katerimi delimo podobne vrednote.

ZADOVOLJSTVO UPORABNIKOV

Ker o zadovoljstvu uporabnikov ne moremo sklepati zgolj iz njihovih posamičnih klicev oziroma pisnih obvestil, vprašanj, pripomb in pohval, smo v letu 2009 izvedli tri raziskave zadovoljstva uporabnikov z avtocestami. Pričakovano so uporabniki najmanj zadovoljni s trajanjem obnovitvenih del, razumljivostjo prometne signalizacije v času obnovitvenih del in zastojev na določenem delu avtoceste ter s številom parkirnih mest na počivališčih ob določenem odseku avtoceste, na drugi strani

pa so najbolj zadovoljni s točnostjo prometnih informacij, ki jih posreduje Val 202, razumljivostjo prometnih znakov in označb na posameznem kraku avtoceste ter cestninskim sistemom oziroma plačevanjem cestnine. Na podlagi analize rezultatov vseh treh raziskav so bili pripravljene kratkoročni in dolgoročni ukrepi, katerih cilj je povečevati zadovoljstvo uporabnikov avtocest. Učinke ukrepov in zadovoljstvo uporabnikov bomo v prihodnje preverjali dvakrat letno.

IZJAVA O UPRAVLJANJU

DRUŽBE ZA AVTOCESTE

V REPUBLIKI SLOVENIJI D.D., CELJE

64 V skladu z določbo petega odstavka 70. člena ZGD in določili Kodeksa upravljanja javnih delniških družb, DARS d.d. kot del poslovnega poročila podaja naslednjo izjavo o upravljanju Družbe za avtoceste v Republiki Sloveniji d.d., Celje.

1. SKLICEVANJE NA KODEKS UPRAVLJANJA

DARS d.d. delničarje in javnost obvešča, da posluje v skladu z veljavnimi predpisi in akti, ki veljajo v družbi in v veliki meri tudi urejajo vprašanja, ki jih obravnava Kodeks upravljanja javnih delniških družb, sprejet 8.12.2009 s strani Ljubljanske Borze, d.d., Ljubljana, Združenja nadzornikov Slovenije in Združenja Manager.

Družba izjavlja, da zanjo velja Kodeks, ki je javno dostopen na spletnih straneh Ljubljanske borze d.d., na naslovu <http://www.ljse.si/>.

2. ODPSTOPANJA DRUŽBE OD DOLOČB KODEKSA

Družba izjavlja, da spoštuje določbe Kodeksa z določenimi odstopanji, ki izvirajo iz njenega posebnega statusa, saj je njen edini delničar RS.

Zaradi statutarnega določila, da dokler je RS edini delničar družbe, opravlja vse pristojnosti skupščine družbe Vlada RS v skladu s predpisi, ki urejajo njeno delo, družba ne spoštuje tistih določb kodeksa, ki posegajo v predpise, s katerimi je določeno delo vlade, to pa je določeno z Zakonom o Vladi RS in Poslovníkom vlade RS.

Skupščina Družbe se opravi na seji Vlade, ta pa posluje v skladu z Zakonom o Vladi RS in Poslovníkom Vlade RS.

Določb kodeksa družba ne spoštuje pri urejanju tistih vprašanj, ki so za družbo urejena z zakonom ali jih družba ureja v skladu z določbami statuta ali aktov družbe na drugačen način, kot tudi ne spoštuje določb Kodeksa v primerih, ko neobvezujočih

ravnanj nima predpisanih v svojih aktih ali ko ravnanja niso določena kot zakonska obveznost.

3. OPIS GLAVNIH ZNAČILNOSTI SISTEMOV NOTRANJIH KONTROL IN UPRAVLJANJA TVEGANJ V DRUŽBI V POVEZAVI S POSTOPKOM RAČUNOVODSKEGA POROČANJA

Sistem notranjih kontrol je skupek različnih usmeritev in politik, ki jih vzpostavi in sprejme uprava z namenom, da bi kar najbolje upravljala s tveganji, povezanimi z računovodskim poročanjem. Namen notranjih kontrol je zagotoviti učinkovitost in uspešnost delovanja, zanesljivost računovodskega poročanja in skladnost z veljavnimi zakoni ter drugimi zunanjimi in notranjimi predpisi.

Družba ima vzpostavljen sistem obvladovanja tveganj povezan z računovodskim poročanjem, ki pa bo v prihodnosti, glede na predvidene spremembe pri evidentiranju infrastrukture v računovodskih evidencah DARS d.d., potreben ponovne analize in morebitnih dopolnitev.

Vzpostavljen sistem obvladovanja tveganj v povezavi s postopkom računovodskega poročanja ne zagotavlja ustreznega in preglednega poslovanja z RS ter pravilnega evidentiranja opravljenih poslov z in za RS v svojih poslovnih knjigah, prav tako pa sistem notranjih kontrol na področju računovodskega poročanja ni podprt z ustreznim in veljavnim internim aktom, ki bi te kontrole sistemsko in še natančneje opredelil.

Pravilnost, popolnost in resničnost računovodskega poročanja pa kljub zgoraj navedenim pomanjkljivostim zagotavljamo z izvajanjem naslednjih notranjih kontrol:

- kontrola pravilnosti računovodskih podatkov, ki jih zagotavljamo na različne načine, kot na primer z usklajevanjem postavk s kupci in dobavitelji;
- kontrole popolnosti zajemanja podatkov (npr. zaporedje

dokumentacije, številčenje dokumentov);

- kontrola razmejitev dolžnosti in odgovornosti (npr. ločeno izvajanje evidentiranja in plačevanja);
- kontrola omejitve dostopa (pravice dostopa do računovodskih evidenc so selektivno dodeljene);
- kontrola nadziranja.

Proces računovodenja je informacijsko podprt, zato so vse zgoraj našteje notranje kontrole povezane tudi s kontrolami, vgrajenimi v okvir informacijske tehnologije, ki obsegajo tako kontrole omejitev dostopa do omrežja, podatkov, aplikacij kot tudi kontrole točnosti in popolnosti zajemanja in obdelovanja podatkov.

4. VREDNOSTNI PAPIRJI DRUŽBE TER PRAVICE IZ NJIH

Ves osnovni kapital družbe, razdeljen na delnice, je v 100 % lasti RS. V skladu z ZDARS lahko na podlagi predhodnega soglasja Državnega zbora RS postanejo delničarji družbe tudi druge osebe z vplačilom vložkov za izdane delnice pri povečanju osnovnega kapitala družbe, pri čemer delež glasov, ki jih ima RS v skupščini družbe, ne sme pasti pod 51 %. Pravni posel pridobitve delnic, ki bi bil s tem v nasprotju, je ničen. Prav tako bi bilo nično določilo statuta družbe, ki bi omejilo glasovalno pravico iz delnic, katerih imetnik je RS.

5. DELOVANJE SKUPŠČINE IN NJENE KLJUČNE PRISTOJNOSTI TER OPIS PRAVIC DELNIČARJEV IN NAČIN NJIHOVEGA UVELJAVLJANJA PRAVIC

Družba ima položaj delniške družbe kot gospodarske družbe po ZGD-1.

Delovanje skupščine ter njene ključne pristojnosti in pravice delničarjev ter način njihovega uveljavljanja pa podrobneje opredeljuje Statut DARS d.d. (v nadaljevanju Statut).

Edini ustanovitelj in delničar Družbe je RS, ki jo zastopa Vlada RS. Svoje pravice delničarja, ki jih opredeljuje ZGD-1 in Statut, RS uresničuje na skupščini delničarjev, ki se opravi na seji Vlade RS. Vlada posluje v skladu z Zakonom o Vladi RS (Uradni list RS, št. 4/1993 s spremembami, v nadaljevanju ZVRS) in Poslovníkom Vlade RS (Uradni list RS, št. 43/2001 s spremembami, v nadaljevanju Poslovník vlade RS).

Pristojnost skupščine v skladu z določbo 17. člena Statuta je odločanje o: uporabi bilančnega dobička, razrešnici članom uprave in članom nadzornega sveta, letnem poročilu, če ga nista sprejela uprava in nadzorni svet, imenovanju in odpoklicu članov nadzornega sveta, spremembah statuta, ukrepih za povečanje in zmanjšanje osnovnega kapitala, statusnem preoblikovanju družbe, prenehanju družbe, imenovanju revizorjev za pregled letnega poročila, vprašanjih vodenja poslov, če to zahteva uprava, soglasju za določanje vrste poslov, če nadzorni svet zavrne soglasje, plačilu nagrade članom nadzornega sveta in njihovi udeležbi pri dobičku, drugih zadevah ter drugih zadevah, ki jih določa statut ali zakon.

Skupščino sklicuje uprava Družbe. Skupščino lahko skliče tudi Nadzorni svet, predvsem tedaj, kadar uprava pravočasno skupščine ne skliče.

Skupščino je potrebno sklicati v zakonsko določenih primerih, najmanj pa enkrat letno, nemudoma po prejemu revizijskega poročila.

6. SESTAVA IN DELOVANJE ORGANOV VODENJA IN NADZORA TER NJIHOVIH KOMISIJ

6.1 Uprava družbe

Sestavo in delovanje uprave družbe podrobneje opredeljuje Statut Družbe. Uprava Družbe lahko po Statutu šteje do pet članov. Za člana uprave je lahko imenovana oseba, ki izpolnjuje

66 pogoje iz 255. člena ZGD-1 in 32. člena Statuta. Vse člane uprave imenuje Vlada RS za dobo 5 let. Vsi člani uprave so v Družbi v delovnem razmerju.

Uprava Družbe je bila do 10.9.2009 petčlanska in so jo sestavljali: predsednik uprave mag. Tomislav Nemeč, namestnik predsednika dr. Žan Jan Oplotnik in člani uprave Boštjan Riggler, Aleš Hojs in mag. Alojz Ratajč (delavski direktor). Dne 10.9.2009 je Vlada RS razrešila celotno upravo, razen mag. Alojza Ratajca in za začasno predsednico uprave Družbe imenovala go. Matejo Duhovnik, ki jo je nato 16.10.2009 imenovala za predsednico uprave Družbe. Kljub predlogu nadzornega sveta Vladi RS za imenovanje dveh članov uprave Družbe, Vlada RS do konca leta 2009 za člane uprave ni imenovala nikogar. Gordana Bošković je bila v Upravo imenovana 14.1.2010.

Uprava vodi Družbo v dobro Družbe, samostojno in na lastno odgovornost, pri čemer mora ravnati s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika ter varovati poslovno skrivnost Družbe. Za uresničevanje nalog vodenja uprava sprejema ukrepe in izvaja postopke, ki jih določa zakon in Statut Družbe.

Družbo zastopajo in predstavljajo člani uprave posamično. Delavski direktor zastopa Družbo vedno skupaj s predsednikom uprave. Če ima uprava več kot dva člana, zastopa Družbo predsednik uprave skupaj z enim članom uprave. Uprava lahko pooblasti druge osebe za zastopanje Družbe s splošnim ali posebnim pooblastilom v okviru svojih pooblastil.

Uprava sprejema odločitve iz svoje pristojnosti z večino glasov vseh članov uprave. Vsak član uprave ima en glas. V primeru enakega števila glasov je odločilen glas predsednika uprave. Delavski direktor sodeluje pri odločanju, ko uprava odloča o kadrovskih in socialnih zadevah.

Uprava sprejme poslovnik o svojem delu, v katerem opredeli področje aktivnosti med posameznimi člani uprave in način dela uprave.

6.2 Nadzorni svet Družbe

Do sprememb Statuta maja 2009 je bil nadzorni svet devetčlanski. V skladu s 25. členom Statuta z dne 26.5.2009 pa nadzorni svet sestavlja šest članov, od katerih skupščina družbe imenuje dva člana na predlog Ministrstva za finance, dva člana na predlog Ministrstva za promet, dva člana - predstavnika delavcev pa izvoli svet delavcev.

V skladu s Statutom nadzorni svet sprejme poslovnik o svojem delu. Poslovnik določa organizacijo, način dela in odločanje nadzornega sveta Družbe. Nadzorni svet izvoli predsednika in namestnika predsednika, ki sta vedno izvoljena izmed predstavnikov lastnika.

Nadzorni svet se sestaja na rednih sejah praviloma enkrat mesečno, po potrebi se izvede izredna ali dopisna seja. Nadzorni svet je sklepčen, če je v skladu z 28.2 členom Statuta na seji prisotnih vsaj 2/3 članov, med katerimi mora biti predsednik ali namestnik predsednika nadzornega sveta oziroma tisti član, ki ga je za vodenje seje pooblastil predsednik nadzornega sveta.

V skladu s Statutom nadzorni svet nadzira vodenje poslov, ki jih vodi družba, odloča o soglasju k poslovnim in razvojnim načrtom družbe, ki jih sprejema uprava, odloča o potrditvi letnega poročila družbe, o nagrajevanju članov uprave družbe, daje soglasje na vse posle v vrednosti nad 2,5 mio € ter predlaga Vladi RS v imenovanje in razrešitev člane uprave. V skladu s svojim poslovníkom Nadzorni svet odloča o soglasju k poslovniku uprave, soglasju k aktu o organiziranosti družbe, mnenju k predlogu za imenovanje in razrešitvi direktorjev in izvršnih direktorjev ter vodij služb in odloča o vprašanjih vodenja poslov, če to zahteva uprava.

Nadzorni svet mora v skladu s 30. členom Statuta preveriti letno poročilo in predlog za uporabo bilančnega dobička, ki jo je predložila uprava. O rezultatih preveritve mora sestaviti pisno poročilo za skupščino.

Nadzorni svet obravnava planske akte Družbe, računovodske izkaze v skladu z računovodskimi standardi, poročilo o poslovanju družbe, poročila o stanju na projektih, gradiva, ki jih družba posreduje v obravnavo Vladi RS oziroma svoji skupščini in v skladu s sklepom nadzornega sveta tudi druge akte in dokumente. Poleg tega nadzorni svet sprejema sklepe o načinu in vsebini poročanja o poslovanju, sklepe o soglasju k posameznim

aktom ali odločitvam uprave Družbe, kadar je to določeno v zakonu ali Statutu ali če tako določi nadzorni svet, svoja poročila, mnenja ali opozorila, ki jih posreduje Vladi RS oziroma skupščini družbe in v skladu s potrebami tudi druge akte in dokumente.

Podrobnejša sestava in delovanje nadzornega sveta Družbe ter njegovih komisij v letu 2009 sta predstavljena v poročilu nadzornega sveta.

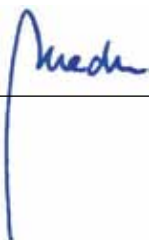
67

Ljubljana, april 2010

Nadzorni svet DARS d.d.

dr. Milan Medved

predsednik nadzornega sveta

Mateja Duhovnik

predsednica uprave

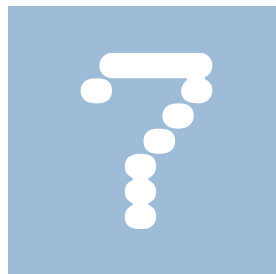

Uprava DARS d.d.

Gordana Bošković

članica uprave

RAČUNOVODSKO POROČILO

SPLOŠNA POJASNILA K RAČUNOVODSKIM IZKAZOM

70 Namen računovodskih izkazov je dajati informacije o finančnem položaju, uspešnosti in spremembah finančnega položaja podjetja, ki so koristne za širok krog uporabnikov pri njihovem odločanju. Računovodski izkazi morajo zadovoljiti splošne potrebe večine uporabnikov, zato tudi ne dajejo vseh informacij, ki bi jih uporabniki morebiti potrebovali pri odločanju. Zaradi teh razlogov in popolnejšega informiranja je treba računovodskim izkazom dodati pojasnila in dodatne razpredelnice ter druge informacije, ki bralcem za potrebe njihovega odločanja zagotavljajo dodatne podatke in informacije.

DARS d.d. ima položaj redne delniške družbe, katere ustanovitelj in edini delničar je Republika Slovenija, ki jo zastopa Vlada Republike Slovenije.

DARS d.d. ima z Republiko Slovenijo sklenjeni dve temeljni pogodbi, in sicer:

- Pogodbo o izvajanju naročila za opravljanje nalog v zvezi z izgradnjo in obnavljanjem avtocest ter finančnim inženiringom in drugih povezanih nalog po Nacionalnem programu izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju pogodba o izvajanju naročila);
- Koncesijsko pogodbo za upravljanje in vzdrževanje avtocest v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju koncesijska pogodba).

POGODBA O IZVAJANJU NAROČILA

Predmet pogodbe o izvajanju naročila je ureditev medsebojnih razmerij med Republiko Slovenijo in DARS d.d. za izvrševanje naročila za opravljanje nalog, ki so natančno opredeljene v prilogah I, II in III te pogodbe:

- Priloga I - DARS d.d. te naloge opravlja v imenu in za račun Republike Slovenije:
  - naloge v zvezi s prostorskim načrtovanjem in umeščanjem avtocest v prostor,
  - naloge v zvezi s pridobivanjem zemljišč in drugih nepremičnin za gradnjo avtocest.
- Priloga II - DARS d.d. te naloge opravlja v svojem imenu in za račun Republike Slovenije:
  - naloge v zvezi z izdelavo projektne dokumentacije za gradnjo in obnavljanje avtocest,
  - naloge v zvezi z gradnjo in obnavljanjem avtocest,
  - naloge v zvezi s finančnim inženiringom,
  - druge naloge, ki so potrebne v zvezi z izvajanjem naročila.
- Priloga III - DARS d.d. te naloge opravlja ali v svojem imenu in za račun Republike Slovenije ali v imenu in za račun Republike Slovenije:
  - naloge v zvezi z upravljanjem in razpolaganjem z nepremičninami, ki so bile pridobljene v zvezi z gradnjo avtocest, pa niso bile v celoti uporabljene za izgradnjo avtocest ali niso potrebne za njihovo upravljanje in vzdrževanje.

Družba v svojem imenu in za račun Republike Slovenije opravlja naloge v zvezi z izgradnjo in obnavljanjem avtocest v skladu z NPIA ter opravlja finančni inženiring sredstev, namenjenih za izgradnjo avtocest in odplačilo posojil, najetih za njihovo izgradnjo (vključno z najemom kreditov in izdajo dolžniških vrednostnih papirjev, najetih oziroma izdanih z namenom financiranja izgradnje in obnavljanja avtocest).

Na podlagi sklenjene pogodbe o izvajanju naročila z Republiko Slovenijo pripada družbi DARS d.d., za opravljanje nalog po tej pogodbi pravica do nadomestila v višini 5,49 % od vrednosti vseh izvedenih del, ki jih skladno z LPRO AC izvaja DARS d.d.

KONCESIJSKA POGODBA

Koncesijska pogodba ureja medsebojna razmerja v zvezi s koncesijo za upravljanje in vzdrževanje avtocest in plačilo koncesijske dajatve. Upravljanje in vzdrževanje obsega:

- dejavnost in naloge upravljanja avtocest;
- izvajanje rednega vzdrževanja avtocest in objektov na njih;
- dejavnost in naloge pobiranja cestnine za uporabo cestninskih avtocest.

Koncesija za redno vzdrževanje in upravljanje se podeljuje za avtoceste, s katerimi DARS d.d. upravlja in jih vzdržuje ob podpisu koncesijske pogodbe ter tudi za vse avtoceste oziroma njihove odseke, ki bodo zgrajeni v okviru NPJA v Republiki Sloveniji.

Koncesionar (DARS d.d.) izvršuje koncesijo v svojem imenu in za svoj račun ter plačuje koncedentu (državi) koncesijsko dajatev, ki je po koncesijski pogodbi opredeljena kot razlika med cestnino in drugimi prihodki na eni strani in priznanimi odhodki za izvajanje dejavnosti koncesije ob upoštevanju normalnega donosa na kapital na drugi strani. Priznani odhodki so določeni glede na:

- število vstopov in izstopov vozil na avtocesto oz. prehodov cestninskih postaj,
- v odstotku od letnega zneska prihodkov od cestnine,
- število kilometrov avtocest v upravljanju družbe in
- obrestne mere v odnosu do kapitala družbe, kot priznani donos koncesionarju.

V letu 2009 je bil med Republiko Slovenijo in družbo DARS d.d. sklenjen Dodatek št. 1 h Koncesijski pogodbi, ki dodatno ureja:

- obračun dodatnih odhodkov v breme koncesijske dajatve, ki so povezani z izvajanjem obveznosti v zvezi z zagotavljanjem varnosti v cestnih predorih,
- način določanja števila prehodov vozil, za katera je bil uveden vinjetni sistem cestninjenja, ki vpliva na obračun dela priznanih stroškov cestninjenja,
- način zagotavljanja dodatnih sredstev za poplačilo zapadlih obveznosti od najetih posojil za gradnjo avtocest za leti 2008 in 2009 (prenos dela čistega dobička koncesionarja, ki presega višino priznanega donosa na kapital družbe DARS d.d. v okviru koncesijske dajatve).

Koncesijska dajatev se plačuje na podlagi mesečnih obračunov, dokončni poračun letnega zneska koncesijske dajatve pa se opravi na podlagi prihodkov in priznanih odhodkov, najkasneje 8 dni po prejemu mnenja revizorja o letnem poročilu DARS d.d.

DARS d.d. ima pri izvajanju koncesije pravico uporabljati vse objekte, potrebne za vzdrževanje avtocest in pobiranje cestnine, ki so v lasti države kot koncedenta. V koncesijski pogodbi je določeno, da se oprema in naprave koncesije zgradijo oz. kupijo v okviru izgradnje avtocest za račun Republike Slovenije za odseke avtocest, katerih gradnja je v teku ob podpisu koncesijske pogodbe oziroma se je ali se bo začela v letu 2004. Opremo in naprave iz prejšnjega stavka je odplačno prenesel koncedent koncesionarju v last. V navedeno stvarno premoženje sodijo premična oprema in naprave, potrebne za opravljanje dejavnosti vzdrževanja avtocest in pobiranja cestnine, sistema ABC, informacijskega sistema in sistema za obveščanje ter obvestilna signalizacija. Ostalo opremo in naprave za izvajanje koncesije pa koncesionar DARS d.d. kot gospodarska družba zagotavlja sam iz prihodkov od poslovanja. Po izteku koncesijskega razmerja bo država to opremo in naprave odkupila po tržni ceni, ki jo bo določil ustrezni cenilec.

RAČUNOVODSKE USMERITVE

72 Računovodski izkazi družbe DARS d.d. s pojasnili in razkritji najpomembnejših kategorij so pripravljani v skladu z ZGD in z računovodskimi ter poročevalskimi zahtevami slovenskih računovodskih standardov 2006 (v nadaljevanju SRS 2006), v kolikor niso v nasprotju z ZDARS in zakonom o računovodstvu.

Računovodski izkazi s pojasnili kažejo resnično in pošteno sliko poslovanja družbe DARS d.d. Upoštevani sta bili temeljni računovodski predpostavki in sicer upoštevanje nastanka poslovnih dogodkov in upoštevanje časovne neomejenosti delovanja. Kakovostne značilnosti računovodskih izkazov in s tem tudi celotnega računovodenja so predvsem razumljivost, ustreznost, zanesljivost in primerljivost.

Pri pripravi računovodskih izkazov so upoštewane zahteve previdnosti, prednosti vsebine pred obliko in pomembnosti poslovnih dogodkov ter izkazovanje resničnega in poštenega premoženja ter obveznosti družbe.

Na podlagi ZDARS je poslovanje v imenu države ločeno od poslovanja družbe. Iz tega razloga DARS d.d. vodi sredstva in obveznosti do virov sredstev Republike Slovenije prejete v upravljanje ločeno od sredstev in obveznosti do virov sredstev družbe DARS d.d. Družba DARS d.d. za zunanje uporabnike računovodskih izkazov sestavlja skupne računovodske izkaze, za interne potrebe poročanja pa v skladu z ZDARS sestavi računovodske izkaze posebej za sredstva lastnine Republike Slovenije v upravljanju DARS d.d. in posebej za družbo DARS d.d.

Najeta posojila in izdani dolžniški vrednostni papirji za namen financiranja izgradnje in obnavljanja avtocest, ki jih DARS d.d. najame v svojem imenu in za račun države, se v skladu z ZDARS in pogodbo o izvajanju naročila izkazujejo v bilanci stanja sredstev in obveznosti do virov sredstev lastnine Republike Slovenije v upravljanju DARS d.d., ker po vsebini predstavljajo vlaganja v sredstva države. Obveznosti iz najetih posojil in izdanih dolžniških vrednostnih papirjev so zavarovane s poroštvom Republike Slovenije.

Računovodski izkazi in pojasnila za družbo DARS d.d. so sestavljeni na podlagi ZGD in SRS 2006.

Pri sestavi in pojasnilih računovodskih izkazov za sredstva lastnine Republike Slovenije v upravljanju DARS d.d. sta poleg ZGD in SRS 2006 upoštevana še ZDARS in zakon o računovodstvu.

Uporabljene računovodske usmeritve so najprej pojasnjene za premoženje družbe, nato pa ločeno še za državno premoženje.

Vse postavke, ki so v poslovnih knjigah izražene v tuji valuti, so v evre preračunane po referenčnem tečaju ECB, veljavnem na zadnji dan obračunskega obdobja.

Računovodski izkazi so sestavljeni v evrih.

Primerjalne informacije so usklajene s predstavitvijo informacij v tekočem letu. Kadar je bilo potrebno, so primerjalni podatki prilagojeni tako, da so v skladu s predstavitvijo informacij v tekočem letu.

METODE UPORABLJENE ZA VREDNOTENJE POSTAVK BILANCE STANJA V LASTI DARS D.D.

NEOPREDMETENA SREDSTVA

73

Neopredmetena sredstva zajemajo naložbe v pridobljene pravice do industrijske lastnine (licence, računalniški programi).

Neopredmetena sredstva se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo po nabavni vrednosti. Nabavna vrednost je sestavljena iz vseh izdatkov, ki so potrebni za njihov nakup, oziroma stroškov, ki so potrebni za njihovo usposobitev za uporabo.

Neopredmetena sredstva se zaradi okrepitve ne prevrednotujejo.

Neopredmetena osnovna sredstva so izkazana v bilanci stanja zbirno z neodpisano vrednostjo, ki je razlika med nabavno vrednostjo in nabranim popravkom vrednosti.

Neopredmetena osnovna sredstva so vrednotena po modelu nabavne vrednosti.

V letu 2009 ni bilo izvedeno prevrednotenje neopredmetenih osnovnih sredstev v lasti DARS d.d.

OPREDMETENA OSNOVNA SREDSTVA

Opredmetena osnovna sredstva vključujejo zemljišča, zgradbe, opremo ter opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi ter so izkazana v bilanci stanja zbirno, po posameznih vrstah teh sredstev, z neodpisano vrednostjo, ki je razlika med nabavno vrednostjo in nabranim popravkom vrednosti. Osnovna sredstva, ki jih podjetje ne more uporabljati, ker so poškodovana, zastarana ali podobno, so trajno izločena iz uporabe.

Opredmeteno osnovno sredstvo se ob začetnem pripoznavanju ovrednoti po nabavni vrednosti. Sestavljajo jo njegova nakupna cena, uvozne in nevračljive nakupne dajatve ter stroški, ki jih je mogoče pripisati neposredno njegovi usposobitvi za uporabo.

Kasneje nastali stroški, ki so povezani z opredmetenim osnovnim sredstvom, povečujejo njegovo nabavno vrednost, če povečujejo prihodnje koristi v primerjavi s prvotno ocenjenimi; pri tem stroški, ki omogočajo podaljšanje dobe koristnosti opredmetenega osnovnega sredstva, najprej zmanjšajo do takrat obračunani amortizacijski popravek njegove vrednosti.

Popravila ali vzdrževanje opredmetenih osnovnih sredstev so namenjena obnavljanju ali ohranjanju prihodnjih gospodarskih koristi, ki se pričakujejo na podlagi prvotno ocenjene stopnje učinkovitosti sredstev. Kadar se pojavijo, se pripoznajo kot odhodki.

Pri odtujitvi osnovnega sredstva v lasti DARS d.d. se razlika med čistim donosom ob odtujitvi in preostalo knjigovodsko vrednostjo odtujenega opredmetenega sredstva prenese med prevrednotovalne poslovne prihodke, če je prva večja od druge, oziroma med prevrednotovalne poslovne odhodke, če je druga večja od prve.

Opredmetena osnovna sredstva so vrednotena po modelu nabavne vrednosti.

V letu 2009 ni bilo izvedeno prevrednotenje opredmetenih osnovnih sredstev v lasti DARS d.d.

74 **AMORTIZACIJA**

Neodpisana vrednost opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev se zmanjšuje z amortiziranjem. Osnova za obračun amortizacije opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev družbe je nabavna vrednost.

Opredmeteno osnovno sredstvo se začne amortizirati prvi dan naslednjega meseca potem, ko je osnovno sredstvo razpoložljivo za uporabo. Neopredmeteno osnovno sredstvo pa se začne amortizirati, ko je na razpolago za uporabo.

Opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena sredstva družba amortizira posamično po metodi enakomernega časovnega amortiziranja, zemljišča in sredstva v pridobivanju pa se ne amortizirajo. Amortizacijske stopnje za opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena sredstva so določene s sklepom uprave družbe:

Osnovno sredstvo	Stopnja amortizacije
Računalniški programi	50 %
Zgradbe	3 %
Oprema (pisarniško pohištvo, oprema delavnic, oprema za vzdrževanje, biro oprema, idr.)	20 %
Oprema in naprave ABC sistema	20 %
Računalniki in računalniška oprema	50 %
Osebni avtomobili	20 %
Mehanizacija	20 %
Drobni inventar	20 %

Letna amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev družbe predstavlja strošek poslovanja družbe.

Amortizacijo opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih sredstev je treba obračunavati, tudi če se sredstvo ne uporablja več ali je izločeno iz uporabe, dokler ni v celoti amortizirano.

DOLGOROČNE FINANČNE NALOŽBE

Dolgoročne finančne naložbe so sredstva, ki jih ima družba, da bi z donosi, ki izhajajo iz njih, povečala svoje finančne prihodke. Dolgoročne finančne naložbe se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo po nabavni vrednosti, ki ji ustrezajo naložena denarna sredstva.

Družba v skladu z ZDARS likvidnostne presežke sredstev vlaga v državne vrednostne papirje ali v lastne vrednostne papirje, v dolžniške vrednostne papirje ali depozite prvovrstnih bank s sedežem v Republiki Sloveniji.

ODLOŽENE TERJATVE ZA DAVEK

Terjatve za odloženi davek se pripoznajo za zneske davka od dobička, ki bodo povrnjeni v prihodnjih obdobjih. Odložene terjatve za davek se pripoznajo le, če je verjetno, da bo v prihodnje na razpolago obdavčljivi dobiček, v breme katerega bo v prihodnje mogoče uporabiti odložene terjatve.

Nepomembni zneski terjatev za odloženi davek niso pripoznani.

ZALOGE

Količinska enota zaloge materiala se ob začetnem pripoznanju ovrednoti po nabavni ceni, ki jo sestavljajo: nakupna cena, v kateri so upoštevani na računu priznani popusti, uvozne dajatve in neposredni stroški nabave. Nakupna cena je zmanjšana za dobljene popuste.

Poraba zalog se vrednoti po metodi drsečih povprečnih cen.

Družba izvede odpis zalog, če je njihova prodaja v celoti ustavljena ali v primeru nekurantnosti zalog.

Na koncu poslovnega leta se zaloge prevrednotijo, če knjigovodska vrednost presega izvirno vrednosti zalog.

KRATKOROČNE FINANČNE NALOŽBE

Družba v skladu z ZDARS likvidnostne presežke sredstev vlaga v državne vrednostne papirje ali v lastne vrednostne papirje, v dolžniške vrednostne papirje ali depozite prvovrstnih bank s sedežem v Republiki Sloveniji.

Kratkoročne finančne naložbe se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo po nabavni vrednosti, ki ji ustrezajo naložena denarna sredstva. Med letom in na koncu poslovnega leta družba izvede prevrednotenje kratkoročnih finančnih naložb na pošteno vrednost.

Kratkoročne finančne naložbe, izražene v tujih valutah, se na dan nastanka preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju ECB.

KRATKOROČNE POSLOVNE TERJATVE

Med kratkoročnimi poslovnimi terjatvami družbe se izkazujejo kratkoročne terjatve do kupcev v državi in tujini, kratkoročne terjatve iz poslovanja za tuj račun, kratkoročne terjatve za obračunane obresti od vpoglednih sredstev in finančnih naložb, dani avansi, terjatve za vstopni DDV in druge terjatve.

Kratkoročne poslovne terjatve se ob začetnem pripoznanju izkazujejo z zneski, ki izhajajo iz ustreznih listin, ob predpostavki, da bodo poplačane. Terjatve, izražene v tujih valutah, se na dan nastanka preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju ECB.

Ustreznost izkazane velikosti posamezne terjatve družba ugotavlja posamično ob koncu obračunskega obdobja na osnovi argumentiranih dokazov o dvomu v poplačljivost le-teh. Za dvomljive terjatve oblikuje popravek vrednosti terjatev, za katere se domneva, da ne bodo poravnane oziroma ne bodo poravnane v celotnem znesku. Popravki so izkazani v breme prevrednotovalnih poslovnih odhodkov v celotnem znesku teh terjatev. Pripoznanje terjatve se odpravi, če se ne obvladujejo več nanjo vezane pogodbene pravice. Družba izvaja posamično presojo terjatev, z vidika potrebnosti oblikovanja popravka vrednosti terjatev.

DENARNA SREDSTVA

Denarna sredstva vključujejo gotovino v blagajni, stanje denarnih sredstev na računih pri bankah, denar na poti in depozite na odpoklic. Denar na poti je denar, ki se prenaša iz blagajne na ustrezni račun pri banki in se istega dne še ne vpiše kot dobroimetje pri njej.

Denarna sredstva so posebej izkazana v domači in tuji valuti. Denarna sredstva, izražena v domači valuti, se izkazujejo po nominalni vrednosti. Tuje valute se preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju ECB na dan prejema.

KAPITAL

Kapital je obveznost do lastnikov, ki pred prenehanjem podjetja ne zapade v plačilo. Kapital družbe sestavljajo: vpoklicani kapital, kapitalske rezerve, rezerve iz dobička, preneseni čisti dobiček iz preteklih let in še nerazdeljeni čisti dobiček poslovnega leta.

Kot kapitalske rezerve ima družba izkazan znesek prenesenega stvarnega premoženja za opravljanje nalog upravljanja in vzdrževanja avtocest, ki ga je zagotovila Republika Slovenija ob preoblikovanju družbe in splošni prevrednotalni popravek kapitala, ki je bil 1.1.2006 prenesen v kapitalske rezerve.

Zakonske rezerve so rezerve, ki so določene z zakonom o gospodarskih družbah. Družba mora imeti oblikovane rezerve najmanj v višini 10 % osnovnega kapitala.

Druge rezerve iz dobička so nenominiran kapital in se letno povečujejo z razporeditvijo čistega dobička.

Družba razkriva sestavine in gibanje kapitala v izkazu gibanja kapitala.

REZERVACIJE IN DOLGOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE

Rezervacije se oblikujejo za sedanje obveze, ki izhajajo iz obvezujočih preteklih dogodkov in se bodo po predvidevanjih poravnale v obdobju, ki ni z gotovostjo določeno, ter katerih velikost je mogoče zanesljivo oceniti. Dolgoročne rezervacije so oblikovane na račun vnaprej vračunanih stroškov oziroma odhodkov in se zmanjšujejo za koriščenje v skladu s predvidenim načrtom, za kar so oblikovane.

Med dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitevami se izkazujejo odloženi prihodki, ki bodo v obdobju, daljšem od leta dni, pokrili predvidene odhodke.

V skladu s SRS 2006 je družba na podlagi aktuarskega izračuna oblikovala dolgoročne rezervacije za odpravnine ob upokojitvi in jubilejne nagrade. Aktuarski izračun na dan 31.12.2009 se je opravil za vsakega zaposlenega tako, da je upošteval strošek odpravnine ob upokojitvi, ki mu pripada po pogodbi o zaposlitvi, ter strošek vseh pričakovanih jubilejnih nagrad za skupno delovno dobo do upokojitve.

V letu 2006 je družba pristopila k pokojninskemu načrtu kolektivnega prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja. V skladu s pogodbo med družbo in sindikati so imeli možnost pristopa k zavarovanju vsi zaposleni družbe, razen zaposleni, ki so na dan 31.12.2006 izpolnjevali starostni pogoji, in sicer: za ženske dopolnjenih največ 50 let in za moške dopolnjenih največ 55 let. Tem zaposlenim delodajalec ob upokojitvi izplača enkratni znesek v višini neobrestovanih premij, ki bi jih v skladu s pokojninsko shemo vplačal v korist zaposlenega, če bi bil le ta vključen v pokojninski načrt. V ta namen je družba oblikovala dolgoročne rezervacije.

Družba izkazuje dolgoročne rezervacije na račun dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov iz naslova pričakovanih izgub v zvezi z odškodninskimi zahtevki za tožbe, povezane z upravljanjem in vzdrževanjem avtocest ter za tožbe delavcev iz delovnih razmerij. Rezervacije za obveznosti za tožbe družba oblikuje na podlagi ocene o možnem izidu tožb.

V letih 2005, 2006 in 2007 je družba oblikovala dolgoročne rezervacije na račun dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov iz delovnih razmerij, ki bi nastali kot posledica prehoda na elektronski cestninski sistem v prostem prometnem toku. Elektronski sistem cestninjenja, kjer uporabnik avtoceste plačuje strošek uporabe avtoceste po načelu prevožene poti, je končna vizija in cilj cestninskega sistema v Republiki Sloveniji. Vlada RS je 26.11.2009 sprejela Akcijski načrt za uvedbo elektronskega cestninskega sistema v prostem prometnem toku. Z načrtom so bile določene aktivnosti, na osnovi katerih naj bi v letu 2012 prešli na elektronski cestninski sistem v prostem prometnem toku za vozila nad 3,5 t, v letu 2014 pa še za osebna vozila. Na dan 31.12.2009 je družba ponovno ocenila višino potrebnih dolgoročnih rezervacij iz naslova prestrukturiranja Področja za izvedbo cestninjenja v obdobju 2010 do 2012 ter na podlagi programa prestrukturiranja sprejela sklep o odpravi dolgoročnih rezervacij za dokupe let presežnih delavcev in dela rezervacij za odpravnine za presežne delavce.

Oblikovane so tudi dolgoročne rezervacije v višini sofinancerskih deležev uporabnikov sistema ABC (Avtomatsko Brezgotovinsko Cestninjenje). Rezervacije se nanašajo na dana jamstva od prodaje elektronskih tablic v letu 2004 in naprej (do 31.12.2003 so se dolgoročne rezervacije oblikovale v bilanci stanja sredstev in obveznosti do virov sredstev v upravljanju). Na koncu obračunskega obdobja se oblikovane dolgoročne rezervacije preračunajo tako, da je njihova vrednost enaka sedanji vrednosti izdatkov, ki so po predvidevanjih potrebni za poravnavo obveze. Elektronska tablica sistema ABC ima 1 (eno) leto garancije od dneva njenega prevzema. Njena življenjska doba pa je 7 let. V kolikor uporabnik kupi in uporablja elektronsko tablico ter v času življenjske dobe vrne nepoškodovano elektronsko tablico, je upravičen do vračila sorazmernega deleža sofinanciranja glede na njeno neamortizirano vrednost. Letna amortizacijska stopnja znaša 14,29 %. Uveljavljanje vračila sorazmernega deleža sofinanciranja glede na neamortizirano vrednost elektronske tablice in vračila neizkoriščenega dobroimetja je možno na podlagi pisnega zahtevka z obvezno navedbo identifikacijske številke (ID) in vračila elektronske tablice ter potrdila o nakupu (oz. plačilu sofinancerskega deleža).

Od 1. julijem 2008 ABC sistema za osebna vozila ni več v uporabi in ga je nadomestil vinjetni sistem cestninjenja. Amortizacija elektronskih tablic za osebna vozila se je ustavila z datumom 30.6.2008. V skladu z Uredbo o cestninskih cestah in cestnini so imeli cestninski uporabniki pravico zahtevati vračilo neamortizirane vrednosti elektronske tablice za osebna vozila in neizkoriščenega dobroimetja do 31.12.2009. Družba mora prejete zahtevke rešiti najkasneje do 31. 5. 2010. Na dan 31.12.2009 so odpravljene presežne rezervacije za neamortiziran del elektronskih tablic za osebna vozila.

Elektronska tablica sistema ABC je od 1.10.2008 namenjena vozilom četrtega cestninskega razreda, od 1.1.2010 pa tudi vozilom tretjega cestninskega razreda. Rezervacije za namene cestninjenja vozil tretjega in četrtega cestninskega razreda se oblikujejo skladno z zgoraj navedeno metodologijo.

Med dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami družba izkazuje odložene prihodke, ki bodo v obdobju, daljšem od leta dni, pokrili predvidene odhodke. Med dolgoročno odloženimi prihodki vodi družba tudi prejete namenske donacije za pridobitev osnovnih sredstev. Namenjene so za pokrivanje stroškov amortizacije tako nabavljenih osnovnih sredstev in se porabljajo s prenašanjem med poslovne prihodke.

KRATKOROČNE POSLOVNE OBVEZNOSTI

Med kratkoročnimi poslovnimi obveznostmi se izkazujejo kratkoročne obveznosti do dobaviteljev iz naslova upravljanja in vzdrževanja avtocest ter storitev nadzornega inženirja za izgradnjo avtocest, obveznosti do zaposlenih ter do državnih institucij za davke in prispevke.

Kratkoročne poslovne obveznosti se ob začetnem pripoznanju izkazujejo z zneski, ki izhajajo iz ustreznih listin, ob predpostavki, da upniki zahtevajo njihovo poplačilo. Obveznosti, izražene v tujih valutah, se na dan nastanka preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju ECB.

KRATKOROČNE ČASOVNE RAZMEJITVE

Aktivne časovne razmejitve zajemajo kratkoročno odložene stroške, ki ob svojem nastanku ne bremenijo dejavnosti, s katero se družba ukvarja, in ne vplivajo na poslovni izid. Med aktivnimi časovnimi razmejitvami so med drugim izkazani odloženi stroški provizije prodajnim zastopnikom vinjet in odloženi stroški tiskanja vinjet, ki se pripoznajo v ustreznem deležu vsakokratnega pripoznanega zneska prihodkov od prodanih vinjet.

Pasivne kratkoročne časovne razmejitve zajemajo vnaprej vračunane stroške in kratkoročno odložene prihodke.

Vnaprej vračunani stroški so stroški, ki bremenijo poslovni izid tekočega poslovnega leta. Obveznost za plačilo je pričakovana v naslednjem obračunskem obdobju. Predvidena bremenitev obračunskega obdobja je narejena po že vnaprej sprejetih obveznostih. Družba je v letu 2009 oblikovala pasivne časovne razmejitve predvsem na osnovi vnaprej vračunanih stroškov storitev in stroškov dela.

Kratkoročno odloženi prihodki nastanejo, če še niso opravljene sicer že zaračunane ali celo plačane storitve. Kratkoročno odloženi prihodki družbe so bili oblikovani za prihodke od prodaje cestnine v obliki naloženega dobroimetja na elektronske cestninske medije (elektronske tablice sistema ABC in DARS kartice), ki so bili zaračunani in plačani v letu 2009, ne sledijo pa jim cestninski prehodi v istem letu. Prihodki bodo odloženi, dokler uporabniki storitev ne opravijo cestninskega prehoda. Kratkoročno odloženi prihodki družbe so bili oblikovani tudi za v letu 2009 že zaračunane letne vinjete, ki bodo veljale v letu 2010 in polletne vinjete, delno ali v celoti veljavne za uporabo avtocest v letu 2010 (polletna vinjeta velja šest mesecev od dneva njenega nakupa, letna vinjeta za leto 2010 pa velja od 1. decembra 2009 do 31. januarja 2011). Kratkoročne pasivne časovne razmejitve so bile oblikovane tudi za del nadomestila po pogodbi o izvajanju naročila za leto 2009, ki je bil zaračunan in plačan, vendar storitev ni bila opravljena. V letu 2009 so bila dejansko neto realizirana dela LPRO AC v višini 81,90 % (brez nadomestila za opravljanje naročila in stroškov servisiranja dolga).

MEDSEBOJNA RAZMERJA MED DRUŽBO IN DRŽAVO

V bilanci stanja družbe se med sredstvi pojavljajo terjatve do države iz naslova uporabe sredstev DARS d.d. za financiranje sredstev lastnine Republike Slovenije, prejetih v upravljanje DARS d.d. V isti višini je v bilanci stanja lastnine Republike Slovenije, prejete v upravljanje DARS d.d. izkazana obveznost države do družbe.

V bilanci stanja družbe se med obveznostmi pojavljajo obveznosti do države iz naslova uporabe sredstev lastnine Republike Slovenije, prejetih v upravljanje DARS d.d. za financiranje sredstev družbe DARS d.d. V isti višini je v bilanci stanja lastnine Republike Slovenije, prejete v upravljanje DARS d.d. izkazana terjatev države do družbe.

V skupni bilanci stanja se medsebojna razmerja ne prikazujejo, ker se medsebojno pobotajo.

PRIHODKI

Prihodki se pripoznajo, če je povečanje gospodarskih koristi v obračunskem obdobju povezano s povečanjem sredstva ali z zmanjšanjem dolga in je povečanje mogoče zanesljivo izmeriti. Prihodki se pripoznajo, ko se upravičeno pričakuje, da bodo vodili do prejemkov, če ti niso uresničeni že ob nastanku. Prihodki se razčlenjujejo na poslovne prihodke, finančne prihodke in druge prihodke.

Čisti prihodki od prodaje se nanašajo na:

- prihodke od cestnine,
- prihodke od zakupnin za oddajo površin za spremljajoče dejavnosti v zakup,
- prihodke od zapor in povračil za izredne prevoze,
- prihodke od služnosti za napeljevanje objektov in naprav javnega pomena ob avtocesti,
- prihodki od telekomunikacij,
- prihodke po pogodbi o izvajanju naročila. Po pogodbi o izvajanju naročila DARS d.d. pripada nadomestilo za opravljene storitve v višini 5,49 % izvedenih del po LPRO AC.
- druge poslovne prihodke.

Finančni prihodki so prihodki iz naslova obresti in pozitivnih tečajnih razlik. Finančni prihodki se pripoznajo, če ne obstaja utemeljen dvom glede njihove velikosti in plačljivosti. Obresti se obračunavajo v sorazmerju s pretečenim obdobjem ter glede na neodplačni del glavnice in veljavno obrestno mero.

Druge prihodke sestavljajo neobičajne postavke, ki v obravnavanem poslovnem letu povečujejo poslovni izid (prejete odškodnine, nagrade za zaposlovanje invalidov nad kvoto...).

ODHODKI

Odhodki se pripoznajo, če je zmanjšanje gospodarskih koristi v obračunskem obdobju povezano z zmanjšanjem sredstva ali povečanjem dolga in je to zmanjšanje mogoče zanesljivo izmeriti. Odhodke razčlenjujemo na poslovne odhodke, finančne odhodke in druge odhodke.

Poslovni odhodki DARS d.d. se nanašajo na odhodke, povezane z upravljanjem in vzdrževanjem avtocest ter storitve nadzornega inženirja za izgradnjo avtocest. Odhodki so razdeljeni na:

- stroške materiala in nabavno vrednost prodanega blaga;
- stroške storitev, ki zajemajo:
  - storitev koncesijske dajatve po koncesijski pogodbi, ki ureja medsebojne obveznosti med DARS d.d. in Republiko Slovenijo na področju upravljanja in vzdrževanja obstoječih avtocest. Koncesionar (DARS d.d.) izvršuje koncesijo v svojem imenu in za svoj račun in plačuje koncendentu (Republiki Sloveniji) koncesijsko dajatev, ki je opredeljena kot razlika med cestnino in vsemi drugimi prihodki na eni strani in priznanimi odhodki za izvajanje dejavnosti koncesije ob upoštevanju normalnega donosa na kapital na drugi strani. Priznani odhodki so določeni glede na število vstopov in izstopov vozil na avtocesto oz. prehodov cestninskih postaj, v odstotku od letnega zneska prihodkov od cestnine ter glede na število kilometrov avtocest v upravljanju družbe. Koncesijsko dajatev DARS d.d. mesečno nakazuje na transakcijski račun izgradnje, namenjen financiranju izgradnje gradnje in obnov avtocest v okviru izvajanja pogodbe o naročilu. Dokončen poračun letnega zneska koncesijske dajatve se opravi na podlagi prihodkov in priznanih odhodkov najkasneje 8 dni po prejemu mnenja revizorja o letnem poročilu DARS d.d.;
  - storitve nadzornega inženirja za področje gradnje in obnavljanja ter vzdrževanja avtocest, ki v skladu s

- 80 pogodbo o izvajanju naročila in koncesijsko pogodbo predstavlja strošek DARS d.d., za katerega družba prejme nadomestilo po pogodbi o izvajanju naročila;
- storitve, potrebne za izvajanje vzdrževanja in upravljanja avtocest ter pobiranje cestnine;
  - stroške dela;
  - odpise vrednosti (razkritja, povezana z obračunom amortizacije so prikazana v sklopu razkritij neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev) in
  - druge poslovne odhodke.

Finančni odhodki so odhodki iz naslova obresti, negativnih tečajnih razlik in oslabitve finančnih naložb. Finančni odhodki se pripoznajo po obračunu ne glede na plačila, ki so povezana z njimi.

Druge odhodke sestavljajo neobičajne postavke, ki v obravnavanem poslovnem letu zmanjšujejo izid poslovanja.

DAVEK OD DOHODKA PRAVNIH OSEB

Davek od dohodka je obračunan po zakonu o davku od dohodka pravnih oseb. Davek od dohodka je za leto 2009 obračunan po 21-odstotni stopnji na obdavčljiv dobiček, ki ga je ustvarilo podjetje v davčnem obdobju.

Odloženi davek je namenjen pokrivanju začasne razlike, ki nastane med davčno vrednostjo sredstev in obveznosti ter njihovo knjigovodsko vrednostjo, z uporabo metode obveznosti po trenutno veljavnih davčnih stopnjah.

IZKAZ DENARNIH TOKOV

Izkaz denarnih tokov je sestavljen po posredni metodi (različica II) iz podatkov iz bilance stanja na dan 31.12.2009 in 31.12.2008, iz podatkov izkaza poslovnega izida za leto 2009 ter iz dodatnih podatkov, ki so potrebni za prilagoditev pritokov in odtokov.

Izkaz denarnih tokov sestavljajo denarni tokovi pri poslovanju, naložbenju in financiranju.

METODE, UPORABLJENE ZA VREDNOTENJE POSTAVK BILANCE STANJA V LASTI REPUBLIKE SLOVENIJE, PREJETE V UPRAVLJANJE DARS D.D.

OPREDMETENA OSNOVNA SREDSTVA V UPRAVLJANJU DARS D.D.

81

Opredmetena osnovna sredstva so izkazana v bilanci stanja zbirno, po posameznih vrstah teh sredstev, z neodpisano vrednostjo kot razliko med nabavno vrednostjo in popravkom vrednosti. Osnovna sredstva, ki jih podjetje ne more uporabljati, ker so poškodovana ali zastarana, se izločijo trajno iz uporabe.

Postavka opredmetenih osnovnih sredstev v upravljanju vključuje:

1. Zemljišča:
  - delno izločena zemljišča avtocestnih baz.
2. Zgradbe, ki predstavljajo aktivirane avtoceste oz. avtoceste, prenesene v uporabo:
  - a) Spodnji ustroj, ki je sestavljen iz:
    - odkupljenih zemljišč,
    - gradbenih del na spodnjem ustroju,
    - stroškov arheoloških izkopavanj,
    - stroškov projektov,
    - stroškov financiranja gradnje avtocest,
    - stroškov nadzora gradnje avtocest ipd.;
  - b) Zgornji ustroj, ki je sestavljen iz:
    - zgornjega ustroja avtoceste kot cestišče (gradbenih del na zgornjem ustroju),
    - varnostne in protihrupne zaščitne ograje,
    - vertikalne in horizontalne signalizacije,
    - opreme in naprav za vodenje prometa, sistema klica v sili ter telekomunikacijskih vodov;
  - c) Objekti:
    - viadukti, mostovi,
    - podvozi, nadvozi,
    - predori z vso opremo;
  - d) Zgradbe na avtocestah:
    - vzdrževalne avtocestne baze,
    - cestninske postaje s kabinami in nadstreški,
    - drugi zidani objekti ob avtocestah (sanitarni objekti na počivališčih idr.);
  - e) Zgradbe za prenos na pooblaščenega upravljavca:
    - vključujejo posebej aktivirana opredmetena osnovna sredstva za infrastrukturne objekte in naprave, katerih DARS d.d. po zakonodaji ni pooblaščen upravljavec, zato se bodo prenašala pooblaščenim in pristojnim upravljavcem, kot na primer:
      - regulacija vodotokov,
      - prestavitve vodovodov, plinovodov, elektrovodov, raznih komunalnih vodov ipd.,
      - deviacije in ureditve cest, objektov na cestah in železnicah (nadvozi, podvozi, prepusti, krožišča...), ki niso avtoceste (državne, občinske, krajevne ceste...), in smo jih za potrebe izgradnje avtocest izgradili oz. rekonstruirali.
3. Druge naprave in oprema na avtocestah:
  - oprema RS, trajno izločena iz uporabe, ki je uničena ali zastarela in predlagana v postopek trajne izločitve.

82 4. Opredmetena osnovna sredstva v gradnji predstavljajo avtoceste, objekti in avtocestne baze v gradnji.

Nabavna vrednost zgrajenih avtocest in avtocest v gradnji je sestavljena iz:

- prevrednotenih nabavnih vrednosti in popravkov vrednosti avtocest, prenesenih s strani Republike Slovenije v upravljanje ob ustanovitvi družbe leta 1994 in
- fakturne vrednosti stroškov, potrebnih za usposobitev za uporabo novih avtocest, objektov in avtocestnih baz ter avtocest v gradnji: stroški izdelave projektov, odkupi zemljišč, stroški cenitev odškodnin, stroški spremembe namembnosti zemljišč, stroški gradnje, stroški inženirja do konca leta 2003, stroški po pogodbi o izvajanju naročila (za opravljanje agentskega posla), stroški financiranja (obresti od črpanih posojil oziroma kuponi od izdanih obveznic do zaključka gradnje, stroški bančnih nadomestil pri zadolževanju) do kolavdacijskega zapisnika ter drugi stroški, ki so povezani z gradnjo (arheološka izkopavanja, revizije, kontrole kvalitete itd).

V nabavno vrednost je vključena tudi revalorizacija nabavne vrednosti za rast cen življenjskih potrebščin do konca leta 2001.

Odpise opredmetenih osnovnih sredstev, ki jih ima družba v upravljanju, družba obračunava posamično. Obračunavati se začnejo prvi dan naslednjega meseca potem, ko je osnovno sredstvo razpoložljivo za uporabo. Opredmetena osnovna sredstva v upravljanju se začnejo uporabljati z dnem odprtja avtoceste za promet, pri čemer pa ni nujno, da je investicija zaključena in so odpravljene vse pomanjkljivosti.

Družba opravlja odpis po enakomerni metodi časovnega amortiziranja.

Osnovo za obračun odpisov predstavlja polna nabavna vrednost opredmetenih osnovnih sredstev v upravljanju. V osnovo se po aktiviranju vključujejo tudi vsa naknadna investicijska vlaganja, ki povečujejo prihodnje koristi opredmetenih osnovnih sredstev v upravljanju. Kasneje nastali stroški, ki so povezani z zgrajenimi avtocestami in omogočajo podaljšanje dobe uporabnosti avtocest (investicijsko vzdrževanje - obnova vozišč, objektov), najprej zmanjšajo do takrat obračunani amortizacijski popravek vrednosti teh osnovnih sredstev.

Pravna podlaga za obračunavanje odpisa sredstev Republike Slovenije v upravljanju DARS d.d., je zakon o računovodstvu (Ur.l. RS, št. 23/1999) in na njegovi podlagi sprejet Pravilnik o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih dolgoročnih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Ur.l. RS, št. 45/2005, 138/2006 in 120/2007).

V skladu z navedenim predpisom so za leto 2009 uporabljene naslednje stopnje odpisa:

Opredmeteno osnovno sredstvo	Stopnja odpisa
Deli avtoceste:	
zgornji ustroj avtoceste	3 %
spodnji ustroj avtoceste	-
objekti (predori, viadukti, mostovi)	3 %
Drugi upravljavci	-
Zgradbe	3 %

Osnovnih sredstev, ki bodo prenesena pooblaščenim upravljavcem, se ne odpisuje (sredstva bodo prenesena po nabavni vrednosti, novi upravljavci bodo sami odločili, kako in na kakšen način opraviti prevrednotenje premoženja in ustrezen odpis).

Stroški odpisa opredmetenih sredstev v upravljanju se nadomestijo v breme dolgoročnih obveznosti do države, ker višina tega stroška ni vračunana v ceno uporabe avtoceste, država pa za ta namen ne zagotavlja posebnih sredstev.

V letu 2009 se ni izvedlo prevrednotenje opredmetenih osnovnih sredstev v upravljanju.

KRATKOROČNE FINANČNE NALOŽBE DO DRUGIH

Družba v skladu z ZDARS likvidnostne presežke sredstev vlaga v državne vrednostne papirje ali v lastne vrednostne papirje, v dolžniške vrednostne papirje ali depozite prvovrstnih bank s sedežem v Republiki Sloveniji.

Kratkoročne finančne naložbe v tuji valuti se na koncu poslovnega leta preračunajo v domačo valuto (evro) po referenčnem tečaju ECB na zadnji dan poslovnega leta. Tečajna razlika, ki se pojavi pri tem, poveča ali zmanjša dolgoročno obveznost do države.

Med letom in na koncu poslovnega leta družba izvede prevrednotenje kratkoročnih finančnih naložb na pošteno vrednost.

KRATKOROČNE POSLOVNE TERJATVE

Med kratkoročnimi poslovnimi terjatvami, se izkazujejo kratkoročne terjatve do kupcev, kratkoročne terjatve za vstopni DDV, kratkoročne terjatve za evropska sredstva in kratkoročne terjatve za obračunane obresti na vpogledna sredstva in obresti od danih depozitov.

Kratkoročne poslovne terjatve se ob začetnem pripoznanju izkazujejo z zneski, ki izhajajo iz ustreznih listin, ob predpostavki, da bodo poplačane. Obresti se obračunavajo v skladu s pogodbo na dan zapadlosti kratkoročne terjatve in na dan bilanciranja. Med kratkoročnimi poslovnimi terjatvami lastnine Republike Slovenije v upravljanju DARS d.d. ni izkazanih nobenih terjatev v tuji valuti.

DENARNA SREDSTVA

Denarna sredstva vključujejo denarna sredstva na računih v domači in tuji valuti. Stanje denarnih sredstev v tujih valutah je preračunano v domačo valuto po referenčnem tečaju ECB na zadnji dan poslovnega leta. Tečajna razlika, ki se pojavi pri tem, poveča ali zmanjša dolgoročno obveznost do države.

MEDSEBOJNA RAZMERJA MED DRŽAVO IN DRUŽBO

V bilanci stanja lastnine Republike Slovenije, prejete v upravljanje DARS d.d., se med sredstvi pojavljajo terjatve države (sredstev v upravljanju) do družbe DARS d.d. iz naslova uporabe sredstev lastnine Republike Slovenije, prejetih v upravljanje DARS d.d., za financiranje sredstev družbe DARS d.d. V isti višini je v bilanci stanja družbe DARS d.d. izkazana obveznost družbe do države.

V bilanci stanja lastnine Republike Slovenije, prejete v upravljanje DARS d.d., se med obveznostmi pojavljajo obveznosti do družbe iz naslova uporabe sredstev DARS d.d. za financiranje sredstev lastnine Republike Slovenije, prejetih v

84 upravljanje DARS d.d. V isti višini je v bilanci stanja družbe DARS d.d. izkazana terjatev družbe do država.

V skupni bilanci stanja se medsebojna razmerja ne prikazujejo, ker se medsebojno pobotajo.

DOLGOROČNE FINANČNE OBVEZNOSTI DO BANK ZA POSOJILA ZA NABAVO OPREDMETENIH OSNOVNIH SREDSTEV V UPRAVLJANJU

Med dolgoročnimi finančnimi obveznostmi do bank za posojila za nabavo se izkazujejo dolgoročno prejeta posojila za financiranje nalog, naloženih DARS d.d. z LPRO AC.

Dolgoročne finančne obveznosti, ki bodo zapadle v plačilo v letu dni po dnevu bilance stanja, se izkazujejo kot kratkoročne finančne obveznosti.

Dolgoročne finančne obveznosti se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo z zneski iz ustreznih listin o njihovem nastanku, ki dokazujejo prejem denarnih sredstev. Dolgovi, izraženi v tujih valutah, se ob nastanku preračunajo v domačo valuto po referenčnem tečaju ECB.

Na koncu poslovnega leta se dolgoročne finančne obveznosti na osnovi prejetih tujih posojil prevrednotijo po referenčnem tečaju ECB na zadnji dan poslovnega leta. Prevrednotenje dolgoročnih finančnih obveznosti zmanjšuje dolgoročno obveznost do države.

Plačila obresti od najetih dolgoročnih posojil za financiranje gradnje avtocest povečujejo nabavno vrednost avtocest, dokler so avtocestni odseki, za katere so bili krediti najeti, v gradnji. Po predaji avtocestnega odseka v promet, plačila obresti od najetih posojil zmanjšujejo oblikovani vir za plačilo obresti.

Družba DARS d.d. v skladu z ZDARS in pogodbo o izvajanju naročila v svojem imenu in za račun države najame posojila z namenom financiranja izgradnje in obnavljanja avtocest. Obveznosti iz najetih posojil so zavarovane s poroštvom Republike Slovenije.

DOLGOROČNE OBVEZNOSTI NA PODLAGI OBVEZNIC ZA NABAVO OPREDMETENIH OSNOVNIH SREDSTEV V UPRAVLJANJU

Dolgoročne obveznosti na podlagi izdanih obveznic se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo z zneski iz ustreznih listin o njihovem nastanku, ki dokazujejo prejem denarnih sredstev.

Dokler so avtocestni odseki, ki so financirani z izdajo obveznic, v gradnji, plačila kuponov od izdanih obveznic povečujejo nabavno vrednost avtocest. Po predaji avtocestnega odseka v promet, plačila kuponov od izdanih obveznic zmanjšujejo oblikovani vir za plačilo obresti.

Podjetje DARS d.d. v skladu z ZDARS in pogodbo o izvajanju naročila v svojem imenu in za račun države izda obveznice z namenom financiranja izgradnje in obnavljanja avtocest. Obveznosti iz izdanih obveznic so zavarovane s poroštvom Republike Slovenije.

DOLGOROČNE POSLOVNE OBVEZNOSTI ZA SREDSTVA, DOBLJENA V UPRAVLJANJE OD DRŽAVE

Dolgoročne poslovne obveznosti za sredstva, prejeta v upravljanje od države, so oblikovane v višini:

- vrednosti od države v upravljanje prenesenih zgrajenih avtocest in avtocest v gradnji ob ustanovitvi DARS d.d.,
- v letih od 1994 do 2001 oblikovanih učinkov prevrednotenja aktiviranih avtocest in avtocest v gradnji z uporabo koeficienta rasti cen življenjskih potrebščin,
- vseh zbranih namenskih sredstev za gradnjo in obnavljanje avtocest v skladu z zakonom o zagotovitvi namenskih sredstev za graditev državnih cest, določenih v Nacionalnem programu izgradnje avtocest v Republiki Sloveniji (Ur.l. RS, št. 57/98 in 18/2002),
- sredstev cestnin, ki so se do 31.12.2003 v skladu z vsakoletnim LPRO AC in finančnim načrtom namenila za financiranje gradnje avtocest, obnov vozišč, objektov in opreme na avtocestah (investicijsko vzdrževanje), odplačilo glavnin in plačilo obresti od investicijskih kreditov ter naložbe v osnovna sredstva na avtocestah (nabava opreme za vzdrževanje avtocest),
- prejetih sredstev do 31.12.2002 iz naslova povračil zavarovalnic za povzročeno škodo na avtocestah,
- prejetih obresti od finančnih naložb ter prejetih a vista obresti za denarna sredstva na transakcijskih računih izgradnje,
- dodatnih povečanj vrednosti od države v upravljanje prenesenih zgrajenih avtocest in avtocest v gradnji ob ustanovitvi DARS d.d. (ponovno prevrednotenje opravljeno leta 2001),
- sredstev koncesijske dajatve, ki jo določa koncesijska pogodba, kot dolgoročnega vira v skladu z ZDARS za odplačilo glavnin in plačilo obresti od najetih posojil za obnovo in gradnjo avtocest,
- vplačanega presežka pri izdaji obveznic,
- unovčenja garancij,
- drugih dolgoročnih virov za izgradnjo avtoceste (najemnina, služnost, zamudne obresti, povračila za izgradnjo platojev za spremljajoče dejavnosti ob avtocestah in drugo),
- prejetih sredstev iz Kohezijskega sklada za gradnjo avtocest,
- vrednosti brezplačne pridobitve zemljišč za gradnjo avtocest,
- sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj - tehnična pomoč,
- finančne pomoči Evropske unije za projekt TEN-T in
- sredstev Evropske unije za mednarodni projekt program TEMPO.

Dolgoročne poslovne obveznosti za sredstva, prejeta v upravljanje, so zmanjšane v višini:

- prevrednotenja prejetih dolgoročnih posojil,
- prevrednotenja deviznih sredstev na transakcijskih računih v tuji valuti,
- vrednosti odpisov sredstev v upravljanju, ker država ne zagotavlja sredstev za pokritje stroškov odpisov in ker višina tega stroška ni vračunana v ceno uporabe avtoceste,
- vrednosti brezplačnih prenosov opredmetenih osnovnih sredstev pooblaščenim upravljavcem,
- plačil obresti in stroškov od najetih kreditov in izdanih obveznic za nabavo opredmetenih osnovnih sredstev v upravljanju ter
- dodatnega oblikovanja popravka vrednosti od države v upravljanje prenesenih zgrajenih avtocest in avtocest v gradnji ob ustanovitvi DARS d.d. (ponovno vrednotenje opravljeno leta 2001).

86 **DOLGOROČNE POSLOVNE OBVEZNOSTI ZA SREDSTVA, DOBLJENA V UPRAVLJANJE OD OBČIN IN DRUGIH**

Dolgoročne poslovne obveznosti za sredstva, dobljena v upravljanje od občin in drugih, so oblikovane v višini sofinanciranja gradnje avtocest s strani lokalnih skupnosti in javnih podjetij za izgradnjo komunalnih vodov in elektrovodov.

KRATKOROČNE FINANČNE OBVEZNOSTI DO BANK

Kratkoročne finančne obveznosti do bank za posojila za nabavo opredmetenih osnovnih sredstev v upravljanju zajemajo:

- kratkoročni del dolgoročnih finančnih obveznosti, ki zapadejo v plačilo v naslednjem letu in
- natečene obresti na dan 31.12.2009 za najeta bančna posojila in izdane obveznice za gradnjo in obnavljanje avtocest ter natečene obresti za izvedene finančne instrumente, ki so sklenjeni za zavarovanje bančnih posojil pred tveganjem spremembe obrestnih mer in deviznih tečajev.

KRATKOROČNE POSLOVNE OBVEZNOSTI DO DOBAVITELJEV

Med kratkoročnimi poslovnimi obveznostmi do dobaviteljev se izkazujejo kratkoročne obveznosti do izvajalcev gradbenih del ter obveznosti iz naslova kupnin in odškodnin pri pridobivanju zemljišč.

Kratkoročni dolgovi se ob začetnem pripoznanju izkazujejo v zneskih, ki izhajajo iz ustreznih listin, ob predpostavki, da upniki zahtevajo njihovo poplačilo.

RAČUNOVODSKI IZKAZI DRUŽBE DARS D.D.

Za davčne in statistične potrebe družba sestavi:

87

- skupno bilanco stanja sredstev in obveznosti do virov sredstev,
- izkaz poslovnega izida DARS d.d.,
- skupen izkaz denarnih tokov,
- izkaz gibanja kapitala,
- izkaz in predlog uporabe bilančnega dobička.

Za notranje uporabnike informacij, družba razdeli bilanco stanja v skladu z ZDARS in zakonom o računovodstvu na:

- bilanco stanja sredstev in obveznosti do virov sredstev družbe DARS d.d. in
- bilanco stanja sredstev in obveznosti do virov sredstev lastnine Republike Slovenije, prejetih v upravljanje DARS d.d.

Sredstva družbe DARS d.d. so sredstva, terjatve in naložbe ter denarna sredstva, ki so družbi potrebna za upravljanje in vzdrževanje avtocest.

Sredstva Republike Slovenije, prejeta v upravljanje DARS d.d., so opredmetena osnovna sredstva v upravljanju: zgrajene avtoceste in avtoceste v gradnji, terjatve in naložbe ter denarna sredstva, potrebna za gradnjo, katerih lastnica je država in jih je dala v upravljanje družbi DARS d.d., ni pa ob prenosu nanjo prenesla tudi lastninske pravice na njih.

Izkaz poslovnega izida se za sredstva Republike Slovenije, prejeta v upravljanje DARS d.d. ne sestavlja, ker morebitni "prihodki" v skladu s pogodbo o izvajanju naročila predstavljajo dodatni vir za gradnjo avtocest, "odhodki" pa povečujejo nabavno vrednost avtocest.

SKUPNA BILANCA STANJA NA DAN 31.12.2009

88

v EUR (brez centov)	31.12.2009	31.12.2008
SREDSTVA	5.935.788.392	5.664.712.555
A. DOLGOROČNA SREDSTVA	5.816.889.471	5.550.559.523
I. Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitev	627.377	1.095.090
1. Dolgoročne premoženjske pravice	627.377	1.095.090
II. Opredmetena osnovna sredstva	5.815.791.993	5.548.030.935
1. Zemljišča in zgradbe	5.447.802.139	4.862.302.738
a) Zemljišča	772.592	772.592
b) Zgradbe	5.447.029.548	4.861.530.146
3. Druge naprave in oprema	17.659.671	22.456.108
4. Opredmetena osnovna sredstva, ki se pridobivajo	350.330.183	663.272.089
b) Opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi	350.330.183	663.272.089
IV. Dolgoročne finančne naložbe	964	644.596
1. Dolgoročne finančne naložbe, razen posojil	964	644.596
c) Druge delnice in deleži	964	964
č) Druge dolgoročne finančne naložbe	0	643.632
VI. Odložene terjatve za davek	469.136	788.901
B. KRATKOROČNA SREDSTVA	96.101.160	79.379.508
II. Zaloge	1.877.096	1.986.975
1. Material	1.877.096	1.986.975
III. Kratkoročne finančne naložbe	55.441.908	20.904.768
1. Kratkoročne finančne naložbe, razen posojil	55.441.908	20.904.768
c) Druge kratkoročne finančne naložbe	55.441.908	20.904.768
IV. Kratkoročne poslovne terjatve	31.793.037	51.804.909
2. Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	10.314.795	9.850.886
3. Kratkoročne poslovne terjatve do drugih	21.478.241	41.954.023
V. Denarna sredstva	6.989.120	4.682.857
C. KRATKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	22.797.761	34.773.524
IZVENBILANČNA EVIDENCA	396.896.031	381.528.852

v EUR (brez centov)	31.12.2009	31.12.2008
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	5.935.788.392	5.664.712.555
A. KAPITAL	55.413.862	55.271.542
I. Vpoklicani kapital	212.823	212.823
1. Osnovni kapital	212.823	212.823
II. Kapitalske rezerve	26.428.057	26.428.057
III. Rezerve iz dobička	17.130.756	17.130.756
1. Zakonske rezerve	21.282	21.282
5. Druge rezerve iz dobička	17.109.474	17.109.474
V. Preneseni čisti poslovni izid	1.480.641	0
VI. Čisti poslovni izid poslovnega leta	10.161.585	11.499.906
B. REZERVACIJE IN DOLG. PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	3.701.775	5.479.162
1. Rezervacije za pokojnine in podobne obveznosti	1.984.441	1.773.213
2. Druge rezervacije	844.844	3.040.436
3. Dolgoročne pasivne časovne razmejitve	872.490	665.513
C. DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	5.671.803.765	5.330.745.647
I. Dolgoročne finančne obveznosti	2.885.506.667	2.622.819.895
2. Dolgoročne finančne obveznosti do bank	2.725.142.120	2.462.454.346
3. Dolgoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic	160.364.547	160.365.548
II. Dolgoročne poslovne obveznosti	2.786.297.098	2.707.925.752
6. Dolgoročne obveznosti za sredstva, dobljena v upravljanje od države	2.767.408.390	2.683.775.691
7. Dolgoročne obveznosti za sredstva, dobljena v upravljanje od občin in drugih	18.888.708	24.150.061
Č. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	184.709.795	241.677.344
II. Kratkoročne finančne obveznosti	97.416.794	112.976.588
2. Kratkoročne finančne obveznosti do bank	97.416.794	112.976.588
III. Kratkoročne poslovne obveznosti	87.293.000	128.700.756
2. Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	79.548.260	121.369.487
4. Kratkoročne poslovne obveznosti na podlagi predujmov	62.526	580
5. Druge kratkoročne poslovne obveznosti	7.682.215	7.330.689
D. KRATKOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	20.159.195	31.538.861
IZVENBILANČNA EVIDENCA	396.896.031	381.528.852

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA DRUŽBE DARS D.D. ZA OBDOBJE OD 1.1. DO 31.12.2009

v EUR (brez centov)	2009	2008
1. Čisti prihodki od prodaje	266.050.392	237.907.160
Prihodki od cestnin	237.967.352	201.619.791
Prihodki od zakupnin	5.665.390	4.883.678
Prihodki od zapor in prekomernih obremenitev	2.628.577	1.989.330
Prihodki od služnosti	335.415	551.226
Prihodki po agentski pogodbi	18.050.273	27.401.614
Drugi prihodki od prodaje	1.403.385	1.461.520
4. Drugi poslovni prihodki	5.003.336	2.366.476
5. Stroški blaga, materiala in storitev	-216.693.630	-188.158.776
a) Nabavna vrednost prodanega blaga in materiala ter str. porab. materiala	-10.581.142	-10.322.996
b) Stroški storitev	-36.665.335	-35.450.168
c) Dajatev po koncesijski pogodbi	-169.447.153	-142.385.612
6. Stroški dela	-32.268.135	-29.736.245
a) Stroški plač	-23.562.775	-21.612.521
b) Stroški socialnega in pokojninskega zavarovanja	-4.666.770	-4.290.526
c) Drugi stroški dela	-4.038.591	-3.833.198
7. Odpisi vrednosti	-9.502.345	-8.286.076
a) Amortizacija	-8.499.705	-8.178.822
b) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih sred. in opredmetenih osnovnih sredstvih	-39.243	-9.774
c) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	-963.396	-97.480
8. Drugi poslovni odhodki	-902.509	-803.524
10. Finančni prihodki iz danih posojil	768.524	1.428.637
b) Finančni prihodki iz posojil, danim drugim	768.524	1.428.637
11. Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	27.542	39.164
b) Finančni prihodki iz poslovnih terjatev do drugih	27.542	39.164
12. Finančni odhodki iz oslabitve in odpisov finančnih naložb	0	-30.045
14. Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	-18.394	-11.071
b) Finančni odhodki iz obveznosti do dobaviteljev	-11.955	-1.370
c) Finančni odhodki iz drugih poslovnih obveznosti	-6.439	-9.701
15. Drugi prihodki	479.563	95.733
16. Drugi odhodki	-36.048	-26.894
17. Davek iz dobička	-2.426.946	-3.100.500
18. Odloženi davki	-319.765	-184.132
19. Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	10.161.585	11.499.906

SKUPNI IZKAZ DENARNIH TOKOV ZA OBDOBJE OD 1.1. DO 31.12.2009

v EUR (brez centov)	leto 2009	leto 2008
A. Denarni tokovi pri poslovanju		
a) Postavke izkaza poslovnega izida		
Poslovni prihodki (razen za prevrednotenje) in finančni prihodki iz poslovnih terjatev	272.299.227	241.765.543
Poslovni odhodki brez amortizacije (razen za prevredn.) in finančni odh. iz posl. obveznosti	-250.882.112	-218.833.989
Davki iz dobička in drugi davki, ki niso zajeti v poslovnih odhodkih	-2.934.045	-4.132.640
	18.483.069	18.798.913
b) Spremembe čistih obratnih sredstev (in časovnih razmejitev, rezervacij ter odloženih terjatev in obveznosti za davek) poslovnih postavk bilance stanja		
Začetne manj končne poslovne terjatve	20.280.742	-19.800.806
Začetne manj končne aktivne časovne razmejitve	11.975.763	-1.530.944
Začetne manj končne zaloge	109.879	-93.809
Končni manj začetni poslovni dolgovi	54.217.560	46.207.095
Končne manj začetne pasivne časovne razmejitve in rezervacije	-13.157.052	22.327.681
	73.426.892	47.109.217
c) Prebitek prejemkov pri poslovanju ali prebitek izdatkov pri poslovanju (a + b)	91.909.961	65.908.130
B. Denarni tokovi pri naložbenju		
a) Prejemki pri naložbenju		
Prejemki od dobljenih obresti in deležev v dobičku, ki se nanašajo na naložbenje	17.122	1.472.168
Prejemki od odtujitve opredmetenih osnovnih sredstev	1.397.478	224.105
Prejemki od odtujitve kratkoročnih finančnih naložb	924.537.768	781.958.031
	925.952.368	783.654.305
b) Izdatki pri naložbenju		
Izdatki za pridobitev neopredmetenih sredstev	-505.342	-1.400.307
Izdatki za pridobitev opredmetenih osnovnih sredstev	-276.694.301	-519.101.249
Izdatki za pridobitev kratkoročnih finančnih naložb	-958.431.276	-755.824.590
	-1.235.630.918	-1.276.326.146
c) Prebitek prejemkov pri naložbenju ali prebitek izdatkov pri naložbenju (a + b)	-309.678.549	-492.671.842
C. Denarni tokovi pri financiranju		
a) Prejemki pri financiranju		
Prejemki od povečanja dolgoročnih finančnih obveznosti	324.926.636	486.331.788
Prejemki od povečanja kratkoročnih finančnih obveznosti	25.650.665	78.926.274
	350.577.301	565.258.062
b) Izdatki pri financiranju		
Izdatki za dane obresti, ki se nanašajo na financiranje	-16.994.530	3.784.938
Izdatki za odplačila kratkoročnih finančnih obveznosti	-103.488.654	-137.423.601
Izdatki za izplačila dividend in drugih deležev v dobičku	-10.019.265	-5.252.069
	-130.502.449	-138.890.732
c) Prebitek prejemkov pri financiranju ali prebitek izdatkov pri financiranju (a + b)	220.074.852	426.367.330
Č. Končno stanje denarnih sredstev	6.989.120	4.682.856
x) Denarni izid v obdobju (seštevek prebitkov Ac, Bc in Cc)	2.306.264	-396.383
y) Začetno stanje denarnih sredstev	4.682.857	5.079.239

IZKAZ GIBANJA KAPITALA ZA OBDOBJE OD 1.1. DO 31.12.2009

v EUR (brez centov)	I.	II.	III.		V. Preneseni čisti poslovni izid	VI.	Skupaj kapital
	Vpoklicani kapital	Kapitalske rezerve	Rezerve iz dobička			Čisti poslovni izid poslovnega leta	
	1.		1.	4.		1.	
	Osnovni kapital		Zakonske rezerve	Druge rezerve iz dobička		Čisti dobiček poslovnega leta	
A. Stanje na dan 31.12.2008	212.823	26.428.057	21.282	17.109.474	0	11.499.906	55.271.542
B. Premiki v kapital							
d) Vnos čistega poslovnega izida poslovnega leta 2009						10.161.585	10.161.585
C. Premiki v kapitalu							
f) Druge prerazporeditve sestavin kapitala					1.480.641	-1.480.641	0
Č. Premiki iz kapitala							
a) Izplačilo dividend za leto 2008						-1.500.000	-1.500.000
d) Druga zmanjšanja sestavin kapitala						-8.519.265	-8.519.265
D. Stanje na dan 31.12.2009	212.823	26.428.057	21.282	17.109.474	1.480.641	10.161.585	55.413.862
BILANČNI DOBIČEK na dan 31.12.2009					1.480.641	10.161.585	11.642.226

IZKAZ GIBANJA KAPITALA ZA OBDOBJE OD 1.1. DO 31.12.2008

v EUR (brez centov)	I.	II.	III.		V.	VI.	Skupaj kapital
	Vpoklicani kapital	Kapitalske rezerve	Rezerve iz dobička		Preneseni čisti poslovni izid	Čisti poslovni izid poslovnega leta	
	1.		1.	4.		1.	
	Osnovni kapital		Zakonske rezerve	Druge rezerve iz dobička		Čisti dobiček poslovnega leta	
A. Stanje na dan 31.12.2007	212.823	26.428.057	21.282	17.109.474	0	5.252.068	49.023.704
B. Premiki v kapital							
d) Vnos čistega poslovnega izida poslovnega leta 2008						11.499.906	11.499.906
C. Premiki v kapitalu							
Č. Premiki iz kapitala							
a) Izplačilo dividend za leto 2007						-5.252.068	-5.252.068
D. Stanje na dan 31.12.2008	212.823	26.428.057	21.282	17.109.474	0	11.499.906	55.271.542
BILANČNI DOBIČEK na dan 31.12.2008						11.499.906	11.499.906

IZKAZ IN PREDLOG UPORABE BILANČNEGA DOBIČKA

	31.12.2009	31.12.2008
A. ČISTI POSLOVNI IZID LETA 2009	10.161.585	11.499.906
B. PRENESENI ČISTI DOBIČEK	1.480.641	0
C. BILANČNI DOBIČEK POSLOVNEGA LETA	11.642.226	11.499.906

POJASNILA K RAČUNOVODSKIM IZKAZOM

94

POJASNILA K BILANCI STANJA DARS D.D.

Bilanca stanja DARS d.d. na dan 31.12.2009

v EUR (brez centov)	31.12.2009	31.12.2008
SREDSTVA	98.739.533	116.087.440
A. DOLGOROČNA SREDSTVA	20.940.141	25.311.902
I. Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve	627.377	1.095.090
1. Dolgoročne premoženjske pravice	627.377	1.095.090
II. Opredmetena osnovna sredstva	19.842.663	22.783.313
1. Zemljišča in zgradbe	1.479.078	1.575.764
a) Zemljišča	29.923	29.923
b) Zgradbe	1.449.154	1.545.841
3. Druge naprave in oprema	17.659.671	21.071.573
4. Opredmetena osnovna sredstva, ki se pridobivajo	703.914	135.976
b) Opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi	703.914	135.976
IV. Dolgoročne finančne naložbe	964	644.596
1. Dolgoročne finančne naložbe, razen posojil	964	644.596
c) Druge delnice in deleži	964	964
č) Druge dolgoročne finančne naložbe	0	643.632
VI. Odložene terjatve za davke	469.136	788.901
B. KRATKOROČNA SREDSTVA	76.808.651	50.553.493
II. Zaloge	1.877.096	1.986.975
1. Material	1.877.096	1.986.975
III. Kratkoročne finančne naložbe	45.265.632	20.904.768
1. Kratkoročne finančne naložbe, razen posojil	45.265.632	20.904.768
c) Druge kratkoročne finančne naložbe	45.265.632	20.904.768
IV. Kratkoročne poslovne terjatve	22.693.466	23.041.772
2. Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	9.800.591	7.751.642
3. Kratkoročne poslovne terjatve do drugih	12.892.875	15.290.130
V. Denarna sredstva	6.972.457	4.619.978
C. KRATKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	990.741	2.506.547
Č. TERJATVE IZ NASLOVA UPORABE SREDSTEV DARS d.d. ZA FINANCIRANJE SREDSTEV REPUBLIKE SLOVNIJE V UPRAVLJANJU	0	37.715.499
IZVENBILANČNA EVIDENCA	20.826.607	4.919.724

v EUR (brez centov)	31.12.2009	31.12.2008
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	98.739.533	116.087.440
A. KAPITAL	55.413.862	55.271.542
I. Vpoklicani kapital	212.823	212.823
1. Osnovni kapital	212.823	212.823
II. Kapitalske rezerve	26.428.057	26.428.057
III. Rezerve iz dobička	17.130.756	17.130.756
1. Zakonske rezerve	21.282	21.282
5. Druge rezerve iz dobička	17.109.474	17.109.474
V. Preneseni čisti poslovni izid	1.480.641	0
VI. Čisti poslovni izid poslovnega leta	10.161.585	11.499.906
B. REZERVACIJE IN DOLG. PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	3.701.775	5.479.162
1. Rezervacije za pokojnine in podobne obveznosti	1.984.441	1.773.213
2. Druge rezervacije	844.844	3.040.436
3. Dolgoročne pasivne časovne razmejitve	872.490	665.513
C. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	19.436.759	23.799.039
III. Kratkoročne poslovne obveznosti	19.436.759	23.799.039
2. Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	11.692.032	16.469.133
4. Kratkoročne poslovne obveznosti na podlagi predujmov	57.790	580
5. Druge kratkoročne poslovne obveznosti	7.686.936	7.329.326
Č. KRATKOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	20.156.383	31.537.698
D. OBVEZNOSTI IZ NASLOVA UPORABE SREDSTEV REPUBLIKE SLOVENIJE V UPRAVLJANJU ZA FINANCIRANJE SREDSTEV DARS d.d.	30.754	0
IZVENBILANČNA EVIDENCA	20.826.607	4.919.724

96 **NEOPREDMETENA SREDSTVA**

Med neopredmetenimi sredstvi vodi družba računalniške programe.

Pregled gibanja neopredmetenih sredstev v letu 2009:

v EUR (brez centov)	Neopredmetena OS - računalniški programi	Neopredmetena osnovna sredstva v gradnji	Skupaj
Nabavna vrednost			
Stanje 31.12.2008	3.223.360	0	3.223.360
Nabave	0	496.693	496.693
Aktiviranja	505.342	-496.693	8.648
Premiki med postavkami	0	0	0
Izločitve/odtujitve, odpisi/	0	0	0
Stanje 31.12.2009	3.728.702	0	3.728.702
Popravek vrednosti			
Stanje 31.12.2008	2.128.269	0	2.128.269
Premiki med postavkami	0	0	0
Amortizacija	973.055	0	973.055
Izločitve/odtujitve, odpisi/	0	0	0
Stanje 31.12.2009	3.101.324	0	3.101.324
Sedanja vrednost			
Stanje na dan 31.12.2008	1.095.090	0	1.095.090
Stanje na dan 31.12.2009	627.377	0	627.377

Večje nabave neopredmetenih dolgoročnih sredstev v letu 2009:

- nadgradnja projektnega informacijskega sistema DARS d.d. 204.918 EUR,
- nadgradnja programske opreme cestninskega sistema 94.760 EUR,
- nakup programske opreme za nadzor in prodajo vinjet 62.910 EUR,
- nadgradnja programske opreme za spremljanje vozil s pomočjo GPS 44.926 EUR,
- nadgradnje informacijske podpore za spremljanje in obveščanje o stanju prometa KAŽIPOT II 28.985 EUR,
- nakup programske opreme spletni portal DARS d.d. 14.350 EUR,
- nakup programske opreme ZA NAPOVED PROMETA 9.900 EUR.

Neopredmetena dolgoročna sredstva DARS d.d. na dan 31.12.2009 niso zastavljena kot jamstvo za obveznosti.

OPREDMETENA OSNOVNA SREDSTVA

Pregled gibanja opredmetenih osnovnih sredstev v letu 2009:

v EUR (brez centov)	Zemljišča	Zgradbe	Oprema in drobni inventar družbe	Oprema trajno iz uporabe	Opredmetena osnovna sredstva v gradnji	Skupaj
Nabavna vrednost						
Stanje 31.12.2008	29.923	2.338.930	84.248.484	1.158.999	135.976	87.912.311
Nabave v letu 2009	0	0	0	0	4.619.696	4.619.696
Prenos sredstev za opravljanje dejavnosti po Koncesijski pogodbi iz registra lastnine RS, prejete v upravljanje DARS d.d., v register DARS d.d.	0	0	19.100	0	0	19.100
Aktiviranja	0	0	4.031.390	0	-4.051.758	-20.368
Premiki med postavkami	0	0	-1.128.856	1.128.856	0	0
Izločitve v letu 2009 /odtujitve, odpisi/	0	0	-47.637	-1.319.711		-1.367.348
Stanje 31.12.2009	29.923	2.338.930	87.122.480	968.144	703.914	91.163.392
Popravek vrednosti						
Stanje 31.12.2008	0	793.089	63.218.517	1.117.393	0	65.129.000
Investicijsko vzdrževanje, podaljšanje življ. dobe	0	-9.305	-2.415	0	0	-11.720
Prenos sredstev za opravljanje dejavnosti po Koncesijski pogodbi iz registra lastnine RS, prejete v upravljanje DARS d.d., v register DARS d.d.	0	0	0	0	0	0
Premiki med postavkami	0	0	-1.114.452	1.114.452	0	0
Amortizacija v 2009	0	105.991	7.403.118,39	17.541	0	7.526.651
Izločitve v letu 2009/odtujitve, odpisi/	0	0	-27.269	-1.295.933	0	-1.323.201
Stanje 31.12.2009	0	889.775	69.477.500	953.453	0	71.320.729
Sedanja vrednost						
Stanje na dan 31.12.2008	29.923	1.545.841	21.029.967	41.606	135.976	22.783.313
Stanje na dan 31.12.2009	29.923	1.449.154	17.644.980	14.691	703.914	19.842.663

Večje nabave opredmetenih osnovnih sredstev v letu 2009:

- nabava delovnih strojev, naprav in priključkov v višini 1.492.501 EUR,
- nabava delovnih, tovornih in priklopnih vozil v višini 1.144.791 EUR,

98

- nabava ali obnovitev sredstev za potrebe upravljanja in vzdrževanja AC v višini 665.888 EUR,
- nadgradnja cestninskega sistema za cestninjenje v višini 369.310 EUR,
- nabava pisarniškega pohištva ter ostale biro opreme v višini 226.918 EUR,
- nabava računalniške opreme v višini 143.582 EUR,
- nabava osebnih in kombiniranih vozil v višini 7.500 EUR.

Opredmetena osnovna sredstva DARS d.d. na dan 31.12.2009 niso zastavljena kot jamstvo za obveznosti.

V koncesijski pogodbi je določeno, da se oprema in naprave koncesije za opravljanje dejavnosti upravljanja in vzdrževanja avtocest zgradijo oziroma kupijo v okviru izgradnje avtocest za račun Republike Slovenije za odseke avtocest, katerih gradnja je bila v teku ob podpisu koncesijske pogodbe oziroma se je začela v letu 2004. Opremo in naprave iz prejšnjega stavka prenese koncedent koncesionarju v last. V letu 2009 je znašal odplačen prenos te opreme 19.100 EUR.

Pri letnem popisu osnovnih sredstev je bil ugotovljen primanjkljaj osnovnih sredstev, katerih nabavna vrednost je znašala 15.316 EUR, neodpisana vrednost pa 2.565 EUR.

DOLGOROČNE FINANČNE NALOŽBE

Pregled gibanja dolgoročnih finančnih naložb v letu 2009:

v EUR (brez centov)	Druge delnice in deleži	Druge dolgoročne finančne naložbe	Skupaj
Kosmata vrednost			
Stanje 31.12.2008	964	643.632	644.596
Povečanje	0	0	0
Zmanjšanja	0	643.632	643.632
Stanje 31.12.2009	964	0	964
Čista vrednost 31.12.2008	964	643.632	644.596
Čista vrednost 31.12.2009	964	0	964

Zmanjšanje drugih dolgoročnih finančnih naložb se nanaša na prenos obveznic Banke Celje BCE 09 med kratkoročne finančne naložbe.

ODLOŽENE TERJATVE ZA DAVEK

Odložene terjatve za davek so oblikovane iz rezervacij za odpravnine ob upokojitvi in jubilejne nagrade za zaposlene, rezervacij za morebitne tožbene zahtevke, rezervacije za odpravnine in dokupe pokojninske dobe za tehnološke viške ob spremembi sistema cestninjenja ter rezervacije za potencialna vračila elektronskih tablic.

Pregled gibanja odloženih terjatev za davek v letu 2009:

	v EUR (brez centov)
Stanje na dan 1.1.2009	788.901
Sprememba za rezervacije za odpravnine in jubilejne nagrade	7.215
Sprememba za rezervacije za tehnološke viške	-120.636
Sprememba za rezervacije za tožbene zahtevke	-78.585
Sprememba za rezervacije za elektronske tablice	-127.759
Stanje na dan 31.12.2009	469.136

ZALOGE

Med zalogami so evidentirane zaloge materiala, nadomestnih delov, drobnega inventarja in embalaže. Zaloge so se v primerjavi s stanjem na dan 31.12.2008 zmanjšale za 6 %. V strukturi zalog predstavljajo največji delež zaloge materiala, v okviru teh pa zaloge posipnih materialov (42 %) in zaloge vinjet (22 %).

v EUR (brez centov)	31.12.2009	Delež v %	31.12.2008	Indeks
Material	1.620.852	86	1.620.117	100
Nadomestni deli	98.164	5	130.076	75
Drobni inventar in embalaža	158.080	8	236.782	67
Skupaj:	1.877.096	100	1.986.975	94

Zaloge vinjet za osebna in motorna vozila z letnico 2010 na dan 31.12.2009 so znašale 361.987 EUR, kar predstavlja 22 % zalog materiala.

Prodaja vinjet za osebna in motorna vozila z letnico 2009 se je zaključila dne 30.11.2009. V skladu s SRS 4.41 se je zaloga neprodanih vinjet z letnico 2009 na dan 30.11.2009 odpisala v breme prevrednotovalnih poslovnih odhodkov v višini 274.297 EUR, kar predstavlja znesek nabavne vrednosti vinjet. Odpis nekurantnih zalog drugega materiala je v letu 2009 znašal 11.753 EUR.

Pri medletnem in letnem popisu zalog vinjet je bil ugotovljen višek zalog v višini 64 EUR. Pri drugih zalogah materiala ni bil ugotovljen ne višek ne manjko.

100 Zaloge DARS d.d. na dan 31.12.2009 niso zastavljene kot jamstvo za obveznosti. Knjigovodska vrednost zalog ne presega nabavnih cen na dan 31.12.2009. Zaloge DARS d.d. predstavljajo tekoče zaloge.

Prevrednotenje zalog v letu 2009 ni bilo izvedeno.

KRATKOROČNE FINANČNE NALOŽBE DO DRUGIH

Kratkoročne finančne naložbe do drugih na dan 31.12.2009 se nanašajo na:

- kratkoročne depozite pri bankah v višini 43.580.000 EUR s povprečno ročnostjo 26 dni in povprečno ponderirano obrestno mero 1,45 % in
- kratkoročni depozit pri banki, vezan čez noč, v višini 1.017.964 EUR, z obrestno mero 0,30 %,
- obveznice Banke Celje BCE09 v višini 667.668 EUR s kuponsko obrestno mero 3,90 % in ročnostjo 5 let (končna zapadlost obveznice je 15.04.2010).

Kratkoročne finančne naložbe niso izpostavljene kreditnemu tveganju oz. je tveganje neizpolnitve obveznosti nasprotni stranke minimalno, saj družba v skladu z ZDARS likvidnostne presežke sredstev vlaga v državne vrednostne papirje ter v dolžniške vrednostne papirje ali depozite prvovrstnih bank s sedežem v Republiki Sloveniji.

KRATKOROČNE POSLOVNE TERJATVE

v EUR (brez centov)	31.12.2009	31.12.2008
Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev:	9.800.591	7.751.642
- terjatve za cestnino	7.483.514	6.215.862
- terjatve za povračila za spremljajoče dejavnosti ob AC	814.882	624.155
- kupci za zapore	1.025.908	667.874
- druge kratkoročne terjatve	476.288	243.751
Kratkoročne poslovne terjatve do drugih:	12.892.875	15.290.130
- za dane predujme za obratna sredstva	2.778	2.145
- kratkoročne terjatve iz poslovanja za tuj račun	11.433.788	14.328.966
- kratkoročne terjatve povezane s finančnimi prihodki	76.952	36.339
- terjatve za vstopni DDV	763.037	644.106
- druge kratkoročne terjatve do državnih institucij	98.399	40.519
- ostale kratkoročne terjatve	517.921	238.055
Skupaj:	22.693.466	23.041.772

Največji del (50 %) kratkoročnih poslovnih terjatev predstavljajo terjatve iz poslovanja na tuj račun do domačih komisinarjev in tujih prodajnih zastopnikov, 33 % vseh terjatev pa predstavljajo ostale terjatve do kupcev iz naslova cestnine.

Kratkoročne terjatve do državnih institucij med drugim predstavljajo terjatve za refundacije do Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, kratkoročne terjatve, povezane s finančnimi prihodki pa se nanašajo na terjatve za obresti od depozitov in pogodbenih kazni.

Na predlog komisije za popis terjatev in obveznosti smo na dan 31.12.2009 odpisali neizterljive terjatve do kupcev v višini 35.208 EUR in terjatve do zaposlenih za primanjkljaje pri pobrani cestnini v višini 755 EUR.

Razčlenitev kratkoročnih poslovnih terjatev do kupcev po zapadlosti:

v EUR (brez centov)	nezapadle	do 60 dni	nad 60 dni	Skupaj
Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	7.644.482	1.428.425	727.684	9.800.591

Terjatve DARS d.d. na dan 31.12.2009 niso zastavljene kot jamstvo za obveznosti. Kratkoročne poslovne terjatve DARS d.d. niso zavarovane in predstavljajo tekoče terjatve družbe.

Družba izvaja posamično presojo terjatev, z vidika potrebnosti oblikovanja popravka vrednosti terjatev. V letu 2009 družba ni oblikovala popravkov vrednosti terjatev.

DENARNA SREDSTVA

v EUR (brez centov)	31.12.2009	31.12.2008
Denarna sredstva v bankah	628.596	371.765
Depoziti na odpoklic	5.750.000	3.800.000
Denarna sredstva v blagajni	1.928	514
Denarna sredstva v blagajnah na cestninskih postajah	325.180	318.336
Denar na poti	266.753	129.363
Skupaj denarna sredstva:	6.972.457	4.619.978

Postavka denar na poti predstavljajo denar od pobrane cestnine, ki še ni bil položen na transakcijski račun DARS d.d. Po opravljenem letnem popisu stanja denarja na poti od pobrane cestnine na dan 30.11.2009, je družba uskladila izkazano stanje v poslovnih knjigah z dejanskim stanjem za ugotovljen manjko višini 11.577 EUR.

AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE

Aktivne časovne razmejitve v višini 990.741 EUR se nanašajo na kratkoročno odložene stroške, ki bodo bremenili poslovni izid v prihodnjih obračunskih obdobjih.

Med drugim predstavljajo:

- kratkoročne odložene stroške za provizijo prodajnim zastopnikom od prodanih vinjet v višini 414.987 EUR,
- kratkoročno odložene stroške za najem Microsoft licenčne programske opreme v višini 242.224 EUR,
- kratkoročno odložene stroške še ne prodanih elektronskih tablic v višini 272.547 EUR.

ZUNAJBILANČNA EVIDENCA

V zunajbilančni evidenci ima družba v višini 1.828.704 EUR evidentirane potencialne terjatve do občin na podlagi neupravičeno zaračunanih in izterjanih nadomestil za uporabo stavbnih zemljišč z zamudnimi obrestmi. Ustavno sodišče Republike Slovenije je na pobudo DARS d.d. z odločbo U-I-361-/2002-11 (Ur.l. RS, št. 37/2004) nekatere odloke občin že odpravilo ter razveljavilo odločbe Davčne uprave Republike Slovenije.

Znesek v višini 18.997.902 EUR predstavlja potencialna denarna sredstva oziroma terjatve iz naslova prejetih garancij za dobro izvedbo del na področju upravljanja in vzdrževanja avtocest.

KAPITAL

Gibanje kapitala je razvidno iz Izkaza gibanja kapitala za obdobje od 1.1.2009 do 31.12.2009, iz katerega so razvidni tudi razlogi za vsako spremembo posameznih postavk kapitala. Kapital v celoti pripada premoženju družbe.

Kapital odraža lastniško financiranje družbe in je z vidika družbe njena obveznost do lastnikov. Opredeljen je ne samo z zneski, ki so jih lastniki vložili v družbo, temveč tudi z zneski, ki so nastali pri poslovanju družbe.

Osnovni kapital družbe DARS d.d. je opredeljen v statutu družbe in ustrezno registriran na sodišču ter pomeni vložek Republike Slovenije kot edinega družbenika. Osnovni kapital družbe znaša 212.823 EUR in je razdeljen na 5.100 kosovnih delnic. Knjigovodska vrednost delnice na dan 31.12.2009 znaša 10.865,46 EUR ter je za 0,26 % višja od knjigovodske vrednosti na dan 31.12.2008. Izračunana je kot razmerje med celotno vrednostjo kapitala in številom delnic.

Ustanovne delnice dajejo polno pravico do udeležbe pri upravljanju družbe, pravico do dela dobička (dividende) ter pravico do ustreznega dela preostalega premoženja ob likvidaciji ali stečaju družbe. Naslednje emisije delnic so lahko na podlagi sklepa skupščine o njihovi izdaji izdane na prinosnika ali na ime, lahko so redne ali prednostne. Pri spremembi kapitala se delež glasov, ki jih ima ustanovitelj v skupščini družbe, ne sme znižati pod 51 %.

Na podlagi sklepa Skupščine DARS d.d. se je kapital družbe v letu 2009 zmanjšal za izplačilo dobička poslovnega leta 2008 v višini 10.019.265 EUR, od tega 1.500.000 EUR za izplačilo dividend, znesek dobička v višini 8.519.265 EUR pa je skupščina namenila kot vir za servisiranje finančnih obveznosti iz naslova gradnje avtocest v skladu z Dodatkom št. 1 h Koncesijski pogodbi. Del bilančnega dobička leta 2008 v višini 1.480.641 EUR je ostal nerazporejen.

Čisti poslovni izid v poslovnem letu 2009 znaša 10.161.585 EUR.

REZERVACIJE IN DOLGOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE

Gibanje rezervacij in dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev v letu 2009 je naslednje:

v EUR (brez centov)	Stanje na dan 1.1.2009	Črpanje v letu 2009	Sproščanje v letu 2009	Dodatno oblikovanje v letu 2009	Stanje na dan 31.12.2009
Tožbeni zahtevki iz vzdrževanja in upravljanja AC	676.677	29.248	276.358	99.678	470.750
Tožbeni zahtevki iz delovnih razmerij	186.163	148.295	37.868	10.613	10.613
Tehnološki viški ob spremembi sistema cestninjenja	884.358	0	671.494	0	212.864
Rezervacije za odpravnine ob upokojitvi	1.151.758	49.376	0	182.682	1.285.064
Rezervacije za jubilejne nagrade za zaposlene	538.896	53.449	0	110.070	595.518
Rezervacije za prostovoljno pokojninsko zavarovanje	82.559	14.723	0	36.024	103.860
Amortizacija počitniških kapacitet in stanovanja	242.362	10.815	0	48	231.596
Vračilo elektronskih tablic	1.293.238	69.834	1.153.800	81.013	150.617
Dolgoročne časovne razmejitve - zakup optičnih vlaken	423.151	30.962	0	248.206	640.394
Prejete donacije	0	0	0	500	500
Skupaj:	5.479.162	406.701	2.139.520	768.834	3.701.775

Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve so oblikovane za naslednje namene:

- Družba izkazuje rezervacije na račun dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov iz naslova pričakovanih izgub v zvezi z odškodninskimi zahtevki za tožbe, povezane z upravljanjem in vzdrževanjem avtocest v višini 470.750 EUR ter za tožbe delavcev iz delovnih razmerij v višini 10.613 EUR.
- V letih 2005-2007 so bile oblikovane rezervacije v breme dolgoročno vnaprej vračunanih stroškov za dokup zavarovalne dobe delavcem in odpravnine za tehnološke viške delavcem, ki bi nastali ob uvedbi elektronskega sistema cestninjenja v prostem prometnem toku. Vlada RS je 26.11.2009 sprejela Akcijski načrt za uvedbo elektronskega cestninskega sistema v prostem prometnem toku. Z načrtom so bile določene aktivnosti, na osnovi katerih naj bi v letu 2012 prešli na elektronski cestninski sistem v prostem prometnem toku za vozila nad 3,5 t, v letu 2014 pa še za osebna vozila. Na dan 31.12.2009 je družba ponovno ocenila višino potrebnih dolgoročnih rezervacij iz naslova predvidenih stroškov prestrukturiranja Področja za izvedbo cestninjenja v obdobju 2010 do 2012 ter na podlagi programa prestrukturiranja sprejela sklep o odpravi rezervacij za dokupe let presežnih delavcev in dela rezervacij za odpravnine za presežne delavce v višini 671.494 EUR.
- Na podlagi aktuarskega izračuna so bile na dan 31.12.2009 oblikovane rezervacije za jubilejne nagrade in odpravnine v višini 292.752 EUR.
- Na dan 31.12.2009 so se za izplačila ob upokojitvi za zaposlene, ki v skladu z dogovorom med sindikati in družbo niso vključeni v pokojninski načrt kolektivnega prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, oblikovale rezervacije v višini 36.024 EUR.
- V preteklih letih so bile oblikovane dolgoročne pasivne časovne razmejitve iz sredstev donacij v višini nabavne vrednosti počitniških objektov in stanovanja, ki služijo pokrivanju stroškov amortizacije počitniških objektov z opremo in stanovanja v celotni življenjski dobi. V letu 2009 so se navedene rezervacije zmanjšale za stroške amortizacije v višini 10.815 EUR.

104

- Za poravnavo potencialnih obveznosti iz naslova prodanih elektronskih tablic za vračilo kupnine kupcem ob morebitnem vračilu elektronskih tablic v višini 150.617 EUR (kupci elektronskih tablic imajo sedem let možnost vrnitve elektronske tablice). V letu 2009 so bile odpravljen dolgoročne rezervacije za potencialna vračila elektronskih tablic za osebna vozila v višini 1.153.800 EUR.
- Podjetje izkazuje med dolgoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami dolgoročno razmejeni prihodek iz naslova vnaprej plačanega zakupa optičnih vlaken s strani uporabnika v višini 640.394 EUR.

KRATKOROČNE POSLOVNE OBVEZNOSTI

v EUR (brez centov)	31.12.2009	31.12.2008
Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev	11.692.032	16.469.133
Kratkoročne obveznosti za predujme	57.790	580
Kratkoročne obveznosti do delavcev	2.119.597	2.074.998
Kratkoročne obveznosti do države	5.440.364	5.136.450
-obveznosti za davek od dohodka pravnih oseb	-285.992	221.108
-obveznosti za obračunani DDV	4.793.061	4.081.379
-obveznosti za davke in prispevke izplačevalca	339.167	322.703
druge obveznosti do države	594.127	511.261
Kratkoročne obveznosti do drugih	126.975	117.878
Skupaj:	19.436.759	23.799.039

Kratkoročne poslovne obveznosti so v primerjavi s predhodnim letom nižje za 18 %. Največji delež (60 %) predstavljajo obveznosti družbe do dobaviteljev, ki se nanašajo na tekoče obveznosti iz poslovanja za dejavnost upravljanja in vzdrževanja avtocest ter v 97 % niso zapadle.

Obveznosti družbe do delavcev predstavljajo predvsem obračunane decembrske plače ter nadomestila plač in povračila stroškov v zvezi z delom zaposlenim v družbi, izplačane v januarju 2010.

KRATKOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE

v EUR (brez centov)	31.12.2009	31.12.2008
Kratkoročno vnaprej vračunani stroški	433.253	148.179
Kratkoročne odloženi prihodki	19.723.130	31.389.519
Skupaj:	20.156.383	31.537.698

Med obveznostmi družbe se nahajajo vnaprej vračunani stroški oziroma odhodki, ki se nanašajo na vnaprej vračunane stroške za izvedbo revizije računovodskih izkazov leta 2009 v višini 33.425 EUR ter za izvedbo aktuarskega izračuna rezervacij za jubilejne nagrade in odpravnine na dan 31.12.2009 v višini 1.520 EUR in na vnaprej vračunane stroške za poslovno uspešnost uprave ter zaposlenih v višini 398.308 EUR.

Kratkoročno odloženi prihodki predstavljajo:

- že zaračunane letne vinjete za leto 2010 in polletne vinjete, delno ali v celoti veljavne za uporabo avtocest v letu 2010, v skupni višini 11.010.333 EUR (polletna vinjeta velja šest mesecev od dneva njenega nakupa, letna vinjeta za leto 2010 pa velja od 1. decembra 2009 do 31. januarja 2011),
- naloženo dobroimetje na predplačniške cestninske medije (DARS kartice, ABC kartice), ki je bilo zaračunano in plačano v letu 2009, ne sledijo pa mu cestninski prehodi v istem letu, v višini 4.631.647 EUR. Prihodki bodo odloženi, dokler uporabniki storitev ne opravijo cestninskega prehoda,
- odložene prihodke nadomestila po pogodbi o izvajanju naročila za leto 2009 v višini 3.989.637 EUR, ker je bil del nadomestila po pogodbi o izvajanju naročila že zaračunan in plačan, vendar storitev še ni bila opravljena. Mesečna akontacija nadomestila po pogodbi o izvajanju naročila se plačuje v višini 5,49 % od vrednosti vseh del, ki jih določa vsakokratni LPRO AC. Dokončen obračun nadomestila se opravi na podlagi dejansko realiziranih vrednosti del iz vsakoletnega poročila Državnemu zboru o realizaciji LPRO AC. V letu 2009 so bila dejansko neto realizirana dela LPRO AC v višini 81,90 % (brez nadomestila za opravljanje naročila in stroškov servisiranja dolga),
- drugi kratkoročno odloženi prihodke v višini 91.514 EUR.

OBVEZNOSTI IZ NASLOVA UPORABE SREDSTEV REPUBLIKE SLOVENIJE V UPRAVLJANJU DARS D.D. ZA FINANCIRANJE SREDSTEV DARS D.D.

V bilanci stanja družbe se med obveznostmi pojavljajo obveznosti do države iz naslova uporabe sredstev lastnine Republike Slovenije v upravljanju DARS d.d. za financiranje sredstev DARS d.d. v višini 30.754 EUR. V isti višini je v bilanci stanja lastnine Republike Slovenije v upravljanju DARS d.d. izkazana terjatev države do družbe.

Obveznosti se nanašajo na:

- obračunano koncesijsko dajatev za leto 2009 v višini -2.919.137 EUR,
- nadomestilo po pogodbi o izvajanju naročila za leto 2009 v višini 2.888.383 EUR.

Pojasnila k bilanci stanja lastnine Republike Slovenije, prejete v upravljanje DARS d.d.

106

BILANCA STANJA LASTNINE REPUBLIKE SLOVENIJE, PREJETE V UPRAVLJANJE DARS D.D. NA DAN 31. 12. 2009

v EUR (brez centov)	31.12.2009	31.12.2008
SREDSTVA	5.837.079.613	5.586.340.614
A. DOLGOROČNA SREDSTVA	5.795.949.330	5.525.247.621
II. Opredmetena osnovna sredstva	5.795.949.330	5.525.247.621
1. Zemljišča in zgradbe	5.446.323.062	4.860.726.973
a) Zemljišča	742.669	742.669
b) Zgradbe	5.445.580.393	4.859.984.305
3. Druge naprave in oprema	0	1.384.535
4. Osnovna sredstva, ki se pridobivajo	349.626.268	663.136.113
b) Opredmetena osnovna sredstva v gradnji in izdelavi	349.626.268	663.136.113
B. KRATKOROČNA SREDSTVA	19.292.509	28.826.015
III. Kratkoročne finančne naložbe	10.176.276	0
1. Kratkoročne finančne naložbe, razen posojil	10.176.276	0
c) Druge kratkoročne finančne naložbe	10.176.276	0
IV. Kratkoročne poslovne terjatve	9.099.570	28.763.137
2. Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	514.204	2.099.243
3. Kratkoročne poslovne terjatve do drugih	8.585.366	26.663.893
V. Denarna sredstva	16.664	62.878
C. KRATKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	21.807.020	32.266.977
Č. TERJATVE IZ NASLOVA UPORABE SREDSTEV REPUBLIKE SLOVENIJE V UPRAVLJANJU ZA FINANCIRANJE SREDSTEV DARS d.d.	30.754	0
IZVENBILANČNA EVIDENCA	376.069.424	376.609.127

v EUR (brez centov)	31.12.2009	31.12.2008
OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	5.837.079.613	5.586.340.614
C. DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	5.671.803.765	5.330.745.647
I. Dolgoročne finančne obveznosti	2.885.506.667	2.622.819.895
2. Dolgoročne finančne obveznosti do bank	2.725.142.120	2.462.454.346
3. Dolgoročne finančne obveznosti na podlagi obveznic	160.364.547	160.365.548
II. Dolgoročne poslovne obveznosti	2.786.297.098	2.707.925.752
6. Dolgoročne obveznosti za sredstva, dobljena v upravljanje od države	2.767.408.390	2.683.775.691
7. Dolgoročne obveznosti za sredstva, dobljena v upravljanje od občin in drugih	18.888.708	24.150.061
Č. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	165.273.036	217.878.305
II. Kratkoročne finančne obveznosti	97.416.794	112.976.588
2. Kratkoročne finančne obveznosti do bank	97.416.794	112.976.588
3. Druge kratkoročne finančne obveznosti	0	0
III. Kratkoročne poslovne obveznosti	67.856.242	104.901.717
2. Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev	67.856.227	104.900.355
4. Obveznosti na podlagi predujmov	4.736	0
5. Druge kratkoročne poslovne obveznosti	-4.722	1.363
Č. KRATKOROČNE PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE	2.812	1.163
D. OBVEZNOSTI IZ NASLOVA UPORABE SREDSTEV V DARS d.d. ZA FINANCIRANJE SREDSTEV REPUBLIKE SLOVENIJE V UPRAVLJANJU	0	37.715.499
IZVENBILANČNA EVIDENCA	376.069.424	376.609.127

OPREDMETENA IN NEOPREDMETENA OSNOVNA SREDSTVA V UPRAVLJANJU

Preglednica stanja in sprememb opredmetenih in neopredmetenih osnovnih sredstev lastnine Republike Slovenije, prejete v upravljanje DARS d.d.

108

V EUR (brez centov)	Zemljišča	Avtoceste (zg.,sp. ustroj, objekti)	Zgradbe	Drugi upravljavci	Avtoceste v gradnji	Druga oprema na AC	Opredmetena osnovna sredstva trajno zunaj uporabe	Skupaj
Nabavna vrednost								
Stanje 31.12.2008	742.669	5.156.868.398	72.692.812	673.592.760	663.136.113	1.384.535	93.578	6.568.510.865
Prenos sredstev za opravljanje dejavnosti po Koncesijski pogodbi iz registra lastnine RS, v upravljanju DARS d.d., v register DARS d.d.	0	0	0	0	0	-19.100	0	-19.100
Nabava	0	0	0	0	369.710.880	0	0	369.710.880
Aktiviranja in prenosi med postavkami sredstev	0	571.169.077	413.037	83.150.300	-683.220.725	-1.365.435	0	-29.853.746
Prenos med nabavno vrednostjo in popravkom vrednosti	0	341.727	0	0	0	0	0	341.727
Prenosi na druge upravljavce	0	0	0	0	0	0	0	0
Izločitev v letu 2009 (odtujitve, odpisi..)	0	0	0	0	0	0	0	0
Stanje 31.12.2009	742.669	5.728.379.203	73.105.849	756.743.060	349.626.268	0	93.578	6.908.690.627
Popravek vrednosti								
Stanje 31.12.2008	0	1.024.177.531	18.992.135	0	0	0	93.578	1.043.263.244
Prenos sredstev za opravljanje dejavnosti po Koncesijski pogodbi iz registra lastnine RS, v upravljanju DARS d.d., v register DARS d.d.	0	0	0	0	0	0	0	0
Amortizacija v 2009	0	94.912.703	2.187.215	0	0	0	0	97.099.917
Uskladičev amortizacije 2008	0	1.890.155	0	0	0	0	0	1.890.155
Investicijsko vzdrževanje	0	-29.259.677	-594.069	0	0	0	0	-29.853.746
Prenos med nabavno vrednostjo in popravkom vrednosti	0	341.727	0	0	0	0	0	341.727
Prenosi med postavkami sredstev	0	0	0	0	0	0	0	0
Izločitev v letu 2009 (odtujitve, odpisi..)	0	0	0	0	0	0	0	0
Stanje 31.12.2009	0	1.092.062.438	20.585.281	0	0	0	93.578	1.112.741.297
Sedanja vrednost								
Stanje na dan 31.12.2008	742.669	4.132.690.868	53.700.677	673.592.760	663.136.113	1.384.535	0	5.525.247.621
Stanje na dan 31.12.2009	742.669	4.636.316.765	52.520.568	756.743.060	349.626.268	0	0	5.795.949.330

KRATKOROČNE FINANČNE NALOŽBE

Kratkoročne finančne naložbe do drugih na dan 31.12.2009 se nanašajo na:

- kratkoročne depozite pri bankah v višini 10.002.008 EUR s povprečno ročnostjo 20 dni in povprečno ponderirano obrestno mero 0,66 % in
- kratkoročni depozit pri banki, vezan čez noč, v višini 174.267 EUR, z obrestno mero 0,30 %.

Kratkoročne finančne naložbe niso izpostavljene kreditnemu tveganju oz. je tveganje neizpolnitve obveznosti nasprotne stranke minimalno, saj družba v skladu z ZDARS likvidnostne presežke sredstev vlaga v državne vrednostne papirje ter v dolžniške vrednostne papirje ali depozite prvovrstnih bank s sedežem v Republiki Sloveniji.

KRATKOROČNE POSLOVNE TERJATVE

v EUR (brez centov)	31.12.2009	31.12.2008
Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	514.204	2.099.243
Kratkoročne poslovne terjatve do drugih	8.585.366	26.663.893
- za obresti	43.104	112.087
- terjatve za vstopni DDV	8.535.332	26.548.149
- ostale terjatve do drugih	6.930	3.657
Skupaj:	9.099.570	28.763.136

Razčlenitev kratkoročnih poslovnih terjatev do kupcev po zapadlosti:

v EUR (brez centov)	nezapadle	do 60 dni	nad 60 dni	Skupaj
Kratkoročne poslovne terjatve do kupcev	362.593	392	151.219	514.204

Terjatve DARS d.d. na dan 31.12.2009 niso zastavljene kot jamstvo za obveznosti. Kratkoročne poslovne terjatve DARS d.d. niso zavarovane in predstavljajo tekoče terjatve družbe.

Družba izvaja posamično presojo terjatev, z vidika potrebnosti oblikovanja popravka vrednosti terjatev. V letu 2009 družba ni oblikovala popravkov vrednosti terjatev.

110 **DENARNA SREDSTVA**

Denarna sredstva, ki so namenjena za gradnjo in obnavljanje avtocest, se vodijo ločeno na transakcijskih računih izgradnje avtocest in na dan 31.12.2009 znašajo 16.664 EUR.

KRATKOROČNE AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE

v EUR (brez centov)	31.12.2009	31.12.2008
Kratkoročno odloženi stroški - obresti	21.417.195	31.980.104
Kratkoročno odloženi stroški - ostalo	389.824	286.873
Skupaj:	21.807.020	32.266.977

Kratkoročno odloženi stroški za obresti se nanašajo na obračunane obresti na dan 31.12.2009, za najeta posojila, izdane obveznice in izvedene finančne instrumente sklenjene za zavarovanje obrestnih tveganj najetih posojil, in predstavljajo strošek leta 2010.

TERJATVE IZ NASLOVA UPORABE SREDSTEV REPUBLIKE SLOVENIJE, PREJETIH V UPRAVLJANJE DARS D.D. ZA FINANCIRANJE SREDSTEV DARS D.D.

V bilanci stanja lastnine Republike Slovenije, prejetega v upravljanje DARS d.d., se med terjatvami pojavljajo terjatve do družbe iz naslova uporabe sredstev Republike Slovenije, prejetih v upravljanje DARS d.d., za financiranje sredstev DARS d.d. v višini 30.754 EUR. V isti višini je v bilanci stanja družbe DARS d.d. izkazana obveznost družbe do države.

Terjatve se nanašajo na:

- obračunano koncesijsko dajatev za leto 2009 v višini 2.919.137 EUR,
- nadomestilo po pogodbi o izvajanju naročila za leto 2009 v višini -2.888.383 EUR.

ZUNAJBILANČNA EVIDENCA

V zunajbilančni evidenci v podbilanci sredstev v upravljanju so evidentirana:

- potencialna denarna sredstva oziroma terjatve iz naslova unovčenja prejetih garancij za dobro izvedbo del oziroma garancij za odpravo napak v garancijski dobi ter drugih vrednotnic od izvajalcev del. Na dan 31.12.2009 so potencialna sredstva iz tega naslova znašala 279.146.359 EUR,
- potencialne obveznosti iz naslova tožbenih zahtevkov, ki se nanašajo na gradnjo avtocest, in so oblikovane na podlagi pisma odvetnika družbe v višini 85.681.280 EUR in
- potencialne obveznosti oz. terjatve iz naslova zavarovanja obrestnih tveganj najetih posojil za gradnjo in obnavljanje avtocest v višini 11.241.785 EUR.

Družba DARS d.d. je v letu 2007 sklenila tri posle z namenom zavarovanja obrestnih tveganj najetih posojil za gradnjo in obnavljanje avtocest, v letu 2008 pa dodatno še en posel. V skladu s politiko aktivnega upravljanja s tveganji na finančnem področju se je DARS d.d. odločil zmanjšati izpostavljenost glede na gibanja obrestnih mer na trgu. Tako je na dan 31.12.2009 delež izpostavljenosti variabilni obrestni meri predstavljal 59 % vrednosti portfelja zadolženosti, delež izpostavljenosti fiksni obrestni meri 39 % ter preostanek 2 % predstavlja brezobrestni kredit.

a) zavarovanje obrestnih tveganj 30 mio EUR

Družba DARS d.d. je v letu 2007 sklenila posel zavarovanja obrestnih tveganj v višini 30.000.000 EUR z ročnostjo 3 let. S tem poslom je DARS d.d. delno zavarovala posojili, najeti pri Banki Koper in pri Unicredit banki. Posojili sta zavarovani za 3 leta s fiksno obrestno mero vezano na valuto CHF ter z opcijo morebitne konverzije v valuto CHF ob zapadlosti posla.

b) zavarovanje obrestnih tveganj 40 mio EUR

Družba DARS d.d. je v letu 2007 sklenila posel zavarovanja obrestnih tveganj v višini 40.000.000 EUR z ročnostjo 3 let. S tem poslom je DARS d.d. delno zavarovala posojilo, najeto pri Unicredit banki. Posojilo je zavarovano za 3 leta s fiksno obrestno mero ter z opcijo podaljšanja posla za nadaljnjih 7 let.

c) zavarovanje obrestnih tveganj 50 mio EUR

Družba DARS d.d. je v letu 2007 sklenila posel zavarovanja obrestnih tveganj v višini 50.000.000 EUR z ročnostjo 2 let. S tem poslom je DARS d.d. delno zavarovala posojilo, najeto pri Novi Ljubljanski banki. Posojilo je zavarovano za 2 leti s fiksno obrestno mero ter z opcijo podaljšanja posla za nadaljnja 3 leta. V letu 2009 se je izvršila opcija podaljšanja posla za nadaljnja 3 leta.

d) zavarovanje obrestnih tveganj 20 mio EUR

Družba DARS d.d. je v letu 2008 sklenila posel zavarovanja obrestnih tveganj v višini 20.000.000 EUR z ročnostjo 3 let. S tem poslom je DARS d.d. delno zavarovala kredit, najet pri banki KfW. Kredit je zavarovan za 3 leta s fiksno obrestno mero.

Obrestne mere in načini obračuna obresti za sklenjene posle so pogodbeno določene ter predstavljajo poslovno skrivnost.

DOLGOROČNE FINANČNE OBVEZNOSTI ZA BANČNA POSOJILA ZA NABAVO OPREDMETENIH OSNOVNIH SREDSTEV V UPRAVLJANJU DARS D.D.

V skladu z ZDARS in pogodbo o izvajanju naročila, družba DARS d.d. v svojem imenu in za račun države najema posojila z namenom financiranja izgradnje in obnavljanja avtocest.

Obrestne mere in načini obračuna obresti za najeta posojila so pogodbeno določene ter predstavljajo poslovno skrivnost, ponderirana obrestna mera vseh posojil DARS pa je 31.12.2009 znašala 2,27 % letno.

Dolgoročne finančne obveznosti se v celoti nanašajo na gradnjo in obnavljanje avtocest.

v EUR (brez centov)	31.12.2009	Struktura %	31.12.2008	Indeks 2009/2008
Dolgoročno dobljena posojila pri domačih bankah	1.026.016.234	38 %	971.978.747	106
Dolgoročno dobljena posojila pri tujih bankah	1.651.351.588	61 %	1.447.628.937	114
Dolgoročno dobljena posojila pri tujih podjetjih	47.774.299	2 %	42.846.662	112
Skupaj:	2.725.142.121	100 %	2.462.454.346	111

Najeta posojila so zavarovana s poroštvom Republike Slovenije na podlagi sklenjenih pogodb med Republiko Slovenijo in posojilodajalci.

Stanje dolgoročnega dela glavnice iz bančnih posojil po posameznih posojilodajalcih:

Posojilodajalec	31.12.2009 v EUR (brez centov)
Konzorcij slovenskih bank	387.285.225
Hypo Alpe Adria Bank	60.866.378
Unicredit Banka Slovenija	126.197.964
Banka Koper	25.666.667
NLB	390.000.000
Evropska investicijska banka	1.049.359.867
Kreditanstalt für Wiederaufbau	340.991.721
Depfa Bank	225.000.000
Avtovie Venete S.p.A.	47.774.299
SKB BIIS	72.000.000
Skupaj:	2.725.142.121

a) Posojila Konzorcija slovenskih bank

Družba DARS d.d. je pri domačih bankah v obdobju 1996 - 2004 najela 7 posojil.

Dolgoročne obveznosti do Konzorcija bank ter roki odplačil posojil:

Vrsta	Obdobje odplačila	v EUR (brez centov)
I	od 2002 do 2016	112.523.092
II	od 2004 do 2019	42.053.056
III	od 2007 do 2019	67.290.395
IV	od 2008 do 2020	33.408.381
V	od 2007 do 2020	38.311.540
VI	od 2009 do 2021	32.300.850
VII	od 2012 do 2024	61.397.911
Skupaj:		387.285.225

Posojilo Konzorcija slovenskih bank I je v višini 50 mio EUR zavarovano s poslom zavarovanja obrestnih tveganj 50 mio EUR, ki je opisan pod poglavjem Zunajbilančna evidenca.

b) Posojila Hypo Alpe Adria Bank

V letih 2003, 2004 in 2005 je družba DARS d.d. najela tri posojila pri Hypo Alpe Adria Bank.

Dolgoročne obveznosti do Hypo Alpe Adria Bank ter roki odplačil posojil:

Vrsta	Obdobje odplačila	v EUR (brez centov)
I	od 2011 do 2023	24.991.257
II	od 2012 do 2024	15.010.491
III	od 2014 do 2023	20.864.630
Skupaj:		60.866.378

c) Posojila Unicredit Banke Slovenija

V letih 2005, 2006 in 2009 je družba DARS d.d. najela tri posojila pri Unicredit Banki Slovenija. Posojilo, najeto v letu 2006, je bilo namenjeno za refinanciranje oziroma predčasno odplačilo kreditov, najetih pri banki Kreditanstalt für Wiederaufbau. Posojilo, najeto v letu 2009, še ni bilo v celoti črpano in predstavlja vir za leto 2010.

114 Dolgoročne obveznosti do Unicredit Banka Slovenija ter roki odplačil posojil:

Vrsta	Obdobje odplačila	v EUR (brez centov)
I	od 2011 do 2023	20.864.630
II	od 2007 do 2021	73.333.333
III	2014	32.000.000
Skupaj:		126.197.963

Posojilo Unicredit II je v višini 5 mio EUR zavarovano s poslom zavarovanja obrestnih tveganj 30 mio EUR ter v višini 40 mio EUR s poslom zavarovanja obrestnih tveganj 40 mio EUR, ki sta opisana pod poglavjem Zunajbilančna evidenca.

d) Posojilo Banke Koper

V letu 2006 je družba DARS d.d. najela posojilo pri Banki Koper in je bilo namenjeno za refinanciranje oziroma predčasno odplačilo kreditov, najetih pri banki Kreditanstalt für Wiederaufbau.

Dolgoročna obveznost do Banke Koper ter roki odplačila posojila:

Vrsta	Obdobje odplačila	v EUR (brez centov)
I	od 2007 do 2021	25.666.667
Skupaj:		25.666.667

Posojilo je v višini 25 mio EUR zavarovano s poslom zavarovanja obrestnih tveganj 30 mio EUR, ki je opisan pod poglavjem Zunajbilančna evidenca.

e) Posojili NLB

V letih 2007 in 2008 je družba DARS d.d. najela dve posojili pri NLB, ki ju je v celoti črpala za financiranje gradnje avtocest.

Dolgoročna obveznost do NLB ter roki odplačila posojila:

Vrsta	Obdobje odplačila	v EUR (brez centov)
I	od 2012 do 2027	245.000.000
II	od 2015 do 2027	145.000.000
Skupaj:		390.000.000

f) Posojila Evropske investicijske banke (EIB)

Posojila Evropske investicijske banke so bila v letu 2009 odplačana v znesku 42.994.000 EUR ter povečana za nova črpanja v višini 61.500.000 EUR. Končne zapadlosti posojil so med leti 2014 in 2037.

Dolgoročne obveznosti do Evropske investicijske banke ter roki odplačil posojil:

Vrsta	Obdobje odplačila	v EUR (brez centov)
A, B, C	od 2000 do 2014, 2015, 2016	30.193.200
II	od 2003 do 2018	65.000.000
III	od 2004 do 2019	99.166.666
IV	od 2005 do 2019	96.000.000
V	od 2007 do 2027	99.000.000
VI	od 2012 do 2029	110.000.000
VII	od 2014 do 2037	250.000.000
VIII	od 2015 do 2033	300.000.000
Skupaj:		1.049.359.866

g) Posojila Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW)

Posojilo Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW I) je bilo v letu 2009 odplačano v znesku 5.283.350 EUR.

V letih 2008 in 2009 je družba DARS d.d. najela še tri posojila pri banki Kreditanstalt für Wiederaufbau, ki so prav tako namenjena financiranju gradnje avtocest. Posojilo, najeto v višini 50.000.000 EUR, v letu 2009 ni bilo črpano in predstavlja vir za leto 2010.

Dolgoročne obveznosti do Kreditanstalt für Wiederaufbau ter roki odplačil posojil:

Vrsta	Obdobje odplačila	v EUR (brez centov)
I	od 2005 do 2014	18.491.721
II	od 2013 do 2029	267.500.000
III	2014	55.000.000
Skupaj:		340.991.721

Posojilo Kreditanstalt für Wiederaufbau II (KfW II) je v višini 20 mio EUR zavarovano s poslom zavarovanja obrestnih tveganj 20 mio EUR, ki je opisan pod poglavjem Zunajbilančna evidenca.

h) Posojili Depfa Bank (DEPFA)

Leta 2006 je družba DARS d.d. najela dve posojili pri Depfa Bank v skupnem znesku 225.000.000 EUR.

Dolgoročne obveznosti do Depfa Bank ter roki odplačil posojil:

Vrsta	Obdobje odplačil kreditov	v EUR (brez centov)
I	od 2014 do 2024	75.000.000
II	od 2013 do 2021	150.000.000
Skupaj:		225.000.000

i) Posojilo Autovie Venete (AVV)

Posojilo DARS d.d. pri Autovie Venete je pridobljeno na podlagi memoranduma o soglasju med Vlado Republike Slovenije in Vlado Italijanske Republike za izvedbo avtocestnih objektov, potrebnih za povezavo slovenskega avtocestnega omrežja z italijanskim.

Obveznosti iz posojila Autovie Venete so se v letu 2009 povečale za nova črpanja v višini 4.927.637 EUR, s čimer je bil kredit počrpan v celoti. Prvi obrok vračila glavnice zapade v plačilo dve leti po začetku odprtja avtocestnega odseka Vipava - Razdrto.

Dolgoročne obveznosti do AVV ter roki odplačila posojila:

Vrsta	Obdobje odplačil kreditov	v EUR (brez centov)
I	od 2011 do 2025	47.774.299
Skupaj:		47.774.299

j) Posojilo SKB in Banca Infrastrutture Innovazione e Sviluppo (BIIS)

V letu 2009 je družba DARS d.d. najela sindicirano posojilo pri SKB in BIIS, ki ga je v celoti črpala za financiranje gradnje avtocest.

Dolgoročne obveznosti do SKB BIIS ter roki odplačila posojila:

Vrsta	Obdobje odplačil kreditov	v EUR (brez centov)
I	2014	72.000.000
Skupaj:		72.000.000

k) Posojilo Banca Infrastrutture Innovazione e Sviluppo (BIIS)

V letu 2009 je družba DARS d.d. najela posojilo v višini 50.000.000 pri banki BIIS, ki v letu 2009 ni bilo črpano in predstavlja vir za leto 2010.

DOLGOROČNE OBVEZNOSTI NA PODLAGI OBVEZNIC

V skladu z ZDARS in pogodbo o izvajanju naročila družba DARS d.d. v svojem imenu in za račun države izdaja obveznice z namenom financiranja izgradnje in obnavljanja avtocest. Obveznosti iz izdanih obveznic so zavarovane s poroštvom Republike Slovenije.

Izdaja	Zapadlost	Velikost izdaje v EUR (brez centov)
DRS1	2024	56.042.047
DRS2	2025	61.758.920
DRS3	2020	42.563.580
Skupaj:		160.364.547

a) Obveznice DARS 1. emisije (DRS1)

Družba DARS d.d. je v letu 2004 izdala obveznice 1. emisije z oznako DRS1, v skupni nominalni vrednosti 56.042.047 EUR. Glavnica v celoti zapade v letu 2024. Z obveznicami se trguje na prostem trgu Ljubljanske borze.

b) Obveznice DARS 2. emisije (DRS2)

Družba DARS d.d. je v letu 2005 izdala obveznice 2. emisije z oznako DRS2, v skupni nominalni vrednosti 61.758.920 EUR. Glavnica v celoti zapade v letu 2025. Z obveznicami se trguje na prostem trgu Ljubljanske borze.

c) Obveznice DARS 3. emisije (DRS3)

Družba DARS d.d. je v letu 2005 izdala obveznice 3. emisije z oznako DRS3, v skupni nominalni vrednosti 42.563.580 EUR. Glavnica v celoti zapade v letu 2020. Z obveznicami se trguje na prostem trgu Ljubljanske borze.

DOLGOROČNE POSLOVNE OBVEZNOSTI ZA SREDSTVA, DOBLJENA V UPRAVLJANJE OD DRŽAVE

v EUR (brez centov)	31.12.2009	31.12.2008
1. Dolgoročne obveznosti iz avtocest v upravljanju	606.749.571	705.744.630
2. Dolgoročni vir iz zbranih namenskih sredstev za gradnjo avtocest	1.317.220.434	1.317.220.434
3. Dolgoročni vir iz dela cestnin pred 1.1.2004 za gradnjo avtocest, odplačila glavnin in obresti od kreditov	255.444.919	255.444.918
4. Dolgoročni vir iz prejetih obresti od danih depozitov in prejetih a vista obresti za sredstva na transakcijskih računih	4.306.317	4.219.028
5. Dolg. vir iz prejetih sredstev iz naslova povračil zavarovalnic za povzročeno škodo na avtocestah do 1.1.2003	820.316	820.316
6. Dolgoročni viri iz prejetih sredstev iz naslova Koncesijske pogodbe	409.189.910	302.800.435
7. Dolgoročni viri iz vplačanega presežka pri izdaji obveznic	4.372.809	4.372.809
8. Dolgoročne obveznosti za sredstva, dobljena v upravljanje iz pripojitve PVAC	3.617.029	3.617.029
9. Dolgoročni viri iz Kohezijskih nepovratnih sredstev	148.148.839	82.546.576
10. Sredstva EU za mednarodni projekt program TEMPO	4.581.959	2.579.121
11. Sredstva Evropskega sklada za regionalni razvoj	775.622	775.622
12. Finančna pomoč EU - TEN-T	2.220.893	1.469.915
13. Dolgoročni viri iz unovčenih garancije	1.337.342	196.415
14. Drugi dolgoročni viri za izgradnjo avtocest	8.622.430	1.968.442
Skupaj:	2.767.408.390	2.683.775.691

Dolgoročne obveznosti iz avtocest v upravljanju so sestavljene iz prevrednotenih izvirnih vrednosti avtocest, prenesenih v upravljanje na družbo ob njeni ustanovitvi, zmanjšane za prevrednotene kumulativne popravke vrednosti (amortizacija) aktiviranih avtocest in povečane za učinke revalorizacije s koeficientom rasti cen življenjskih potrebščin (v letih 1994 do 2001). Spremembe v letu 2009 se nanašajo na:

- zmanjšanje za obračunano amortizacijo sredstev v upravljanju v višini 98.990.072 EUR,
- zmanjšanje za učinek prevrednotenja prejetih dolgoročnih tujih posojil, deviznih sredstev na transakcijskih računih ter naložb v tuji valuti v višini 5.988 EUR,
- povečanje za uskladitve po konverziji v EUR v višini 1.001 EUR.

Dolgoročni viri iz prejetih sredstev koncesijske dajatve so bili v letu 2009 oblikovani v višini 177.966.418 EUR (koncesijska dajatev za leto 2009 in prenos, skladen z aneksom 1 h koncesijski pogodbi za leto 2008) in zmanjšani za plačila obresti od najetih posojil in izdanih obveznic v višini 71.576.942 EUR.

V letu 2009 je družba DARS d.d. prejela dolgoročni vir za gradnjo avtocest iz sredstev Kohezijskega sklada Evropske unije v višini 65.602.263 EUR, sredstva Evropske unije za mednarodni projekt TEMPO v višini 2.002.838 EUR in finančno pomoč Evropske unije projekta TEN-T v višini 750.978 EUR.

Drugi dolgoročni viri za izgradnjo avtocest se nanašajo na prodaje zemljišč, ki so bila pridobljena v zvezi z gradnjo avtocest, pa niso bila v celoti uporabljena za njihovo izgradnjo ali niso v celoti potrebna za upravljanje in vzdrževanje avtocest, zaračunane služnosti na zemljiščih, zaračunane najemnine, odpadni material, zaračunane zamudne obresti, zaračunana povračila stroškov za izgradnjo platojev za spremljajoče objekte ob avtocestah idr.

119

DOLGOROČNE POSLOVNE OBVEZNOSTI ZA SREDSTVA, DOBLJENA V UPRAVLJANJE OD OBČIN IN DRUGIH

Dolgoročne poslovne obveznosti za sredstva, dobljena v upravljanje od občin in drugih so oblikovane v višini sofinanciranja gradnje avtocest s strani lokalnih skupnosti in javnih podjetij za izgradnjo komunalnih in elektrovodov vodov ter znašajo na dan 31.12.2009 18.888.708 EUR.

KRATKOROČNE FINANČNE OBVEZNOSTI ZA BANČNA POSOJILA ZA NABAVO OPREDMETENIH OSNOVNIH SREDSTEV V UPRAVLJANJU

Kratkoročne finančne obveznosti za bančna posojila za nabavo opredmetenih osnovnih sredstev v upravljanju predstavljajo:

a) del glavnice dolgoročnih posojil, ki zapadejo v plačilo v letu 2010

Posojilodajalec	31.12.2009 v EUR (brez centov)	31.12.2008 v EUR (brez centov)
Evropska banka za obnovo in razvoj	0	1.905.086
Evropska investicijska banka I	5.994.000	5.994.000
Evropska investicijska banka II	8.666.667	8.666.667
Evropska investicijska banka III	11.666.667	11.666.667
Evropska investicijska banka IV	10.666.667	10.666.667
Evropska investicijska banka V	6.000.000	6.000.000
Kreditanstalt für Wiederaufbau I	5.283.350	5.283.350
Konzorcij bank I	2.412.775	1.206.387
Konzorcij bank II	448.169	448.169
Konzorcij bank III	700.942	700.942
Konzorcij bank IV	344.416	344.416
Konzorcij bank V	397.011	397.011
Konzorcij bank VI	329.601	0
Unicredit banka II	6.666.667	6.666.667
Banka Koper	2.333.333	2.333.333
Skupaj glavnice:	61.910.263	62.279.361

b) druge kratkoročne finančne obveznosti iz naslova najetih posojil oz. izdanih obveznic na dan 31.12.2009

v EUR (brez centov)	31.12.2009	31.12.2008
Obresti od dolgoročnih posojil	26.324.641	43.367.129
Obresti od obveznic	7.339.724	7.330.098
Obresti od izvedenih finančnih instrumentov	1.832.791	0
Druge finančne obveznosti	9.376	0
Skupaj:	35.506.531	50.697.227

Kratkoročne finančne obveznosti za obresti se nanašajo na natečene obresti do 31.12.2009 in na obračunane obresti na dan 31.12.2009, ki predstavljajo strošek leta 2010 ter so kratkoročno odložene.

121

KRATKOROČNE POSLOVNE OBVEZNOSTI

v EUR (brez centov)	31.12.2009	31.12.2008
Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev	65.322.102	102.308.869
Kratkoročne obveznosti za predujme	4.736	0
Kratkoročne obveznosti iz naslova odškodnin	2.256.683	2.103.503
Druge kratkoročne obveznosti	272.720	489.345
Skupaj:	67.856.242	104.901.717

Kratkoročne poslovne obveznosti do dobaviteljev se nanašajo na še neplačane obveznosti za izvedena in obračunana dela pri gradnji avtocest domačih in tujih dobaviteljev, obveznosti iz naslova odškodnin pri pridobivanju zemljišč ter druge kratkoročne obveznosti. 75,5 % kratkoročnih poslovnih obveznosti do dobaviteljev še ni zapadlo v plačilo. Od zapadlih obveznosti je 89,2 % obveznosti takšnih, ki niso poravnane zaradi neizpolnitve vseh pogojev za plačilo s strani dobaviteljev. Tako se med kratkoročnimi poslovnimi obveznostmi do dobaviteljev izkazujejo tudi zadržana sredstva (varščine) kot garancija za dobro izvedbo del in odpravo napak v garancijski dobi, v kolikor izvajalci ne predložijo ustreznih bančnih garancij ali drugih finančnih zavarovanj. Zadržana sredstva po sklenjenih pogodbah z izvajalci pripadajo izvajalcem in se nakažejo, ko izvajalci izpolnijo pogodbeno obveznost in dostavijo investitorju zahtevano dokumentacijo. Na dan 31.12.2009 so obveznosti na podlagi zadržanih sredstev znašale 19.249.339 EUR in predstavljajo 29 odstotni delež vseh obveznosti do dobaviteljev.

Pregled obveznosti do dobaviteljev na dan 31.12.2009

v EUR (brez centov)	31.12.2009	31.12.2008	Delež v %
SCT d.d.	20.911.433	39.868.488	32
PRIMORJE d.d.	7.216.605	11.516.789	11
CESTNO PODJETJE MARIBOR d.d.	4.184.503	8.605.426	6
CGP NOVO MESTO d.d.	3.856.808	5.529.784	6
STRABAG AG	2.563.662	3.097.049	4
KRAŠKI ZIDAR d.d.	2.323.062	3.090.547	4
CESTNO PODJETJE LJUBLJANA d.d.	2.316.455	3.071.700	4
CM CELJE d.d.	2.167.112	2.366.282	3
NGR d.d.	1.975.569	2.159.048	3
TRAFFIC DESIGN, D.O.O.	1.589.210	2.148.060	2
Ostali dobavitelji	16.227.683	20.855.696	25
Skupaj:	65.332.102	102.308.869	100

Dodatna razkritja postavk v poslovnem izidu DARS d.d.

122

ČISTI PRIHODKI OD PRODAJE

v EUR (brez centov)	2009	2008	Struktura v %	Indeks 2009/2008
Prihodki od cestnin	237.967.352	201.619.791	89	118
prihodki iz naslova vinjet	107.941.372	60.257.282	-	-
ostali prihodki od cestnine	130.025.980	141.362.509	-	-
Prihodki od zakupnin	5.665.390	4.883.678	2	116
Prihodki od zapor in prekomernih obremenitev	2.628.577	1.989.330	1	132
Prihodki od telekomunikacij	1.012.196	796.192	0	127
Prihodki od služnosti	335.415	551.226	0	61
Prihodki po agentski pogodbi	18.050.273	27.401.614	7	66
Drugi prihodki od prodaje	391.189	665.328	0	59
Skupaj čisti prihodki od prodaje	266.050.392	237.907.160	100	112

Prihodki od pobiranja cestnine so v letu 2009 znašali 237.967.352 EUR in predstavljajo 89 % vseh prihodkov od prodaje ter so za 18 % višji od preteklega leta. Od tega znašajo prihodki od cestninjenja vozil do 3,5 t (vinjetni sistem) 107.941.372 EUR in prihodki od cestninjenja vozil nad 3,5 t 130.025.980 EUR.

Prihodkom od cestnine sledijo prihodki po pogodbi o izvajanju naročila, ki predstavljajo 7-odstotni delež čistih prihodkov od prodaje in so bili za 34 % nižji v primerjavi z letom 2008. Razlog za nižje prihodke po agentski pogodbi je v nižjem LPRO AC za leto 2009 in tudi v dejstvu, da je bil zastavljen LPRO AC neto realiziran v višini 81,90 %.

Prihodki od zakupnin (povračila za spremljajoče dejavnosti ob avtocestah in najem baznih postaj) nastanejo z oddajanjem pravice do uporabe zemljišč ob avtocestah v zakup za izvajanje servisnih dejavnosti s področja gostinstva in postavitev bencinskih črpalk s servisi. V primerjavi z letom 2008 so se povečali za 16 %.

Prihodke od prodaje sestavljajo še prihodki od zapor in prekomernih obremenitev v višini 2.628.577 EUR, prihodki od telekomunikacij v višini 1.012.196 EUR in prihodki od zaračunane služnosti v višini 335.415 EUR.

Druge prihodke od prodaje v višini 391.189 EUR predstavljajo prihodki od prodaje elektronskih tablic, prihodki od vlek, pluzenja, reševanja prometnih nezgod, prihodki iz naslova najemnin za počitniške kapacitete in stanovanja, prihodki od prodaje odpadnega materiala in ostali prihodki.

Čisti prihodki od prodaje so v celoti ustvarjeni na domačem trgu.

DRUGI POSLOVNI PRIHODKI

v EUR (brez centov)	2009	2008
Odprava dolgoročnih rezervacij	2.142.760	478.241
Odškodnine od zavarovalnic	2.800.655	1.770.516
Drugi prihodki od prodaje	59.921	117.718
Skupaj čisti prihodki od prodaje	5.003.336	2.366.476

Med odpravljenimi dolgoročnimi rezervacijami je bilo za največ, za 1.137.084 EUR, odpravljenih dolgoročnih rezervacij iz naslova elektronskih tablic za osebna vozila. Za 671.494 EUR je bilo odpravljenih rezervacij iz naslova vnaprej vračunanih stroškov presežnih delavcev ob prehodu na elektronski sistem cestninjenja.

Odškodnine zavarovalnic se nanašajo na prejete odškodnine od zavarovalnic za odpravo nastale škode na avtocestnih odsekih in objektih ob avtocestah.

STROŠKI IN POSLOVNI ODHODKI

Pregled stroškov upravljanja in vzdrževanja avtocest:

v EUR (brez centov)	2009	Struktura v %	2008
Stroški materiala	10.581.142	4	10.322.996
Stroški storitev	206.112.488	79	177.835.780
Stroški dela	32.268.135	12	29.736.245
Amortizacija	8.499.705	3	8.178.822
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih dolg. sr. in opredmetenih OS	39.243	0	9.774
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	963.396	0	97.480
Drugi poslovni odhodki	902.509	0	803.524
Skupaj poslovni odhodki:	259.366.619	100	226.984.621

Razčlenitev stroškov po funkcionalnih skupinah:

v EUR (brez centov)	2009	2008
stroški vzdrževanje AC in nadzornega inženirja	151.906.610	134.904.028
stroški prodaje	65.818.029	56.007.139
stroški uprave	41.641.980	36.073.454
Skupaj:	259.366.619	226.984.621

124 Razčlenitev stroškov materiala

v EUR (brez centov)	2009	Struktura v %	2008
-Stroški materiala	4.195.294	40	4.164.997
- Stroški energije	4.424.608	42	3.652.724
- Stroški nadomestnih delov	427.941	4	394.666
-Odpis drobnega inventarja	1.124.313	11	1.709.293
-Drugi stroški materiala	408.986	4	401.316
Skupaj:	10.581.142	100	10.322.996

Stroški materiala predstavljajo 4 % delež v vseh poslovnih odhodkih in so se glede na leto 2008 povečali za 3 %. Največji delež v stroških materiala predstavljata strošek soli (22 %) in strošek elektrike (24 %).

Razčlenitev stroškov storitev

v EUR (brez centov)	2009	Struktura v %	2008
-Stroški nadzornega inženirja	15.306.921	7	18.046.706
-Stroški vzdrževanja osnovnih sredstev	5.091.256	2	3.956.428
-Najemnine	1.074.519	1	1.064.479
-Stroški plačilnega prometa in zavarovalnih premij	1.928.256	1	2.310.852
-Dajatev po koncesijski pogodbi	169.447.153	82	142.385.612
-Provizija od prodanih vinjet	5.662.070	3	3.069.930
-Drugi stroški storitev	7.602.315	4	7.001.772
Skupaj:	206.112.488	100	177.835.779

Stroški storitev predstavljajo 79 % delež vseh poslovnih odhodkov. V okviru stroškov storitev predstavljajo 82-odstotni delež stroški dajatev po koncesijski pogodbi, ki jih družba plačuje državi na osnovi podeljene koncesije. DARS d.d. za izključno pravico upravljanja in vzdrževanja avtocest v Republiki Sloveniji plačuje koncesijsko dajatev. Stroški dajatev po koncesijski pogodbi so se v primerjavi s preteklim letom povečali za 19 %, ostali stroški storitev pa za 3,4 %.

Stroški nadzornega inženirja predstavljajo 7 % delež vseh stroškov storitev in se nanašajo na stroške inženirskih storitev za področje gradnje, obnavljanja in vzdrževanja avtocest. Stroški nadzornega inženirja predstavljajo 85 % prihodkov iz naslova pogodbe o izvajanju naročila.

STROŠKI DELA

Stroški dela predstavljajo 12 % delež vseh poslovnih odhodkov DARS d.d. in so za 8,5 % višji kot v letu 2008.

Vrsta stroškov dela:	2009	2008
Stroški plač	23.562.775	21.612.521
Stroški socialnega in pokojninskega zavarovanja	4.666.770	4.290.526
Drugi stroški dela	4.038.591	3.833.198
Skupaj	32.268.135	29.736.245

Družba med stroški dela izkazuje obračunane premije dodatnega pokojninskega zavarovanja v višini 790.113 EUR.

Na dan 31.12.2009 je bilo zaposlenih 1.250 delavcev. V povprečju je bilo v letu 2009 zaposlenih 1.181 delavcev (podatek je pridobljen na podlagi delovnih ur).

V letu 2009 je družba izplačevala plače na podlagi Splošne kolektivne pogodbe za gospodarske dejavnosti, Kolektivne pogodbe o izredni uskladitvi plač za leto 2007 in načinu usklajevanja plač, povračil stroškov v zvezi z delom in drugih osebnih prejemkih za leti 2008 in 2009 (Ur.l. RS, št. 62/2008) ter Podjetniške kolektivne pogodbe DARS d.d.

V letu 2009 je povprečna plača DARS d.d. znašala (v EUR):

Povprečna bruto plača	Leto 2009	Leto 2008
DARS d.d.	1.640	1.602
Republika Slovenija	1.439	1.391

Skupni obračunani bruto prejemki članov uprave DARS d.d. so v letu 2009 znašali 881.497 EUR. V nadaljevanju so razkriti prejemki Uprave DARS d.d. po posameznih članih uprave:

126

Vrsta prejema v EUR (brez centov)	mag. Tomislav Nemeč	doc. dr. Žan Jan Oplotnik	Aleš Hojs	Boštjan Rigler	mag. Alojz Ratajc	Mateja Duhovnik
	predsednik uprave do 9.9.2009	namestnik predsednika uprave do 9.9.2009	član uprave do 9.9.2009	član uprave do 9.9.2009	delavski direktor	predsednica uprave od 10.9.2009
Bruto plača oz. dohodek iz poslovanja	100.823	68.156	87.105	83.424	103.838	37.173
Regres	850	850	850	850	850	0
Izplačilo delovne uspešnosti za leto 2008	22.248	14.212	18.395	17.399	16.035	0
Bonitete	8.385	8.761	6.132	4.127	3.776	852
Povračila stroškov	4.412	4.530	520	538	834	148
Dodatno pokojninsko zavarovanje	278	615	611	0	0	0
Odpravnine	79.004	51.029	71.707	62.180	0	0
Skupaj:	216.000	148.153	185.320	168.518	125.333	38.173

Za zaposlene na podlagi pogodbe, za katere ne velja tarifni del kolektivne pogodbe, so bili v letu 2009 obračunani bruto prejemki v višini 1.458.251 EUR.

Prejemki članov nadzornega sveta v letu 2009 so prikazani v spodnji tabeli:

v EUR (brez centov)	Seje	Potni stroški	Zavarovalne premije
Zunanji člani:			
Vidic Tomaž	1.430	-	-
Sever Robert	1.100	-	-
Ošo Simon	1.100	-	-
Capuder Franc	825	-	-
Rožič Uroš	1.100	-	-
Duhovnik Mateja	2.431	-	-
Klančnik Iztok	4.230	-	573
Mencinger Tomaž	3.685	-	573
Barrile Darij	2.640	1.644	573
Notranji člani:			
Meško Vito	4.510	14	573
Kodrič Darko	4.785	14	573
Jelušič Matej	1.100	-	-
Skupaj:	28.936	1.671	2.867

Drugih prejemkov člani nadzornega sveta niso prejeli.

Zahtevki zaposlenih, ki izhajajo iz delovnih sporov in jim uprava DARS d.d. nasprotuje, so razkriti v okviru pojasnil postavke dolgoročnih rezervacij.

127

ODPISI VREDNOSTI

v EUR (brez centov)	2009	2008
Amortizacija neopredmetenih dolgoročnih sredstev	973.055	659.688
Amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev	7.526.651	7.519.134
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev	39.243	9.774
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstev	963.396	97.480
Skupaj:	9.502.345	8.286.076

Prevrednotovalni poslovni odhodki od obratnih sredstev se nanašajo na prevrednotenje zalog elektronskih tablic zaradi spremembe cene v višini 639.201 EUR, prevrednotenje zalog vinjet z letnico 2009, katerih prodaja je bila zaključena z 30.11.2009, v višini 276.655 EUR in na popravke vrednosti terjatev do kupcev v višini 47.541 EUR.

DRUGI POSLOVNI ODHODKI

V postavko drugi poslovni odhodki so med drugim vključeni stroški oblikovanja dolgoročnih rezervacij v višini 520.080 EUR. Stroški oblikovanja dolgoročnih rezervacij v letu 2009 se nanašajo na:

- dolgoročno vnaprej vračunane stroške iz naslova pričakovanih izgub v zvezi z odškodninskimi zahtevki za tožbe, povezane z upravljanjem in vzdrževanjem avtocest v višini 99.678 EUR ter za tožbe delavcev iz delovnih razmerij v višini 10.613 EUR,
- oblikovane rezervacije za jubilejne nagrade v višini 110.070 EUR in odpravnine ob upokojitvi v višini 182.682 EUR,
- oblikovane rezervacije v višini 36.024 EUR za izplačila ob upokojitvi za zaposlene, ki v skladu z dogovorom med sindikati in družbo niso vključeni v pokojninski načrt kolektivnega prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja,
- oblikovane dolgoročne pasivne časovne razmejitve za poravnavo potencialne obveznosti iz naslova prodanih elektronskih tablic za vračilo kupnine kupcem ob morebitnem vračilu elektronskih tablic v višini 81.013 EUR (kupci elektronskih tablic imajo sedem let možnost vrnitve elektronske tablice).

FINANČNI PRIHODKI

Finančni prihodki iz posojil, danih drugim, v višini 768.524 EUR, so posledica nalaganja kratkoročnih viškov likvidnih sredstev DARS d.d. pri bankah v obliki depozitov in naložb v vrednostne papirje ter prevrednotenja finančnih naložb, namenjenih prodaji. Ostali finančni prihodki v višini 27.542 EUR se nanašajo na finančne prihodke iz poslovnih terjatev in vključujejo zaračunane zamudne obresti in pozitivne tečajne razlike.

FINANČNI ODHODKI

Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti v višini 18.394 EUR izvirajo iz negativnih tečajnih razlik in odhodkov za zamudne obresti.

DRUGI PRIHODKI

Drugi prihodki v višini 479.563 EUR predstavljajo vračilo Davka od motornih vozil po odločbi DURS (404.156 EUR), prejeete odškodnine po sodbah, zaračunane pogodbene kazni, vračilo nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča in nagrade za preseganje kvote invalidov.

DRUGI ODHODKI

Drugi odhodki v višini 36.048 EUR predstavljajo predvsem plačane odškodnine po sodbah.

DAVEK OD DOHODKA PRAVNIH OSEB

Davek od dohodka pravnih oseb je obračunan po Zakonu o davku od dohodka pravnih oseb (ZDDPO-2). Davek od dohodka je za leto 2009 obračunan po 21 % stopnji na obdavčljiv dobiček, ki ga je ustvarilo podjetje v davčnem obdobju.

v EUR (brez centov)		2009	2008
1	Prihodki	272.329.357	241.837.168
2	Odhodki	259.421.061	227.052.630
3	Celotni dobiček (1-2)	12.908.296	14.784.538
4	Zmanjšanje prihodkov	1.477.448	412.662
5	Povečanje prihodkov		0
6	Zmanjšanje odhodkov - nepriznani odhodki	1.503.439	1.488.162
7	Povečanje priznanih odhodkov	181.801	578.443
8	Razlika med davčno priznanimi prihodki in odhodki (1-2-4+5+6-7)	12.752.486	15.281.595
9	Davčna osnova (8)	12.752.486	15.281.595
10	Sprememba davčne osnove zaradi spremembe rač. usmeritev	102.825	93.026
11	Povečanje davčne osnove za izkoriščene davčne olajšave	17.675	8.994
12	Olajšava za investiranje	30.000	30.000
13	Olajšava za zaposlovanje invalidov	277.030	309.304
14	Olajšava za izvajanje praktičnega dela v strokovnem izobraževanju	2.958	860
15	Olajšava za dodatno pokojninsko zavarovanje	790.113	738.407
16	Olajšava za donacije	10.350	25.810
17	Osnova za davek (9-10+11-12-13-14-15-16)	11.556.885	14.093.182
18	Davek od dohodkov pravnih oseb - 21 %	2.426.946	3.100.500

Celotni dobiček, ugotovljen v izkazu poslovnega izida, zmanjšan za obveznost za davek od dohodka pravnih oseb za obračunsko obdobje ter povečan za odložene davke predstavlja čisti poslovni izid obračunskega obdobja, ki je 11,64 % nižji od čistega poslovnega izida predhodnega leta.

v EUR (brez centov)	2009	2008
Dobiček iz poslovanja	11.687.109	13.289.014
Dobiček iz financiranja	777.672	1.426.685
Dobiček zunaj rednega delovanja	443.515	68.839
CELOTNI DOBIČEK	12.908.296	14.784.538
Davek od dobička	2.426.946	3.100.500
Odloženi davki	319.765	184.132
ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA	10.161.585	11.499.906

ČISTI POSLOVNI IZID PO PRERAČUNU NA PODLAGI RASTI CEN ŽIVLJENJSKIH POTREBŠČIN

v EUR (brez centov)	% rasti	Znesek kapitala	Izračunan učinek	Zmanjšan poslovni izid
Kapital - za preračun indeks cen življenjskih potrebščin	1,80 %	55.342.702	1.115.538	9.165.416

KAZALNIKI POSLOVANJA

130

	31.12.2009	31.12.2008
1. KAZALNIKI STANJA FINANCIRANJA		
stopnja lastniškosti financiranja v %		
kapital		
obveznosti do virov sredstev	0,93	0,98
stopnja dolgoročnosti financiranja v %		
kapital + rezervacije +dolgoročni dolgovi	96,55	95,18
obveznosti do virov sredstev		
stopnja kratkoročnosti financiranja v %		
kratkoročni dolgovi (skupaj s kratkoročnimi PČR)	3,45	4,82
obveznosti do virov sredstev		
2. KAZALNIKI STANJA INVESTIRANJA		
stopnja osnovnosti investiranja v %		
osnovna sredstva (po neodpisani vrednosti)	97,99	97,96
sredstva		
stopnja dolgoročnosti investiranja v %		
osn. sred.+dolg.finan.nal.+dolg. poslovne terjatve	97,99	97,97
sredstva		
3. KAZALNIKI VODORAVNEGA FINANČNEGA USTROJA		
pospešena pokritost s kratkoročnimi obveznostmi v %		
likvidnostna sredstva+kratkoročne terjatve	18,93	20,68
kratkoročne obveznosti		
kratkoročna pokritost kratkoročnih obveznosti v %		
kratkoročna sredstva	58,04	41,78
kratkoročne obveznosti		
	31.12.2009	31.12.2008
4. KAZALNIKI GOSPODARNOSTI		
gospodarnost poslovanja v %		
poslovni prihodki	104,51	105,85
poslovni odhodki		
stopnja dobičkovnosti poslovnih prihodkov v %		
poslovni dobiček	4,31	5,53
poslovni prihodki		
stopnja čiste dobičkovnosti prihodkov v %		
čisti dobiček	3,73	4,76
prihodki		
5. KAZALNIKI DOBIČKONOSNOSTI		
čista dobičkonosnost kapitala		
čisti dobiček v poslovnem obdobju	0,23	0,28
povprečna vrednost kapitala (brez č. č. dobička posl.obd)		

DOGODKI PO DATUMU SESTAVITVE RAČUNOVODSKIH IZKAZOV

Vlada RS je dne 21.1.2010 ustanovila Medresorsko delovno skupino za izbiro modela statusnih in organizacijskih sprememb družbe DARS d.d. ter pripravo načrta aktivnosti za njegovo izvedbo.

131

Vlada RS je dne 25.2.2010 sprejela Letni plan razvoja in obnavljanja avtocest za leto 2010.

Vlada RS je februarja 2010 sprejela dokument z naslovom Slovenska izhodna strategija 2010 - 2013, v katerem je v poglavju Institucionalne prilagoditve predvidela tudi Statusne in organizacijske spremembe družbe DARS d.d.

Vlada RS je dne 1.4.2010 je sprejela sklep o najustreznejšem modelu lastništva in računovodskega evidentiranja javne cestne infrastrukture po 31.12.2009. Vlada se je odločila za model, po katerem se zemljišča prenesejo v poslovne knjige Republike Slovenije, javna cestna infrastruktura pa na podlagi podeljene stavbne pravice postane last DARS d.d. Ministrstvu za promet je Vlada s sklepom naložila proučitev izvedljivosti modela, tako da je zagotovljeno odplačevanje že najetih posojil, dokončanje nacionalnega programa izgradnje avtocest ter vzdrževanje obstoječega omrežja avtocest in hitrih cest brez finančnih posledic za proračun Republike Slovenije v času trajanja koncesijskega obdobja.

V družbi poteka davčni pregled obračuna davka na dodano vrednost za obdobje od leta 2005 do leta 2009. Do trenutka sprejetja letnega poročila s strani DURS še ni bil podan zapisnik oziroma izdana odločba o davčnem pregledu.

Navedeni dogodki niso vplivali na računovodske izkaze družbe DARS d.d. v letu 2009.

REVIDIRANJE LETNEGA POROČILA ZA LETO 2009

- 132 Pogodbeni znesek storitev revidiranja letnega poročila za leto 2009 za družbo DARS d.d. znaša skupaj z DDV 40.110,17 EUR. Revizijo je opravila družba KPMG Slovenija, d.o.o., Ljubljana. Revizijska družba za družbo DARS d.d. v letu 2009 ni opravila nobene druge storitve.

IZJAVA UPRAVE

Uprava DARS d.d. v skladu z določbo 60. a člena Zakona o gospodarskih družbah zagotavlja, da je Letno poročilo družbe DARS d.d., Celje, za leto 2009, vključno z izjavo o upravljanju, sestavljeno in objavljeno v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah, Zakonom o trgu finančnih instrumentov, Zakonom o Družbi za avtoceste v Republiki Sloveniji ter slovenskimi računovodskimi standardi.

133

Člani uprave DARS d.d., Celje, ki jo sestavljajo Mateja Duhovnik, predsednica uprave, Gordana Bošković, članica uprave in mag. Alojz Ratajc, član uprave - delavski direktor, v skladu s 110. členom Zakona o trgu finančnih instrumentov izjavljajo, po njihovem najboljšem vedenju:

- da je računovodsko poročilo družbe DARS d.d., Celje, za leto 2009 sestavljeno v skladu s slovenskimi standardi računovodskega poročanja in da je resničen in pošten prikaz sredstev in obveznosti, finančnega položaja in poslovnega izida družbe DARS d.d., Celje;
- da poslovno poročilo družbe DARS d.d., Celje, za leto 2009 vključuje pošten prikaz razvoja in izidov poslovanja družbe ter njenega finančnega položaja, vključno z opisom bistvenih vrst tveganj, ki jim je družba DARS d.d., Celje, izpostavljena.

Celje, 26. april 2010

mag. Lojze Ratajc

član uprave (delavski direktor)

Gordana Bošković

članica uprave

Mateja Duhovnik

predsednica uprave

REVIZORJEVO POROČILO

Poročilo neodvisnega revizorja

135

Delničarju Družbe za avtoceste v Republiki Sloveniji d.d., Celje

Revidirali smo priložene računovodske izkaze Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji d.d., Celje, ki vključujejo bilanco stanja na dan 31. decembra 2009, izkaz poslovnega izida, izkaz gibanja kapitala in izkaz denarnih tokov za tedaj končano leto ter povzetek bistvenih računovodskih usmeritev in druge pojasnjevalne opombe.

Odgovornost posloводства za računovodske izkaze

Posloводство je odgovorno za pripravo in pošteno predstavitev teh računovodskih izkazov v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi. Ta odgovornost vključuje: vzpostavitev, delovanje in vzdrževanje notranjega kontroliranja, povezanega s pripravo in pošteno predstavitvijo računovodskih izkazov, ki ne vsebujejo pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake, izbiro in uporabo ustreznih računovodskih usmeritev ter pripravo računovodskih ocen, ki so utemeljene v danih okoliščinah.

Revizorjeva odgovornost

Naša naloga je izraziti mnenje o teh računovodskih izkazih na podlagi revizije. Revizijo smo opravili v skladu z mednarodnimi standardi revidiranja. Ti standardi zahtevajo od nas izpolnjevanje etičnih zahtev ter načrtovanje in izvedbo revizije za pridobitev sprejemljivega zagotovila, da računovodski izkazi ne vsebujejo pomembno napačne navedbe.

Revizija vključuje izvajanje postopkov za pridobitev revizijskih dokazov o zneskih in razkritjih v računovodskih izkazih. Izbrani postopki so odvisni od revizorjeve presoje in vključujejo tudi ocenjevanje tveganj napačne navedbe v računovodskih izkazih zaradi prevare ali napake. Pri ocenjevanju teh tveganj prouči revizor notranje kontroliranje, povezano s pripravljanjem in poštenim predstavljanjem računovodskih izkazov družbe, da bi določil okoliščinam ustrezne revizijske postopke, ne pa, da bi izrazil mnenje o uspešnosti notranjega kontroliranja družbe. Revizija vključuje tudi ovrednotenje ustreznosti uporabljenih računovodskih usmeritev in utemeljenosti računovodskih ocen posloводства kot tudi ovrednotenje celotne predstavitve računovodskih izkazov.

Verjamemo, da so pridobljeni revizijski dokazi zadostna in ustrezna podlaga za naše revizijsko mnenje.

Mnenje

Po našem mnenju so računovodski izkazi v vseh pomembnih pogledih poštena predstavitev finančnega stanja Družbe za avtoceste v Republiki Sloveniji d.d., Celje na dan 31. decembra 2009 ter njenega poslovnega izida in denarnih tokov za tedaj končano leto v skladu s slovenskimi računovodskimi standardi.

Poročilo o drugih zakonskih in regulativnih zahtevah

V skladu z zahtevo zakona o gospodarskih družbah (ZGD - 1) potrjujemo, da so informacije v poslovnem poročilu skladne s priloženimi računovodskimi izkazi.

KPMG SLOVENIJA,

podjetje za revidiranje, d.o.o.

Mag. Zdenka Vidovič
pooblaščen revizorka

Marjan Mahnič, univ. dipl. ekon.
pooblaščen revizor
partner

Ljubljana, 28. april 2010

KPMG Slovenija, d.o.o.

1

DARS 09